Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 98 | Łódź, Poniedziałek, 29 kwietnia 1935 r. | דרייצענטער יאָהרגאַנג | לאדז, מאָנטאָג, כ״ו ניסן תרצ״ה | № 98

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

פּראָצעס וועגן די „פּראָטאָקאָלן פון די זקני־ציון"

הויבט זיך היינט אָן אין בערן

קורצע פאָרגעשיכטע פון היסטאָרישען פּראָצעס

בערן, (יט״א). היינט מאָנטאָג דעם 29טען אפּריל הויבט זיך אָן פאַרן קרייז־געריכט אין בערן דער פּראָצעס געגען א גרופּע בעשולדיגטע אין פערשפּרייטען דעם פאַלסיפיקט וואָס טראָגט דעם נאָמען „פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון".

דער פּראָצעס האָט נאָך אין זומער 1933 פעריהרט דער שווייצארישער קהלות־בונד צוזאַמען מיט דער יודישער קהלה אין בערן געגען דעם „בונד פין נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישע אידגענאָסען" און עט־ליכע מיטגלידער פון דעם „נאַציאָנאַל פראָנט" פאַר פערשפּרייטען אין יוני 1933 די „פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון". די אָנקלאָגע שטיצט זיך אויף די בע־שטימונגען פון בערנער קאַנטאָנאַל־געזעץ, געגען שונד־ליטעראַטור, ד.ה. „געגען דער פערשפּרייטונג פון אַזעלכע שריפטען, וואָס זייער פאָרם אָדער אינ־האַלט זענען עלול צו רייצען צו בעגעהן „פערברע־כענס אָדער צו פערלעצען די זיטליכקייט" (אַרט. 14 פון דערמאָנטען קאַנטאָנאַל געזעץ).

אין ערשטען טערמין

איז דער פּראָצעס בעטראַכט געוואָרען אין נאָוועמ־בער 1933, די פערהאַנדלונגען זענען דעמאָלס אָפּגע־לעגט געוואָרען מחמת דאָס געריכט האָט בעשלאָ־סען צוצולאָזען עקספּערטען וואָס זאָלען זיך ארויס־זאָגען וועגען דער אויטענטישקייט, עווענטועל פאַלסי־פיצירונג פון די „פּראָטאָקאָלען".

אין עקספּערטען קאָלעגיום זענען דאַמאָלט אריין: מצד דער געריכטס־טריבונאַל דער בעקאַנטער קריסט־ליכער שווייצארישער שריפטשטעלער ק. א. לאָאָזלי מצד די בעשולדיגטע — דער דייטשער נעוו. פּראָטעס־טאַנטישער פּאַסטאָר מינכמייער פון אָלדענבורג, און מצד די יודישע אָנקלאָגער — פּראָפ. אַרטור בוימ־גאַרטען (באַזעל).

נאָכן פעסטשטעלען דעם צוזאַמענשטעל פון עקס־פּערטען־קאָלעגיום איז דער פּראָצעס אין צווייטען טערמין בעשטימט געוואָרען אויף סוף אָקטאָבער 1934, דאָ האָט זיך אָבער ארויסגעשטעלט אז בעת צוויי עקספּערטען — פון טריבונאַל און יודישען צד — האָבען זייערע עקספּערטיזעם רעכטצייטיג צו־געשטעלט, האָט דאָס געריכט טראָץ אַלע בעמיהונגען נישט געקענט... אויפזוכען דעם עקספּערט מצד די בעשולדיגטע, מינכמייער, וועלכער האָט געזאָלט ברענגען בעווייזען פאַר דער אויטענטישקייט פון די „פּראָטאָקאָלען".

ווער איז מינכמייער.

וועלכען די בעשולדיגטע האָבען אויסגעקליבען אלס זייער עקספּערט? ער איז א נאַצישער אגיטאַטאָר, וועלכער האָט זיך נאָך לאַנג פאַרן היטלער־רעזשים בעקאַנט געמאַכט מיט זיינע פערביסענע אנטיסע־מיטישע ארויסטרעטונגען. מינכמייער איז געווען א פּראָטעסטאַנטישער פּאַסטאָר, וועלכער איז אָבער דורך דער קירכליכער מאַכט בעזייטיגט געוואָרען פון גייסטליכען שטאַנד צוליב אונמאָראַלישע מעשים (עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען א פּרוב צו פערגוואַל־טיגען א יונג מיידעל וואָס איז געלעגען קראַנק אין שפּיטאָל און צו וועלכער מינכמייער איז ארויסגע־רופען געוואָרען אלס גייסטליכער). זייט דעמאָלט פלעגט זיך דער געוו. פּאַסטאָר כסדר רעקלאַמירן אלס „קרבן פון יודישע אינטריגעס" און האָט זיך איינ־גאַנצען געשטעלט אין דינסט פון דער היטלער־פּאַר־טיי אלס אַגענט־ פּראָפּאַגאַנדיסט, נישט קוקענדיג אָבער אויף זיינע פערדינסטען פאַרן היטלעריזם, איז מינכמייער אויך נאָך היטלערס קומען צו דער מאַכט נישט געשטעלט געוואָרען אויף א וועלכען עס איז אָנגעזעהענעם אַמט, טאַקע צוליב דעם, וואָס ער איז געווען מיאוס קאָמפּראָמיטירט.

דאָס בערנער געריכט האָט אויפן פערלאַנג פון דער פערטיידיגונג מעהרערע מאָל זיך געווענדעט צום עקס־פּאַסטאָר מינכמייער ער זאָל צוגרייטען זיין עקספּערטיזע וועגען די „פּראָטאָקאָלען" און זיך מעל־דען צום פּראָצעס צו פערטיידיגען זיינע טעזען. די ווענדונגען פון געריכט פלעגען אָבער יעדעס מאָל צוריקקומען מיט דער בעגרינדונג, אַז די פּאָסט אין דייטשלאַנד „קען נישט פעסטשטעלען דאָס וואוינ־אָרט פון ה' מינכמייער". עס איז זיכער, אז דעם נאַ־צישען מומחה האָט מען „נישט געקענט" אויפזו־כען דערפאַר, וואָס דאָס דייטשע פּראָפּאַגאַנדע מיניס־טעריום האָט עס בעטראַכט אלס קנאַפּען כבוד פאַר דייטשלאַנד, אַז אַזאַ קאָמפּראָמיטירטער פערשוין זאָל פאָהרען קיין אויסלאַנד אלס עקספּערט, און דערצו נאָך אין א פּראָצעס, צו וועלכען דער נאַציאָנאַל־סאָ־ציאַליזם שרייבט צו אַזאַ גרויסע בעדייטונג.

דאָס בערנער געריכט האָט דעריבער זיך גע־זעהען געצוואונגען צוצולאָזען די צוויי אַנדערע עקספּערטען און געמאַכט נאָך אין די לעצטע טעג פאַרן אָקטאָבער־פּראָצעס גרויסע בעמיהונגען צו גע־פינען אַנ'עקספּערט פאַר די בעשולדיגטע, אַלע גע־לעהרטע, צו וועלכע דאָס געריכט האָט זיך געווענ־דעט, לויטן פאָרשלאַג פון דער פערטיידיגונג, האָ־בען זיך אָבער אָפּגעזאָגט אָנצונעהמען די שליחות.

דער פּראָצעס גופא, וועלכער האָט געדויערט די לעצטע דריי טעג פון אָקטאָבער 1934 איז געווען

אונגעוועהנליך שפּאַנענד.

עס זענען ארויסגעטרעטען העכער א צענדליג עדות, וועלכע האָבען איינער נאָך איינעם אויפגע־וויזען די לעכערליכע פאַלשקייט פון די „פּראָטאָקאָ־לען", וועלכע זענען אין די לעצטע 20 יאָהר געוואָ־רען די ביבעל פון כוליגאַנישען אנטיסעמיטיזם. אָט איז א ליסטע פון די הויפּט־עדות וואָס דער בערנער טריבונאַל האָט אויסגעהערט בעת דער אָקטאָבער־פערהאַנדלונגען:

נישט יודישע עדות:

גראַף א. מי דע שעילאָ, — שטאַמט פון אַנ'אַל־טער פראַנצויזישער אדעל־פאַמיליע, אין 1909 האָט ער אויסגעוואַנדערט קיין רוסלאַנד און איז איבער־געגאַנגען צו דער גריכיש־ אָרטאָדאָקסישער (פּראַ־וואָסלאַוונער) קירך, אין פּעטערבורג האָט ער בע־זוכט דעם פּראַוואָסלאַוונעם גלחים־סעמינאַר און האָט געהאַט ערשטקלאַסיגע בעציהונגען מיט די הוי־כע רוסישע קירכען־קרייזען, בעתן קריג האָט גראַף שעילאָ געקעמפּט אין דער רוסישער אַרמעי און איז געוואָרען אויסגעצייכענט מיט אַלע פיר געאָרג־אָר־דענס. אין 1919 איז ער אָפיציר פון דער פּאָליטי־שער אָפּטיילונג אין דער דאָזיגער אַרמעי, גראַף שעילאָ איז דער פּערפאַסער פון מעהרערע אין דער פראַנצויזישער שפּראַך ערשינענע ווערק וועגען רו־סישער קולטור־געשיכטע. אין יאָהר 1909 האָט ער געלעבט אין אָפּטיגאַ־קלויסטער צוזאַמען מיט סער־גיי נילוס, וועלכער האָט ווי בעקאַנט געשפּילט א גרוי־סע ראָלע אין דער געשיכטע פון דער „פּראָבלעמען" פעלשונג, אין זיינע עדות־ערקלערונגען האָט גראַף שעילאָ אויפגעדעקט פיל פון די הינטער־קוליסען פון דער דאָזיגער פעלשונג, און צוו. אנד. פעסטגעשטעלט אַז נילוס האָט איהם דערצעהלט דאָס ער האָט דעם „פּראָטאָקאָלען"־מאַנוסקריפּט בעקומען פון קאָמענ־דאַנט פון דער „אָכראַנע" פּולק. ראַטשקאָווסקי.

וולאַדימיר בורצעוו—איינער פון די בעסטע קע־נער פון דער רוסישער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג בעריהמט אלס דער, וואָס האָט דעמאַסקירט די „אזעף"־אַפּערע. אין רוסלאַנד האָט בורצעוו רע־דאַגירט די היסטאָרישע צייטשריפט „בילאָיע". אין פּאַריז לעבט בורצעוו אלס פּאָליטישער עמיגראַנט און גיט ארויס זייט 15 יאָהר א צייטשריפט אין פראַנצוי־זיש, אין וועלכער ער פיהרט אַנ'אויסערסט־העפטי־גען קאַמף געגען די באָלשעוויקעס.

פּאַוועל מיליקאָוו — בעריהמטער רוסישער היס־טאָריקער, סאָציאָלאָג און פּאָליטיקער. פּראָפעסאָר פון די אוניווערזיטעטען אין מאָסקווע, סאָפיאַ, יעיל (אמעריקא) א. אנד. מיליוקאָוו איז דער גרינדער און פיהרער פון דער רוסיש־ליבעראַלער פּאַרטיי (קאַ־דעטען), אין קערענסקים רעגירונג איז ער געווען אויסערן־מיניסטער, זייט 1919 לעבט ער אין פּאַריז אלס פּאָליטישער עמיגראַנט און רעדאַגירט די „פּאָ־סלעדניאַ נאָוואָסטי". מיליוקאָוו ווערט בעטראַכט אלס דער בעסטער קענער פון דער פּאָליטישער לאַגע אין רוסלאַנד.

סערגיי סוואַטיקאָוו — פּראָפעסאָר פון געשיכטע און שריפטשטעלער, אין 1917 האָט ער פון דער קע־רענסקי רעגירונג בעקומען דעם אויפטראַג צו לי־קווידירען די צאַרישע „אָכראַנע" אין אויסלאַנד, און אין דער אייגענשאַפט האָט ער נאַטירליך געהאַט דעם בעסטען צוטריט צו די אַרכיווען פון דער רוסישער געהיים־פּאָליציי, וועלכע איז געווען דיווירקליכע שעפערין פון דעם „פּראָטאָקאָלען"־פאַלסיפיקאַט.

באָריס ניקאָלאַיעווסקי — רוסישער היסטאָרי־קער און פערפאַסער פון א בעריהמט ווערק וועגען אזעף'ן. אלס בעקאַנטער מיטגליד פון דער רוסישער סאָציאַל דעמאָקראַטישער פּאַרטיי, איז ער אָפּגעזע־סען א לאַנגע צייט אין באָלשעוויסטישע תפיסות, און נאַכהער אלס פּאָליטישער עמיגראַנט געלעבט פריהער אין בערלין און איצט אין פּאַריז. ניקאָלאַיעווסקי האָט גרינטליך שטודירט די געשיכטע פון דער רוסישער „אָכראַנע" און איז אַנ'ערשטראַנגיגער קע־נער פון איהרע הינטער־קוליסען.

דר. וועלטי — פיהרענדע פּערזענליכקייט פון די שווייצארישע מאַסאָנען.

חוץ דעם זענען ארויסגעטרעטען איניגע אַנדערע נישט־יודישע עדות, צוו. אנד. סטענאָגראַפען פון ערשטען ציוניסטישען קאָנגרעס און נישט־יודישע געסט פון קאָנגרעס, די אַלע עדות האָבען פון איין זייט אָנגעוויזען אויף די קוועלען וואו דער „פּראָטאָ־קאָלען" - פאַלסיפיקאַט איז ענטשטאַנען, און פון דער אַנדערער זייט פעסטגעשטעלט, מיט וואָס האָט זיך בעשעפטיגט דער ערשטער ציוניסטישער קאָנ־גרעס אין באַזעל אין יאָהר 1897.

צווישען די יודישע עדות,

וואָס האָבען זיך בעטייליגט אלס דעלעגאַטען אין ערשטען ציוניסטישען קאָנגרעס, האָבען זיך געפו־נען פאָלגענדע פּערזענליכקייטען: דר. מאַקס באָדענ־היימער (מיטגליד פון ערשטען א.ק.) דר. מאיר עב־נער (א.ק.־מיטגליד פון 1899), אויבער־ראַבינער פון שטאָקהאָלם דר. עהרענפּרייז (בעטייליגט אין די צו־גרייטונגען צום ערשטען ציוניסטישען קאָנגרעס), און אדרוו. ד״ר דוד פאַרבשטיין (ציריך).

חוץ לזה איז פערהערט געוואָרען דר. חיים וויצ־מאַן, וועלכער האָט הגם נישט קיין דעלעגאַט פון ערשטען קאָנגרעס, דאָך נאַטירליך געהאַט פיל צו דער צעהלען וועגען די אמתע צילען פון ציוניזם און ווע־גען דעם נידערטרעכטיגען „פּראָטאָקאָלען"־פאַלסי־פיקאַט.

דער איינציגער עדות, וועלכען די אָנגעקלאָגטע אנטיסעמיטען האָבען איינגעלאַדען צו דער אָקטאָ־בער־פערהאַנדלונג, איז געווען א געוויסער דר. צאַנ־דער, וועלכער האָט איינער צייט געהערט צו דער ליי־טונג פון דער „נאַציאָנאַלער פראָנט" און איז אין יו־ני 1934 פון איהר אויסגעשלאָסען געוואָרען, דר. צאַנדער האָט געהאַט געשריבען אַנ'אַרטיקעל וועגען דער כלומרשטער אויטענטישקייט פון די „פּראָטאָ־קאָלען" און האָט זיך פאַרן געריכט פאָרגעשטעלט אלס מומחה אין דער פראַגע. צוגעדריקט צו דער וואַנד דורך די פערטרעטער פון יודישען צד, קען אָבער דער עדות נישט ברענגען קיין בעווייז פאַר זיין בעהויפּטונג און דרעהט זיך ארויס מיט פאָלגענ־דען כאַראַקטעריסטישען ענטפער: „עס איז א פּאָלי־טישע פראַגע, פאַרוואָס איך בעטראַכט די „פּראָטאָ־קאָלען" אלס אויטענטישע".

ווי מען האָט זיך געקענט ריכטען,

האָבען די אנטיסעמיטען אויפגעהויבען א העפּטיגע העצע

נישט בלויז געגען די יודישע עדות, נאָר אויך גע־גען די נישט יודישע. מיט טריומף האָט די דייטשע פּרעסע, בראש מיטן „פעלקישען בעאָבאַכטער" גע־האָט דערצעהלט מיט עטליכע חדשים צוריק אַז די שווייצארישע נאַצים האָבען אָנגעקלאָגט „דר. וויצ־מאַן און חברים" אין פאַלשער שבועה פאַרן גע־ריכט און אַז דער דאָזיגער פּראָצעס וועט ערשט בע־ווייזען דעם „אמתען יודישען פּרצוף", עס האָט זיך אָבער שנעל ארויסגעשטעלט, אַז די גאַנצע מעשה איז א בלאָף. ווען דאָס געריכט האָט אויפגעפאָדערט די נאַצישע „אָנקלאָגער" צו ברענגען וועלכע עס איז בעווייזען פון זייער בעהויפּטונג, אָהן וועלכע דער פּראָצעס געגען „וויצמאַן און חברים" קען פאָרמעל נישט פעריהרט ווערען, האָט זיך קיינער מצד די נאַצים שוין נישט געמאָלדען. און דאָס געריכט האָט אפילו נישט געהאַט קיין פאָרמעלען גרונד מודיע צו זיין די יודישע עדות, אַז זיי ווערען „אָנגעקלאָגט" אין פאַלשער שבועה. דעם פּרוב צו פּסלען די יודי־שע גביות־עדות האָבען די נאַצים ווידער אויפגעהוי־בען נאָך אין די סאַמע לעצטע טעג פאַר דער היינטי־גער פערהאַנדלונג, דאָס געריכט האָט אָבער די פאָ־דערונג אָנערקענט אלס אבסאָלוט אונבעגרינדעטע און זיך אָפּגעזאָגט אָפּצולייגען די פערהאַנדלונג צו וואָס די אַנטיסעמיטען האָבען בלויז געשטרעבט.

נאָכן פערהערען די עדות בעת דער אָקטאָבער־פערהאַנדלונג האָט זיך אָבער ארויסגעשטעלט די אונ־נאָרמאַלע לאַגע, אין וועלכער די אָנגעקלאָגטע האָבען נישט קיין עקספּערט. אין דער לעצטער מינוט האָ־בען די פערטיידיגער פאָרגעשלאָגען אלס עקספּערט פאַר דער אויטענטישקייט פון די „פּראָטאָקאָלען" דעם דייטשען עקס־פּולקאָווניק אולריך פליישהאַוער ארויסגעבער פון דעם אנטיסעמיטישען ביולעטין „וועלט־דינסט" (ערפורט). איינע פון אַלפרעד ראָ־זענבערגס שאַפונגען. נישט ווילענדיג ציהען אויף זיך דעם חשד, אַז די יודען ווילען נישט דערלאָזען אויס צוהערען קיין אנטיסעמיטישען מומחה האָט דער פאָר־שטעהער פון יודישען צד מסכים געווען אָפּצולע־גען דעם פּראָצעס כדי צו געבען די אָנגעקלאָגטע די מעגליכקייט צו פערשאַפען זיך אַנ'עקספּערטיזע.

פליישהאַוער האָט דעם אָנבאָט אָנגענומען. אין דער צווישענצייט האָבען די אנטיסעמיטען ענטוויי־קעלט א ברייטע אַקציע. מיט ספּעציעל־געשאַפענע „קאָמיטעטען פון אַרישער פערטיידיגונג" צו זאַמ־לען געלד־מיטלען און מאַטעריאַלען אויף „בעוויי־זען" די אויטענטישקייט פון די „פּראָטאָקאָלען", אַזעלכע „אַרישע קאָמיטעטען" זענען ענטשטאַנען אין פערשידענע לענדער (אין פּוילען האָט אין דער אַקציע זיך בעטייליגט די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ").

דער „פּראָטאָקאָלען"־פּראָצעס הויבט זיך אַזוי ארום אָן אין זיין לעצטער פאַזע היינט מאָנטאָג, 9 פריה אין זאַל פון געשוואָוירענעם געריכט אין בערן.

דער געריכטס־פּרעזידענט האָט דעם עדות־פער־הער ערקלערט פאַר געענדיגט. און אָפּגעזאָגט איינ־צולאַדען פרישע עדות פון דער פערטיידיגונג אָדער אָנקלאָגע. די פערהאַנדלונג וועט זיך דעריבער אָנ־הויבען מיט'ן מינדליכען פערהער פון די דריי עקס־פּערטען (פּראָפעסאָר פון יורידישען פאַקולטעט אויף דער באַזעלער אוניווערזיטעט ד״ר אַרטור בוימגאַר־טען, שווייצארישער שריפטשטעלער און געלעהרטער ק. א. לאָאָזלי און עקס־פּולקאָווניק אולריך פליישהאַו־ער). נאָכ'ן אויסהערען די עקספּערטיזעס פון די זאַכשטענדיגע וועלען ארויסטרעטען די פאַרשטעהער פון די צדדים. מצד די בעשולדיגער טרעט ארויס דער נישט־יודישער אדוואָקאַט פּראָפ. ד״ר ה. מאַטי. נאָך די רעדעס פון די צדדים וועט דאָס געריכט פער־עפענטליכען דעם אורטייל. די מאָטיווען פון אורטייל וועלען זיין מינדליכע.

היות די עקספּערטיזעס זענען זעהר אויספיהר־ליכע און די גאַנצע פּראָצעדור וועט זיין א מינדלי־כע, דאַרף מען אָננעמען, אַז די איצטיגע שלום־פאַזע פון „פּראָטאָקאָלען"־פּראָצעס וועט דויערן פון פינף ביז זעקס טעג.

——=——

דער פראַנצויזיש־סאָוויעטישער אָפּמאַך

אין סטאַדיום פון ווייטערדיגע אונטערהאַנדלונגען

פּאַריז, 28 (ספּ. טעל.)

די גאַנצע פראַנצויזישע פּרעסע שענקט פיל אויפמערקזאַמקייט דעם פערלויף פון די פראַנצויזיש־סאָוויעטישע אונטערהאַנדלונגען. עס ווערט גע־ווידמעט א סך אָרט נישט בלויז דער בעגעגעניש פון מיניסטער לאַוואַל מיטן סאָוויעטישן אַמבאַ־סאַדאָר פּאָטעמקין. די צייטונגען צושרייבן זיך אויך וועגען דעם מהות פון די שוועריגקייטען, וואָס זענען ענטשטאַנען ביים רעדאַגירען דעם טעקסט פונם אָפּמאַך.

סט. בריק שרייבט אין „זשורנאַל", אַז נאָכן פערענדיגען די נעכטיגע געשפּרעכען. האָבען ביידע מלוכה־מענער געגעבען איינע און די זעלבע ערקלערונגען, נעמליך: אַז עס איז צווישען זיי גע־קומען צו א הסכם בנוגע דער נויטווענדיגקייט פון ווייטערדיגער בפּרטות'דיגער אַרבייט.

געעפענט די אינטערנאציאנאלע יריד'ן אין פוזן

האנדעלס־מיניסטער רייכמאן וועגן דער פוילישער ווירטשאפט

פוזן, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט האלב 10 פארמיטאג האט דער האנדעלס־מיניסטער פלאיאר־רייכמאן געעפענט די אינטערנאציאנאלע יריד'ן אין פוזן. אין די יריד'ן נעמען אפיציעל אנטייל 8 לענדער: פראנקרייך, דייטשלאנד שפאניען, בריטיש - אינדיען, איטאליען, מעקסיקע, בראזיליען, רומעניען, פאלעסטינא און קאלומביא. די דאזיגע לענדער האבען פאר די פוזנער יריד'ן בעשטימט ספעציעלע קאמיסארען. אין אלגעמיין בעטייליגען זיך אין די פוזנער יריד'ן ביז 20 מלוכות.

א חוץ דעם מינ. רייכמאן, האבען זיך אין די פייערליכקייטען פון דער ערעפנונג בעטייליגט דער קאמוניקאציע־מיניסטער בוטקעוויטש, דער אונטער שטאטס־סעקרעטאר דאלוזשעוו, דעפארטאמענטס־דירעקטאר סאקאלאווסקי און אנדערע הויכע מיניס־טעריאל־בעאמטע.

דער פוזנער שטאט־פרעזידענט וויענצקאווסקי האט, עפענענדיג די יריד'ן, בעגריסט די מיניסטארען, די פארשטעהער פון די פרעמדע מלוכות און די פערטרעטער פון דער ווירטשאפטליכער וועלט.

דער רעדנער האט דערביי אנגעוויזען, אז די היי יאהריגע פוזנער יריד'ן האבען א רייה נייע אפטיילונגען, ווי אנ'אפטיילונג פאר ארבייטס־פערזיכערונג פוילען גיט אויס יעהרליך איבער 100 מיליאן זל. אויף אונגליקס־פאלען. עס איז אויך פערטרעטען אנ אפטיילונג פון ערפינדונגען. בעזונדערס וויכטיג זענען די אפטיילונג פון האנדווערק, פון פאלקס־אינדוסטריע, פון מעטאל־אינדוסטריע א. א. וו.

דאן האט מינ. פלאיאר - רייכמאן געהאלטען א לענגערע רעדע וועגן פוילענס ראל אין אינטערנאציאנאלען האנדעל, וועגן פוילישען עקספארט און וועגן דער עקספאנסיע פון דער פוילישער ווירטשאפט אין אינטערנאציאנאלען מאסשטאב.

מיט שטאלץ קענען מיר זאגען — האט געזאגט דער מיניסטער — אז מיר מוזען פערטיידיגען די פרינציפען, צו וועלכע די וועלט מוז זיך פריהער אדער שפעטער אומקעהרען, כדי אויסצוגעפינען אנ' ענדגילטיגען גלייכגעוויכט און ווירטשאפטליכער ווידער־אויפלעבונג. מיט דער גאנצער דערצו נויטיגער פארזיכטיגקייט וועלען מיר ווייטער פיהרען א פאליטיק אין דער ריכטונג פון פערגרינגערן דעם אומזאין.

מיט קוים־מערקבארע שריט געהען מיר, ליידער, פארווערטס, קודם כל אין די אופנים פון האנדעל און די אומזאצען צווישען שטאט און דארף. די סיבה דערצו זענען די שוועריגקייטען אין אינטערנאציאנאלען האנדעלס־אויסטויש. צוליב דעם מוזען מיר פיל מעהר אויפמערקזאמקייט שענקען די אינערליכע אומזאצען. מען דארף פערפולקומען דעם אינערליכען האנדעל.

עס זענען דא א סך ארגאניזאציעס, פעראייגען און פערדינסטפולע יחידים אויפ'ן געביט פון דער ווירטשאפט. די ארבייט פון הויבען דעם ניווא פון דעם סוחרישען פאך דארף געטון ווערען מיט פלייס. מ'דארף דעם האנדעל צוגעבען קולטור־אייגענשאפטען. די האנדעלס - איניציאטיוו דארף מען אונטערשטיצען מיט דער עטיק פון סוחר און בירגער. די יריד'ן, אלס אינסטרומענט פון האנדעל, זענען א קלאסישער ביישפיל פון דער אפענבארקייט פונ'ם האנדעל: נישט פון דער פארמעלער אפענבארקייט, ווי עס איז די שילד איבער'ן טויער, נאר די אפענבארקייט פון פרייז, פון דער טראנזאקציע, פון דער קוואליטעט פון דער סחורה און פונ'ם אופן פון אנביטען די סחורה.

נאך דער רעדע האט מינ. רייכמאן איבערגעשניטען די באנד ביי דער טיר, וואס פיהרט צום שטח פון די יריד'ן.

אין פוזען זענען, אין פערבינדונג מיט די יריד'ן שטארק אנזעהעוודיג דער גרויסער אנטייל פון אויסלאנד. הויפטזעכליך זעהט מען פיל ידיישע אויטאמאבילען. אין פוזען האבען זיך אויך פערזאמעלט פארשטעהער פון קריסטליכען האנדווערקערטום, וועלכע האלט אפ א לאנד - צוזאמענפאהר, דעם צוזאמענפאהר, האבען בייגעוואוינט דער האנדעלס־מיניסטער רייכמאן, דער פרעזעס פון די האנדווערקער - קאמערן סנאפשינסקי א. א.

די ארבייט און ווייטערדיגע פלענער

פון דער יודישער קאמיסיע ביי דעם „אציאנאליטעטן אינסטיטוט פון ציק.

מאסקווא (יט"א) דא איז ערשינען א בעריכט פון דער יודישער קאמיסיע, וואס איז מיט א יאהר צוריק געגרינדעט געווארען ביי דעם וויסענשאפטליך - פארשערישען נאציאנאליטעטען - אינסטיטוט פון אלפערבאנדישען צענטראלען אויספיהר־קאמיטעט (ציק). די אויפגאבע פון דעם אויבענדערמאנטען אינסטיטוט איז שטודירען און אויספארשען פערשידענע פראבלעמען, וואס זענען נוגע די נאציאנאלע מינדערהייטען אין ראטענפערבאנד און די וויסענשאפטליכע לעזונג פון די דאזיגע פראבלעמען.

פאר דעם יאהר פון איהר עקזיסטענץ האט די יודישע קאמיסיע ביי דעם אינסטיטוט דורכגעפיהרט א סאציאל־עקאנאמישע אויספארשונג פון 15 יודישע שטעטלעך אין וויניצער געגענד (אוקראינע) און האט צונויפגעזאמעלט און פונאנדערגעארבייט א בעדייטענדע מאטעריאל וועגן דער גרויס און בעשטאנד פון דעם יודישען פראלעטאריאט..

היינטיגען זומער וועט די קאמיסיע אדורכפיהרען אנ'אויספארשונג פון די יודישע בייסטעטלדיגע „קאלכאזען" און עס וועלען געשיקט ווערען עקספעדיציעס, וואס וועלען אויפ'ן ארט אונטערזוכען די פראגע פון „קאנטינגענטען" פאר איבערוואנדערן. אויסער סאציאל־עקאנאמישע אויספארשונגען, האט די קאמיסיע אנגעמערקט פאר דער נאהענטסטער צו קונפט פאלגענדע ארבייטען:

שאפען א מארקסיסטישע יודישע געשיכטע, אין דער ערשטער רייה די געשיכטע פון יודען אין ראטענפערבאנד און נאכהער די געשיכטע פון פערשידענע עפאכען און פעריאדען פון פאר דער רעוואלוציע, שאפע א לערנבוך פאר יודישע־ געשיכטע אין דער שול, שאפען א סאוויעטישע יודישע ענציקלאפעדיע, צוגרייטען צום 20־טען יאהרטאג פון דער אקטאבער־רעוואלוציע א קאפיטאל ווערק וועגן די יודען אין ראטענפערבאנד, אנטיילנעמען אין דער לאנדוויךטשאפטליכער אויסשטעלונג, וואס דארף פארקומען אין 1937 יאהר, ארגאניזירען א רייה פארטראגען אויף יודישע סאציאל־עקאנאמישע און היסטארישע טעמעס אין א רייה אנדערע אויפגאבען.

די ארבייט פון דער קאמיסיע ווערט פינאנסירט דורכ'ן „קאמזעט" און „אזעט".

DR MED. H.
Różaner
ספעצאליסט פאר
הויט, וועגערישע און סעקסועעלע קראנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אן פון 9–1 פרים. און פון 5–9.

מעגליכקייטען פון א יאפאניש־סאוויעטישען נישט־אנגרייפס־אפמאך?

טאקיא, 28 (ספ. טעל.)

די אגענטור רענגא איז מודיע: אין די יאפאנישע דיפלאמאטישע קרייזען ריכט מען זיך, אז די סאוויעטישע רעגירונג וועט פארלעגען יאפאן צו שליסען א נישט - אנגרייפס־אפמאך. די זעלבע ספערען בעהויפטען אויך, אז די סאוויעטען וועלען פארלעגען צו שאפען א סאוויעטיש מאנדזשוריש - יאפאנישע ארביטראזש - קאמיסיע כדי צו ערלעדיגען די גרעניץ - פראגען.

גאלד און נאפט

ענטדעקט נייע נאטור־אוצרות אין טאדזיקיסטאן

סטאלינגראד, 28 (ספ. טעל.)

דא זענען ענטדעקט געווארען גרויסע פלאסטען גאלד. די עקספלואטאציע וועט זיך אנהויבען אין דער העלפט פון חודש מאי. נעבען סטאלינגראד (טאדזיקיסטאן) זענען אויך ענטדעקט געווארען נאפט־קוואלען.

בעפעהל אויסצוהאדעווען לערך 50 מיליאן בהמות אין ראטען־פערבאנד

מאסקווא, 28 (ספ. טעל.)

עס איז פערעפענטליכט געווארען א דעקרעט, וועלכער בעפעהלט אין משך פון לויפענדען יאהר אויסצוהאדעווען אין ראטען־פערבאנד 11 מיליאן יאלעווקעס, 18 מיליאן קעלבער, 17 מיליאן חזירים און העכער 2 מיליאן זשרעבאקעס. פאר'ן אויסהאדעווען די בהמות וועט יעדער מיטגליד פון קאלעקטיוו בעקומען פאר יעדער בהמה א ספעציעלע בעלוינונג.

איגוד הציונים המדינתיים
(„יודענשטאטספארטיי")
בפולניה, סניף בלודז.

היינט 8.30 א זייגער אוונד וועט ה'
מאיר גראסמאן
פרעזידענט פון דער וועלט-עקזעקוטיווע פון דער „יודענשטאטספארטיי" און וויצע-פרעזידענט פון ציוני.

אין זאל פילהארמאניע
נארוטאוויטשא 20.

רעפעראט א. ד. ט.
„אויף דער וואך פון מלוכה'שען ציוניזם"
עקציאנס-קאמיטעט האלטען
בילעטען צום פרייז פון 54 גר. ביז 2.50 גר. צו בעקומען ביי דער קאסע פון „פילהארמאניע".

קינא
KINO
„קאפיטאל" „CAPITOL"

„יוד זים"

פראדוצירט אין לאנדאן לויט דעם בעריהמטען ווערק פונ'ם גרויסען יודיש-דייטשען דיכטער
ליאן פויכטוואנגער
די הויפטראלע פירט אויס דער גאניאלער פילם-ארטיסט
קאנראד ווייידט

היינט און פאלג. טעג קומט פאר אין קינא „קאפיטאל"
די ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע פון דעם מעכטיגען יודישען פילם
דער פילם „יוד זים" איז געשריבען פון א גרויסען יוד וועגען א גרויסען יוד. „יוד זים" איז א געניאלער יודישער פינאנץ-גאון, א יודישער מיניסטער אין הויף פון דייטשען פירשט קארל אלעקסאנדער פון ווירטעמבערג. „יוד זים" איז א ליכטיגע געשטאלט, וואס רייצט די פאנטאזיע, זיין לעבען איז געווען רייך מיט דראמאטישע עפיזאדען. א נאמען, ארום וועלכען ס'וועבען זיך לעגענדעס. פאר די אויגען פון צושויער טראגען זיך בילדער פון פארצייטישען יודישען געטא אין דייטשלאנד. „יוד זים" איז א געשטאלט, וואס רייצט און אינטריגירט, מאכט א טיפען איינדרוק און רופט ארויס א ציטער אין הארצען פון צושויער. „יוד זים" איז א פילם פון גרויסען פערנעם, רייך אויסגעשטאטעט. מאסען סצענעס מיט א פערשוועגדערישער רייכקייט. „יוד זים" איז א יודישער פי"ם, דער מעכטיגען פילם האט נאך לאדז נישט געזעהן. —::— די הויפט-ראלע פון פילם „יוד זים" שפילט קאנראד ווייידט מיט אזא עקספרעסיע און שלמות, אז דער איינדרוק איז אנ'אונפערגעסליכער.

די ווידער־האלונג פון דער פרעמיערע פון דעם גרויסען מעכטיגען יודישען פילם „יוד זיס" קומט פאר טעגליך אין קינא „קאפיטאל" אנהייב פון די סעאנסען: אין געוועהנל. טעג 4 נאכמיטאג, שבת, זונטאג און יום־טוב — 12 א זייגער בייטאג.

Małe motorki
elektryczne do 1/4 K. M. zastosowane do prądu Swietlnego i trójfazowe po cenach bardzo niskich Gwarancja. Berger, 11 go Listopada 32, m. 27. 7373

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוגע- אפעראציע א. ז. וו., ווי אויך אמבולא- טארישעס פון 9-2 און פון 4–8 אוונט

Dr
Wajnberg
ספעצ. פאר לונגען, הארץ- און מאגען-קראנקהייט.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

ה"ה גנבים!
איך וועל פון משונסטעכער ביז געקומען. ביטע זיך פערשטענדיגען טע- לעפאניש היינט, ד. 29. אפריל, 11 פריה נומער טעלעפאן 128-57.
7564 דיסקרעציע גאראנטירט!

פאר גאלד,
בריליאנטען
און לאמבארד- קוויטלען
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזער פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס- קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1—2 מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג
עלעקטרא טעראפיע.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארט-זאל

אטוואצק
קלימאטישע וואלד-סטאציע
7.50 זל. טעגליך
Sanatorjum
D-ra med. O. PRZYGODY
לונגען - אפטיילונג: ס'ווערען געהיילט לונגען- קראנקע לויט די נייעסטע מעטאדען.
כירורגישע אפטיילונג: ווערען געמאכט: אדמע, איבערברעכונג פון פערוואקסונגען, דורכשניידען פונ'ם נערוו א. ז. וו.
ספעציעלער פאוויליאן: ריטשאלט-פרייזען צוגע- פאסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט נעמען ארום: פולע אויסהאלטונג, מעדיצינ. אויפזיכט, רענטגען, אנאליזען א"א
כשר'ע קיך! געשמאקע כשר'ע קיך. כשר'ע קיך!
פאר רעקאנוואלעסצענטען זארגפעליגע אויפזיכט.

שוויטערן
מיט פאריזער שרינדן און פערטיגע שייטלן
ביי קערש.
סקווערא 15

Dr.
L. Szyfman
לעגיאנאוו 3, טעל. 106-72
צוריקגעקעהרט

די ן-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל. בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
געדענקט, פראנט 2 שטאק.

געדענקט, פראנט 2 שטאק.
געדענקט, פראנט 2 שטאק.

דער שווער-געטראפענער
פאמיליע קאמייקא
צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער
פרוי און מוטער
דריקט אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל מיט די טראדיציאנעלע ווערטער המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
יעקב רעדער און פאמיליע.

פויליש=ליטווישע אונטערהאנדלונגען

דערווייל זענען עס נישט-בעשטעטיגטע קלאנגען

זשענעווע, 28 (ספ. טעל.)

דא איז זיך פונאנדערגעגאנגען א קלאנג, אז דעם 18 ד. ח. האט דעם פוילישען אויסערן-מיניסטער בעק אין זשענעווע אפגעשטאט א וויזיט דער ליטווישער געזאנדטער אין פאריז. ה' קלימאס, מען בעהויפטעט אין צוזאמענהאנג דערמיט, אז דאס געשפרעך צווישען מינ. בעק מיט'ן ליטווישען געזאנדטען זאל זיין געווען געווידמעט דאס אנקניפען פויליש-ליטווישע אונטערהאנדלונגען.

מיניסטער בוטקעוויטש

פרובט אוים ענגלישע אויטאמאבילען

ווארשא, 28 (טעלעפאניש)

אין שייכות מיט'ן אויפנעהמען דורכן קאמוניקאציע-מיניסטעריום די ערשטע פארטיע פון די אויטאמאבילען, וואס זענען איינגעקויפט געווארען אין ענגלאנד, האט דער קאמוניקאציע-מיניסטער בוטקעוויטש דורכגעמאכט א פרוב-רייזע אויף אן ענגלישער מאשין. מיטן אויטא האט דער מיניסטער פערזענליך אנגעפיהרט.

ווענדונג פון אלגעמיינע ציוניסטען

צו דער רעוויזיאניסטישער עקזעקוטיווע

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

די אלגעמיינע ציוניסטען האבען זיך געווענדעט צו דער עקזעקוטיווע פון די רעוויזיאניסטען, זיי זאלען נישט ארויסטרעטען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, און זאלען זוכען א וועג צו שלום

מוסאליני ווענען פוילען

אפקלאנגען פון דער קאנפערענץ אין שטרעזא

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע פרעסע ברענגט פאלגענדע ידיעה, וואס זאל שטאמען פון ווארשא און זאל שטעהען אין פערבינדונג פון מיניסטער בעק'ס געשפרעך מיט'ן מיניסטער סוביטש.

בעת דער קאנפערענץ אין שטרעזא האט מוסאליני, נישט פערהוילען זיין ווונש, אז פוילען זאל צוטרעטען צום מיטעל-אייראפעאישען פאקט. מוסאליני האט דערביי אונטערגעשטראכען די מי־ליטערישע מעלות און די שלום-שטרעבונגען פון פוילען, כדי צו בעווייזען לאוואל'ען, אז ראטענ־פערבאנד קען נישט פערגליכען ווערען מיט פוילען אויף די דאזיגע געביטען.

מוסאליני האט אונטערגעשטראכען, אז וואס וועניגער ראטענפערבאנד וועט זיין אנגאזשירט אין אייראפא'ס אנגעלעגענהייטען, וועט זיין בעסער פאר'ן שלום אין אייראפא.

—=—

35 פאסטארען פון דער אפאזיציע

זענען איינגעזעצט אין קאנצענטראציע-לאגערס

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

„האוואס" איז מודיע פון בערלין: אין דער קירכע אין האהל אין נימעלער'ס פאראפיע איז דורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע. דערביי זענען ארעסטירט געווארען 2 ציוויל-בעאמטע, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין געבען אינפארמאציעס פאר אויסלאנד.

35 פאסטארען, וואס געהערען צו דער פראטעסטאנטישער אפאזיציע, געפינען זיך אין קאנצענטראציע-לאגערס. עס זענען אויך ארעסטירט אונצעהליגע קירכען-בעאמטע.

דערשאסען דעם פארזיצער

פון דער אינטערנאציאנאלער פעדעראציע פון בערג-ארבייטער

פאריז, 28 (ספ. טעל.)

האוואס-אגענטור מעלדעט פון בערלין, אז דער געוועזענער פארזיצער פון דער אינטערנאציאנאלער פעדעראציע פון בערג-ארבייטער פריץ הוזעמאן איז דערשאסען געווארען דורך שטורמיסטען אין מאמענט, ווען ער האט געפרובט אנטלויפען פון קאנצענטראציע-לאגער.

—=—

פוילישע דעלעגאציע אויפ'ן צוזאמענפאהר פון דער צווישענפארלאמענטארישער אוניע

זשענעווע, 28 (ספ. טעל.)

דא קומט פאר א צוזאמענפאהר פון די קאמיסיעס, ראט און פון פרעזידיום פון דער צווישענ־פארלאמענטארישער אוניע. עס בעטייליגען זיך דעלעגאטען פון פוילען אין די פערזאנען פון וויצע-מארשאלעק פון סיים פראפ. מאקאווסקי, סענאטאר לעווענהערץ און י. כאינסקי-דזיעדושיצקי.

עס האבען שוין אפגעהאלטען זייערע זיצונגען די יורידישע, עקאנאמישע, פאליטישע קאמיסיעס און די ענטוואפנונגס-קאמיסיע.

אויף דער שבת'דיגער זיצונג פון דער פאליטישער קאמיסיע האט גערעדט דער פוילישער דעלעגאט לעווענהערץ. זיין רעזאלוציע איז אנגענומען געווארען איינשטימיג.

רעדע פון וויצע-מארשאלעק

פראפ. מאקאווסקי אין זשענעווע

זשענעווע, 28 (ספ. טעל.)

אויף דער איניציאטיוו פון דער געזעלשאפט זשענעוו-פוילען, אונטערן פראטעקטאראט פון פוילענס דעלעגאט אין דער פעלקער - ליגע מינ. קאמארניצקי, האט אויפ'ן זשענעווער אוניווערזיטעט געהאלטען א רעדע דער וויצע-מארשאלעק פון סיים, פראפ. וו. מאקאווסקי.

פראפ. מאקאווסקי'ס רעדע איז געווען געווידמעט דער נייער קאנסטיטוציע פון פוילען. די גאנצע זשענעווער פרעסע האט וועגען דער רעדע געשריבען גרעסערע ארטיקלען.

מינ. בעק ביי מארשאל פילסודסקי

ווארשא, 28 (טעלעפאניש)

מיניסטער בעק איז אויפגענומען געווארען דורך מארשאל פילסודסקי.

נייער אונגארישער געזאנדטער אין ווארשא

ווארשא, 28 (טעלעפאניש)

פון בודאפעשט איז היינט אנגעקומען קיין ווארשא דער ניי-נאמינירטער אונגארישער געזאנד־טער ד"ר האררי.

טשעכישע בענק ווילען נישט קרעדיטירען די סאוויעטען

מאסקווא, 28 (ספ. טעל.)

אהער זענען אנגעקומען ידיעות, אז ס'זענען איבערגעריסען געווארען די סאוויעטיש - טשעכישע האנדעלס - פערטראקטאציעס, ווייל די טשעכישע באנקען האבען זיך אפגעזאגט צו געבען די סאוויעטען די געפאדערטע קרעדיטען.

יודישער קונסטמאלער געווינען דעם קאנקורס

אויף דער יובילעי-פאסט-מארקע אין ענגלאנד

לאנדאן, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

דער יודישער קונסטמאלער פרידמאן האט געווינען דעם קאנקורס פון א יובילעי-פאסט-מארקע צום יובילעי פון ענגלישען קעניג. די יובילעי-מארקען וועלען בקרוב געלאזט ווערען אין פערקעהר.

ד"ר ברוצקוס ענטגילטיג ארויסגעטרעטען

פון דער רעוו. עקזעקוטיווע

פאריז, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

ד"ר ברוצקוס איז ענטגילטיג ארויסגעטרעטען פון דער רעוויזיאניסטישער עקזעקוטיווע.

אמעריקא שרעקט זיך פאר אנ'אטאקע אין דער לופטען

זי גרייט זיך צו פערנעמען ענגלישע און פראנצויזישע אינזלען

וואשינגטאן, 28 (ספ. טעל)

גענעראל אנדרעס האט אויף א פערטרויליכער זיצונג פון דער מיליטערישער קאמיסיע ביי דער רעפרעזענטאנטען-קאמער ארויסגערוקט א פלאן, אז די פעראייניגטע שטאטען זאלען אין פאל פון נויטווענדיגקייט, זיין גרייט צו פערנעהמען די פראנצויזישע און ענגלישע אינזלען, וואס ליגען ביי די אמעריקאנישע ברעגעס.

אנדרעס האט פארגעלעגט צו זיין אויפמערקזאם אויף די דאזיגע אינזלען, כדי צו זיין בעווארענט נעגען אנ'אטאקע פון דער לופט.

מאיור נער, וועלכער געהערט אויך צום אמעריקאנישען גענעראל-שטאב האט ערקלערט, אז ער האט אינפארמאציעס, אז א געוויסע אזיאטישע מלוכה האט ארויסגעשיקט קיין פערו 100 אפיצירען-אינסטרוקטארען אין פליה-וועזען. מען דארף זיך, האט נער ערקלערט, ריכטען א ליאדע טאג אויף אנ'אטאקע אויפן פאנאמע אינזעל אהן דעם ארויסרופען פון א מלחמה.

ענגלאנד פערגרעסערט איהר בעוואפנונג

די ענגלישע עפענטליכע מיינונג פאדערט א פערשטארקטע בעוואפנונג

לאנדאן, 28 (ספ. טעל.)

די לעצטע טעג פיהרט די ענגלישע פרעסע א ליידענשאפטליכע קאמפאניע פאר ענגלאנדס לופט בעוואפענונג, וואס ווערט בעגרינדעט דערמיט, ווייל דייטשלאנד איז שטארק בעוואפענט אין דער לופט. די דאזיגע קאמפאניע איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז די גאנצע זונטאג-פרעסע פערנעמט זיך מיט דער פראגע. די צייטונגען פאדערען ענערגיש, אז די בריטישע רעגירונג זאל פערגרעסערן די בעשיצונגס-מיטלען. דער „אבסערווער", „סונדיי טיימס", „סונדיי עקספרעס", וועלכע געהען זיך פונאנדער אין 5 מיליאן עקזעמפלארען, ווידמען גאנצע זייטען דעם דאזיגען פראבלעם.

לויט'ן „סונדיי עקספרעס" וועט דייטשלאנד פאדערען אויף דער ים-קאנפערענץ אין לאנדאן די רעכט צו בויען 5 נייע פאנצער-שיפען, 10 קריי־צער-שיפען, 50 קאנטראפעדאווצעס און 50 אונ־טערוואסער-שיפען.

„פיפעל" קינדיגט אן, אלס ענטפער אויף די דייטשע לופט - בעוואפנונגען, דאס בויען אין ענג־לאנד 500 נייע קריגס-עראפלאנען, וואס וועלען דורכמאכען א געשווינדיגקייט פון 300 מייל א שעה, דערונטער 100 באמבען-עראפלאנען מיט א אויפנאהם-פעהיגקייט פון 2 טאן.

די צייטונגען דערצעהלען, אז מארגען וועט דער ענגלישער רעגירונגס-קאבינעט אפהאלטען א זיצונג, אויף וועלכער עס וועלען בעטראכט ווע־רען די לעצטע אינפארמאציעס וועגען די דייטשע בעוואפנונגען און ס'וועלען אנגענומען ווערען דע־ציזיעס, וועגען דער געשאפענער לאגע.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 29 אפריל

6.36 גימנאסטיק, 6.50 פליטען, 7.25 פליטען, 8 אוידיציע פאר שולען, 10 גאטעס-דינסט, 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 ידיעות, 12.05 פליטען, 12.55 ידיעות, 1.05 קאנצערט, 1.55 עקספארט, 2 פליטען, 3.35 בערזע, 3.45 לידער, 4.05 פליטען, 4.30 לעקציע דייטש, 6.30 פליטען, 6.45 פליטען, 7.15 פליטען, 7.25 ספארט, 7.50 פילם-איבערזיכט, 8.20 פליטען, 8.45 ידיעות, 9 סימפ. קאנצערט, 10 רעקלאמע-קאנצערט, 10.15 קאנצערט 11 ידיעות, קאמוניקאטען.

Dr. med. P. Braun

צוריקגעקעהרט פון פאריז

ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אווענד.

Cegenialna 4, tel. 16-290

Dr. med. L. Berman

ציעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.

זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעמשניצע-פרייזען

Dr. Zygmunt Henrykowski

ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע

וואוינט יעצט

9 טראוגוטא 9

טעל. 262-98

נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.

פאר פרויען א כפעצ. ווארטע-זאל

רעפרעזענטאנץ - טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

ציגעל-גאס 27. טעל. 112-25. דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאסטשפיל'ן פון די אמעריקאנער סטאר - קינסטלער סידי שיינגאלד און סעם אויערבאך

היינט מאנטאג, 9.30 אוונט הנחה-פארשטעלונג פון 80 גר. ביז 2 זל. ערשטע ריי

די פרוי, וואס שווייגט

אין 3 אקטען מיט א פראלאג, מיט געזאנג און טענץ

Dr. med. R. Zalcwasser

כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17

נעמט אן פון 1—2 און 4—6 נאכמ.

נייער בלוט-בלבול

צום פראצעס וועגן די „פראטאקאלן פון זקני ציון" וואס הויבט זיך היינט אן אין בערן

פון ד"ר א. גינזבורג

איך מוז זיך מודה זיין, אז איך האב די בע־ריהמטע „פראטאקאלען" — „די פראטאקאלען פון די זקני ציון" — נישט געליענט, איך ווייס זייער אלגעמיינעם אינהאלט. אבער נישט מעהר. איך האב זיי נישט געליענט, ווייל איך, ווי יעדער מענש, וואס איז נישט אראפ אינגאנצען פון זינען. האב גע־וואוסט אז זיי זענען אנ'אומגעלומפערטע פעלשונג, און ווער דארף עס אפגעבען צייט צו ליענען פעל־שונגען וואס זענען נאך דערצו אזוי ווילד־נאריש?

איך האב געוואוסט אז זיי זענען פעלשונגען, נישט ווייל איך האב בעוויזען, נ א ר ו ו י י ל מ ע ן ד א ר ף ג א ר ק יי ן ב ע וו יי ז ע ן נ י ש ט, פונקט ווי איהר דארפט נישט האבען קיין בעווייזען, אז איהר האט נישט אראפגעשלונגען קיין העלעפאנט. זייער פעלשונג איז אזוי קלאר, אזוי אויבענאויף, אז עס איז א פשוטער אומזין צו זוכען בעווייזען אויף דעם.

צו בעשולדיגען דעם יודישען פאלק דעם שוואכ־סטען און אונטערדריקסטען פון אלע שוואכע און אונ־טערדריקטע פעלקער, — צו בעשולדיגען א י ה ם, אז ער פלאנעוועט צו בעהערשען די וועלט, איז פונקט אזא משוגעת ווי צו בעשולדיגען א שווינד־זיכטיגען אין די לעצטע סטאדיען פון דער קראנק־הייט, אז ער קלייבט זיך אוועקצוטראגען אויף זיינע שוואכע פלייצעס דעם „אייפעל־טורעם" פון פאריז. בלויז א משוגענער קאן אזא זאך גלויבען. און בלויז א משוגענעם קען איינפאלען צו פערלאנגען פון דעם שווינדזיכטיגען בעווייזען אז ער קלייבט זיך עס נישט צו טון...

האב איך נאך עד היום קיין חרטה נישט וואס איך האב די פראטאקאלען נישט געליענט. איך בין אבער מעהר נישט אזוי זיכער מיט זיך, אז בלויז משו־געים קענען גלויבען אין זייער עכטקייט. די צייט און די ערפאהרונג האבען בעוויזען, אז איך בין געווען צו אפטימיסטיש, אין דער קורצער צייט פון די פאר צעהנדליג יאהר זינט די פראטאקאלען זענען פער־פאסט געווארען, האבען זיך די וואס גלויבען אין זיי פערמעהרט מיט א אומגלויבליכער שנעלקייט. צענ־דליגער מיליאנען מענשען וואס דארפען זיך אפשר גע־פינען אין משוגעים - הייזער, אבער וואס ווערען בעטראכט אלס נארמאל און געהען ארום פראנק און פריי, גלויבען אין די פראטאקאלען און בעטראכטען זיי אלס א נייע ביבעל, די פראטאקאלען זענען גע־ווארען די „הייליגע שריפטען" פון אלע אנטיסעמי־טען איבער דער גאנצער וועלט.

און נישט בלויז פראסטע, אומוויסענדע און אומ געבילדעטע מענשען גלויבען אין זיי, נאר אויך א־זעלכע מענשען, וואס האבען פרעטענזיעס אויף ביל־דונג און געלערנטקייט, צווישען זיי געפינען זיך שריפטשטעלער, דאקטוירים, אדוואקאטען, פראפע־סארען, און אפילו „אומפארטייאישע" ריכטער, וואס זענען, ווי ס'איז וואויל בעקאנט, אויסען בלויז דעם אמת... זיי, די דאזיגע ריכטער, שעהמען זיך נישט צו נעהמען די פראטאקאלען ערנסט און צו פיהרען פראצעסען, כדי צו בעווייזען זייער עכטקייט, אדער פעלשונג, זיי שעהמען זיך נישט צו פערלאנגען בע־ווייזען אז דער שווינדזיכטיגער האט נישט פערש־לעפט דעם אייפעל־טורעם...

יא, איך האב געהאט א טעות, מיין טעות האט זיך גענומען דערפון, וואס איך האב געהאט צו־פיל רעספעקט און צופיל גלויבען אין דער גאנצ־קייט, אין דער ווירדיגקייט און אין דער עהרליכקייט פון דעם מענשליכען שכל. לאזט זיך אויס, אז דער מענשליכער שכל איז אין די הענט פון די דעמאגא־גען ווי ליים אין די הענט פון דעם טעפער. זיי קע־נען פון איהם מאכען אלץ וואס זיי ווילען. זיי קע־נען איהם מאכען גלויבען אין די גרעסטע דומהיי־טען, דער מענשליכער שכל איז געמאכט אזוי, אז ער קען גלויבען אין אלץ, אין וואס איהם ווילט זיך גלויבען. נישטא דער אומזין, נישטא די משוגעת, נישטא די אידיאטסטווע אין וועלכע מענשען ווילען נישט גלויבען — בפרט נאך ווען עס האנדעלט זיך וועגן „פרעמדע", וועגן מענשען פון אנ'אנדער שפראך און אנ'אנדער ארט לעבען, און צוויי מאל בפרט, ווען עס האנדעלט זיך וועגן יודען, די פרעמד סטע פון די פרעמדע.....

* * *

דער פראצעס וועגן די פראטאקאלען וואס ווערט איצטער געפיהרט אין בערן, שווייצאריען, איז נישט דער ערשטער, נישט לאנג צוריק איז אזא מין פרא־צעס פארגעקומען אין זיד־אפריקע, יענער פראצעס האט זיך געענדיגט לטובת די יודען. ווי דער שוויי־צארישער פראצעס וועט זיך ענדיגען קען מען נישט וויסען, אן עס איז אויך נישט וויכטיג, ווייל ווי ער זאל זיך ענדיגען וועט אלץ בלייבען ביים אלטען, אויב מיר זאלען פערלירען וועלען מיר בשום אופן נישט ווערען איבערצייגט, אז מיר ווילען טאקע פערכאפען די וועלט, אויב ווידער די אנטיסעמיטען וועלען פערלירען וועלען זיי סיי ווי סיי בלייבען ביי זייער בעשולדיגונג, זייערער א דורכפאל וועט נישט מינדערען זייער בייזוויליגקייט און וועט נישט פער־מאכען זייערע מיילער.

דער איצטיגער פראצעס אין בערן איז נישט דער ערשטער און זיכער אויך נישט דער לעצטער. עס וועלען פארקומען פראצעסען פאר יאהר צענדליגע, אויב נישט פאר יאהר־הונדערטער, זיי וועלען פארקו־מען אזוי לאנג כל זמן עס וועלען זיין אנטיסעמיטען, וואס דוקא מיינט אזוי לאנג, ווי דאס יודישע פאלק וועט מוזען זיין א „פרעמדער" צווישען די פעלקער. די מילער פון די בייזוויליגע יודישע שונאים וועט מען מיט הונדערטער פראצעסען נישט פערמאכען. געגען א שקר בלבול קען מען זיך איבערהויפט נישט פערטיידיגען.

מיר האבען א היסטארישען בעוויז אויף דעם — דעם אלטען בלוט־בלבול.

דער ערשטער בלוט־בלבול איז פארגעקומען אין יאהר 1144, אין נארוויטש, ענגלאנד. דאס הייסט מיט קנאפע אכט־הונדערט יאהר צוריק.

פון ענגלאנד איז די דאזיגע בעשולדיגונג ארי־בער קיין דייטשלאנד. אין יאהר 1235 זענען פינף קינדער פון א דייטשען מילנער דערמארדעט געווא־רען. די בעשולדיגונג איז געפאלען אויף די יודען מיט דעם רעזולטאט אז פינף און דרייסיג יודען, פרוי־ען און מענער, האבען דערפיי פערלוירען זייערע לע־בענס, דער דאמאלסטיגער דייטשער קייזער פרידריך דער צווייטער האט געלאזט מאכען א גענויע אונ־טערזוכונג. ער האט צו דעם צוועק געלאזט גרינדען א קאמיסיע פון קריסטליכע געלעהרטע און געטויפ־טע יודען. זיי זענען איינשטימיג געקומען צום שלוס, אז דער בלוט־בלבול איז דורך און דורך פאלש. נישט בלויז געברויכען די יודען קיין מענשליך בלוט נישט, נאר זיי היטען זיך אפילו פון דעם בלוט פון בהמות און עופות. אויפ'ן גרונט פון דער דאזיגער אונטערזוכונג איז פרידריך דער צווייטער ארויסגע־קומען מיט אנ'אפיציעלער דערקלערונג אז דער בלוט בלבול איז פאלש און ליגנעריש, דאס האט אבער נישט געהאלפען: דער בלוט־בלבול האט זיך אלץ מעהר פערשפרייט סיי אין דייטשלאנד און סיי אין די אנדערע אייראפעאישע לענדער.

פרידריך דער צווייטער איז נישט געווען דער איינציגער וואס האט דערקלערט דעם בלוט־ בלבול פאר פאלש. עס זענען געווען קעניגע פירשטען, ריכ־טער, בישאפס, און אפילו פויבסטען וואס זענען א־רויסגעטראטען געגען בלוט־בלבול, צווישען די פויב־סטען וואס האבען פראטעסטירט געגען דעם, זע־נען געווען אינאסענץ דער פערטער, גריגארי דער צענטער, מארטין דער פינפטער, און זאול דער דרי־טער. דאס אלץ האט אבער נישט געהאלפען. די בע־שולדיגונג איז געבליבען ביז דער נייעסטער צייט, זי איז נאך דא ביז היינטיגען טאג. איהר קענט קיין מאל נישט וויסען וואו און ווען דער העסליכער בלבול וועט פון דאס ניי ארויסשפרונגען. דער מענדעל בייליס פראצעס איז נישט דער לעצטער. דער היטלע־ריסט שטרייכער קריכט איצטער פון זיין הויט צו סצענירען א בלוט בלבול אין דייטשלאנד.

די מעשה מיט די פראטאקאלען איז א נייער בלוט בלבול, און קיינע פערטיידיגונגען, קיינע פראצעסען און קיינע פערענטפערונגען וועלען דא נישט העל־פען. די אלע פראצעסען קענען בלויז פיהרען דערצו וואס דער נייער בלוט־בלבול וועט נאך מעהר פער־שפרייט ווערען, די פראצעסען וועלען דעם נייעם בלוט בלבול געבען רעקלאמע און פרעסטיזש... ווען מען בעשולדיגט אייך אין דאס אונמעגליכע, קענט איהר בלויז קוועטשען מיט די פלייצעס, דער בעסטער ענטפער אויף בלוט־בלבולים איז זיי צו איגנארירען. אייער שונא וועט איהר סיי ווי סיי נישט איבערציי־גען, נישט ער זוכט עס און נישט ער וויל עס.

* * *

איינער האט געזאגט איך געדענק נישט ווער, אז „פסיכאלאגיע איז די פסיכאלאגיע פון דעם פסיכא־לאג", דער פסיכאלאג שטודירט קודם זיך אליין. און ארויסגעהענדיג פון זיך זוכט ער צו פעראלגעמיי־נען זיינע אייגענטימליכקייטען און זיי אנצווענדען אויף אנדערע, אויף אלע מענשען.

אויב די דערמאהנטע בעהויפטונג האט אין זיך א תמצית, פון אמת, מוז זיין עפעס דער מעהר מיט אונזערע שונאים, וואס קומען ארויס געגען אונז מיט אזעלכע בעשולדיגונגען. דאס מוז זיין א רעזול־טאט פון ז י י ע ר פסיכאלאגיע. די קריסטען האבען אנגעפאנגען צו בעשולדיגען די יודען אין געברויכען מענשליך בלוט נאכדעם ווי זיי גופא זענען אין דעם בעשולדיגט געווארען. די בעשולדיגונג געגען די קרים טען אין געברויכען מענשליך בלוט האט זיך גענו מען פון זייער „הייליגען מאלצייט". דער „הייליגער מאהלצייט" בעשטעהט אין דעם, וואס דער וואס געניסט פון דעם הייליגען ברויט און וויין איז גלייך, ווי ער וואלט גענאסען פון דעם פלייש און בלוט פון יעזוסען. אויף א מיסטישען אופן ווערט דאס ברויט און וויין פערוואנדעלט אין יעזוסעס פלייש, און בלוט. פערשטעהט זיך, אז דאס איז נישט מעהר ווי א סימבאל „על ידי ההוא טמיר ונעלם". די אל־טע רוימער האבען אבער דעם סימבאל נישט פער־שטאנען. האבען זיי בעשולדיגט די קריסטען אין גע ברויכען מענשליך פלייש און בלוט. און שפעטער, ווען דאס קריסטענטום איז געווארען שטארק און מעכטיג, האבען די קריסטען אנגעפאנגען צו בעשול דיגען די יודען אין דעם.

עטוואס עהנליכעס איז מיט די „פראטאקאלען". די פראטאקאלען זענען פערפאסט געווארען פון א צארישען שפיאן אין צארישען רוסלאנד. דאס צא־רישע רוסלאנד גרויס און מעכטיג ווי עס איז געווען בעזיצענדיג א שטח פון מעהר ווי א זעקסטעל פון דער גאנצער וועלט, האט זיך נישט בענוגענט מיט דעם. דאס צארישע רוסלאנד האט געזוכט אלץ ווי־טער צו פערשפרייטען זיינע שווארצע פליגלען, דאס צארישע רוסלאנד האט באמת געפלאנעוועט צו בע הערשען די וועלט. אליין בעזיצענדיג די פסיכאלא־גיע פון א וועלט־הערשער, קען מען פערשטעהן ווי אזוי א רוסישער שפיאן איז געפאלען אויף דעם גע־דאנק אז די יודען ווילען בעהערשען די וועלט.

דאס זעלבע איז אויך וועגן היטלערס דייטש־לאנד. אמת טאקע, היטלערס דייטשלאנד איז איצט שוואך, און געפאלען, אבער דער חלום פון דעם טריאומף פון דער „בלאנדער בעסטיע" האט די גע־שלאגענע דייטשלאנד נאך נישט אויפגעגעבען. היט־לערס „דריטער רייך" איז אינגאנצען בעגרינדעט אויף דעם דאזיגען חלום, איז דעריבער קיין חידוש נישט וואס דוקא ביי די דייטשען, סיי אין דייטש־לאנד גופא און סיי אין די אנדערע לענדער, האבען די פראטאקאלען געפונען די מעהרסטע גלויביגע.

דאס איז ז י י ע ר פסיכאלאגיע, וועלכע זיי וועג דען אויך אן אויף אנדערע. „פסיכאלאגיע איז די פסי כאלאגיע פון דעם פסיכאלאג" אדער, ווי דער תלמוד דריקט זיך אויס: „כל הפוסל במומו פוסל".

—=—

די „אויטענטישקייט" פון די „פראטאקאלען פון די זקני ציון"

אין דער בעלויכטונג פון דער „גאזעטא ווארשאווסקא"

דער פראצעס וועגן די „פראטאקאלען פון די זקני ציון" וואס הויבט זיך היינט ווידער אן אין בערן, האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערע־סירונג נישט נאר ביי די יודען וואס זענען שטארק פעראינטערעסירט אז דער דאזיגער נידערטרעכטיגער פאמפלעט זאל ענדליך דורך א אונאפהענגיג גע־ריכט געשטעמפעלט ווערען אלס א געמיינע פעלשונג נאר אויך ביי די די אנטיסעמיטען פון דער גאנצער וועלט. אין היטלער־ דייטשלאנד מאבילעזירט דער יודען־פרעסער, דער בעקאנטער סאדיסט יוליוס שטריי כער, אלע אנטיסעמיטען און פאדערט אויף דורך זיין צייטונג „דער שטירמער" צו קומען צאהלרייך קיין בערן צום פראצעס. עס איז אפילו געעפענט געווא רען אין דייטשלאנד א זאמלונג לטובת דעם פראצעס פערשטעהט זיך אז אויך אונזערע היימישע שונאי־ישראל האבען נישט געקענט אדורכלאזען אזא גלעג צענדע געלעגענהייט צו העצען געגען יודען און די נעכטיגע „גאז. ווארשאווסקא" ווידמעט דעם בער־נער פראצעס א לייט־ארטיקעל, פאר דער ענדעקישער צייטונג זענען די פראטאקאלען א גענויע „אפשפיג־לונג פון דער יודישער פאליטיק" און זי ערקלערט דעריבער איהר אונפעראינטערעסירטקייט אין אויס־גאנג פון בערנער פראצעס. פאר איהר איז די זאך סיי ווי קלאר, די צייטונג שרייבט צווישען אנדערען:

„מיר ווילען זיך נישט אריינמישען אין דעם שטרייט, צי דער אויטאר איז, ווי עס פערזיכערען די יודען, ניטאוו, אדער דאס זענען, לויט ווי מען קען אורטיילען פון אינהאלט פון בוך, אפצייכנונגען פון יודישען קאנגרעס, וואס איז פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון אחד העם, מיר זענען אין דער מיינונג אז די דאזיגע שטרייט פראגע וועט קיינמאל נישט ענטשידען ווערען מיט דער גאנצער גענויאיגקייט און זיכערקייט.

אבער דאך האבען די „פראטאקאלען" א געוואל דיגע בעדייטונג פאר דעם פערשטעהען די יודישע וועלט פאליטיק. זייער „אויטענטישקייט" שטיצט זיך אויף גאר עפעס אנדערש, ווי אויף דער פארמע־לער זייט פון זייער ענטשטעהונג. זי בעשטעלט אין דעם אז זיי זענען א אמתע און גלענצענדע סינטעזע פון די יסודות פון דער יודישער פאליטיק, איהרע מעטאדען און איהר פסיכאלאגיע. אויב עס האט זיי פאקטיש אנגעשריבען ניטאוו, מוז מען מודה זיין אז ער איז געווען א אויסערגעוועהנליכער קענער פון דער דאזיגער פראגע.

דער ערפאלג וואס די פראטאקאלען האבען גע־האט אין גאנץ אייראפע, איז נישט קיין צופעליגער. די אלע וואס האבען זיך מיט זיי פעראינטערעסירט זענען געווען איבערראשט פון דעם ווי אזוי די אנווייזונגען וואס זענען אין זיי ענטהאלטען, שטימען פול שטענדיג מיט די געשעהענישען, וואס קומען פאר אין דער וועלט. דער לויף פון דער גרויסער מלחמה, און די רעוואלוציעס, וואס זענען נאך איהר געקומען האבען געגעבען א סך צו קלערען. די טאקטיק וואס ווערט אנגעווענדעט דורכן קאמוניזם, וועלכער ווערט אנגעפיהרט דורך די יודען, ענטשפרעכט אויסערגע־וועהנליך די מאקטישע פרינציפען וועלכע די „זקני ציון" האבען עמפוילען זייער פאלק. איבריגענס, נישט נאר די געשעהענישען אין די לענדער, וואס זע־נען פערכאפט פון רעוואלוציע האבען ארויסגעוויז זען א איינשטימיגקייט מיט די „פראטאקאלען". אין דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט וואו נאר די יודען האבען א השפעה, זענען פארגעקומען און עס קומען פאר וויכטיגע געשעהענישען, וואס זייער טיפערען פא־ליטישען זין קען מען אויפקלערען און אויסטייטשען אנווענדענדיג צו זיי דעם שליסעל פון די „פראטא־קאלען".

און דווקא דער דאזיגער אומשטאנד האט גורם געווען צום ערפאלג פון ביכעל, דעריבער אונאפהענ־גיג דערפון וואס פאר א אורטייל עס וועט פאלען אין בערנער פראצעס, וועט די בעדייטונג פון די „פרא־טאקאלען" פארן יודענטום בלייבען אונפעראנדערט. פאר דענקענדע מענשען וועלען זיי שטענדיג בלייבען דאס וואס זיי זענען אין זייער וועזען. דאס הייסט, א גלענצענדע סינטעזע פן די פרינציפען פון דער יו־דישער פאליטיק, וואס פליסט ארויס פון זייערע גאנ צע געשיכטע. פאר די ברייטערע קרייזען וועלכע קע נען זיך נישט ווידמען א לאנגען און שווערען יודענ קענערישען שטודיום, וועלען זיי זיין א שליסעל צו פערשטעהען דעם כאראקטער פון דער יודישער טע־טיגקייט און די סכנה וואס שטעקט אין זיי".

ווי מען זעהט כאפט שוין די„גאזעטא ווארשאוו־סקא" די פיש פאר די נעץ. ווי עס זאל נישט אויס־פאלען דער פסק־דין אין בערן. פאר איהר בלייבען די „פראטאקאלען" שטענדיג דער „שליסעל" צו א כסדרדיגער אנטי־יודישע העצע.

אין דעמזעלבען נומער ווידמעט נאך די צייטונג אנ'ארטיקעל דעם לאדזער „פיהרער" דעם העלד פון די סקאנדאליעזע אוואנטורעם אין שטאט־ראט אדוו. קאוואלסקי, אין שייכות מיט זיין נישט צושטאנדען געקומענעם פראצעס מיט דר. קרויש. די צייטונג שרייבט: „דאס נאציאנאלע לאדז ווייזט היינט א וועג פאר גאנץ פוילען צו א נאציאנאלער צוקונפט, און דער פיהרער פון דעם נאראדאווען לאדז, איז דער יונגער לאדזער טוער און ארגאניזאטאר אדוו. קאוואלסקי".

און עס פערשטעהט זיך, אז „אלע כוחות, יודי־שע און די וואס זענען מיט יודען פערבינדען, האבען זיך צוזאמענגענומען בכדי צו צוברעכען דאס נאראדאווע לאדז".... און אויב די יודען אין פוילען זעהען דעם געפעהרליכסטען שונא, פאר זיך אין דעם נאראדאווען לאדז — ערקלערען זיי שוין צוליב דעם א פערביסענעם קאמף זיין פיהרער דעם מעצענאס קאוואלסקי".

דאן ווערט ווייטער אויסגעזאגט וואס פאר א „בלבולים" עס ווערט אויסגעטראכט אויף דעם „פיה רער" און עס ווערען אויך ציטירט די מאטיווען פון שטעטישען געריכט פאר וואס דער פראצעס קרויש —קאוואלסקי איז מבטל געמאכט געווארען — אזוי ארום איז דעם אדוו. קאוואלסקי אוועקגענומען גע־ווארען — יעדענפאלס אין דער ערשטער אינסטאנץ — די מעגליכקייט צו בעווייזען און צו שטעמפלען די שקרים פון יודישען ראטמאן".

ווי עס איז דערפון צו זעהען האט אדוו. קאוואל־סקי ברעה אנצוקלאגען די דעציזיע פון געריכט און עס איז מעגליך, אז דער ענין קרויש — קאוואלסקי וועט נאך אין געריכט בעטראכט ווערען.

רמב"ם-פייערונג דורך דעם אמעריקאנער ראדיא

מיט'ן אנמייל פון „דזשאינט"-פיהרער

נ י ו ־ י א ר ק (יט"א) אונטער דער אויפזיכט פון דער קולטור־קאמיסיע פון „דזשאינט" איז אין איינער פון די אמעריקאנער ראדיא־סטאציעס טראנס מיטירט געווארען א פייערונג לכבוד דעם 800־יעה־ריגען געבורטס־טאג פון רמב"ם. אלס רעדנער זע־נען ארויסגעטרעטען ד"ר סירוס אדלער, וויליאם ראזענוואלד (א זוהן פון פערשטארבענעם יודישען פילאנטראפ יוליוס ראזענוואלד), און הרב הער־בערט גאלדשטיין.

א בעזונדערע איינדרוקספולע רעדע האט געהאל־טען דער יונגער ראזענוואלד, וועלכער האט זיך אפ־געשטעלט אויף דעם רמב"מ'ס „אכט מדות פון צדקה" און אונטערגעשטראכען, אז זיי זענען נאך היינט צו־טאג דער איינציגער ריכטיגער צוגאנג צו דעם פראבלעם פון הילף און וואוילטעטיגקייט, נאכ־דעם ווי ראזענוואלד האט אויסגערעכענט דעם רמב"מ'ס אכט מדרגות פון צדקה די לעצטע, פון וועלכע עס איז צו ארגאניזירען צדקה מיט דער אב זיכט צו בעזייטיגען ארימקייט, מיט אנדערע ווער־טער: קאנסטרוקטיווע הילף — האט דער רעדנער אנגעוויזען, אז אין הסכם מיט דעם דאזיגען רמב"מ־שען גייסט ווערען אנגעפיהרט די הילפס־פראגרא־מען פון „דזשאינט" פאר דער אמעריקאנער ארץ־ישראל קאמפיין און פאר אלגעמיינע יודישע הילפס־צוועקען.

—=—

אין יאפאן גלויבט מען, אז א פערליבטער מאן איז א משוגענער, און חתונה איז א צרה

אַ ציוויליזירט לאַנד, וואָס האט ווילדע מיינונגען וועגן פרויען

פון באריס לערנער

אויף יאַפּאַן קוקט איצט די גאַנצע וועלט. מען היט יעדען טריט, וואָס דאָס דאָזיגע לאַנד מאַכט. די וועלט האָט מורא פאַר יאַפּאַן. מען שרעקט זיך, אַז איבער יאַפּאַן וועט ווען ס'איז נישט זיך אָנצונדען אַ מלחמה-פייער. וואָס וועט אַרומכאַפּען אַלע לענדער און מיליאָנען יונגע לעבענס וועלען אָפּגעשניטען ווערען. אַ מלחמה. מיט יאַפּאַן איז מעגליך אין סאָוויעטען-פערבאַנד, אין אַמעריקע, אין כינע, אין ענגלאַנד און וואו דען נישט?

אין אָט דעם לאַנד, וואָס איז די סטראַשידלע פון אייראָפּע און אַמעריקע, קען אַן אייראָפּעער לאַנג נישט איינזיצען, ווייל עס דאַכט זיך איהם, אַז הינטער זיין רוקען קאָכט זיך עפּעס. די יאַפּאַנעזער קוקען מיט פערדאַכט אויף דעם אייראָפּעער און, דאַכט זיך, אַז זיי סוד'ן זיך עפּעס הינטער זיינע פּלייצעס.

אַ לאַנד, ווי אַלע לענדער און פאָרט משונהדיג, שיר נישט ווילד.

אַ יונגער יאַפּאַנעזער ווייס פון ליבע אַזוי פיל, וויפיל ער האָט געלייענט אין די אייראָפּעאישע ראָמאַנען, ווען ער האָט שטודירט אין אייראָפּע. קומט זיין צייט חתונה צו האָבען, איז איהם דער פאָטער מודיע קיין אייראָפּע, אַז ער דאַרף אַהיים קומען ווייל עס וואַרט אויף איהם אַ כלה. ער זאָל זי מקדש זיין, זי פיהרען אונטער דער חופּה.

פאָהרט ער אַהיים, האָט חתונה און בעקלאָגט זיך נישט.

דער יונגערמאַן איז אינטעליגענט, קלוג און פּראַקטיש, אָבער ווען עס קומט צו חתונה, לאָזט ער עס איבער צו די עלטערען: זיי זענען קליגער זיי זענען פּראַקטישער, און זיי וועלען איהם נישט פערפיהרען.

דאָס לעבען פון אייראָפּעער און זיינע ליבעס זענען איהם נישט צום האַרצען. ער האָט בעלייענט אַ סך, געזעהען אַ סך און געקומען צום בעשלוס, אַז זיין אַרט לעבען און דאָס לעבען פון זיינע עלטערען און אור-עלטערען איז שענער און בעסער.

— סמייטש, און ליבע?

ענטפערט ער איין, אַז פערליבטע זענען משוגעים.

און דער אַלטער און דער יונגער יאַפּאַנעזער זענען אין דעם פּרט איינגעפערשטאַנען. נישטאָ צווי שען זיי קיין מיינונגס-פערשידענקייט.

בכלל שפּילט אין יאַפּאַן די הייראַט קיין שום וויכטיגע ראָלע נישט. עס איז טאַקע אַ וויכטיגער שריט, אָבער עס זענען דאָ וויכטיגערע זאַכען אין לעבען. דערפאַר איז דאָרטען נישט איינגעפיהרט אַזאַ זאַך, ווי אַ „האָניג-חודש", חתונה-פּאַראַדען, אָדער בעלער.

ביי יודען איז דאָ אַ ווערטעל: „שטאַרבען און חתונה-האָבען פערשפּעטיגט מען נישט". אין יאַפּאַן איז די הייראַט אויך פערבונדען מיט שטאַרבען. זיי זאָגען, אַז יעדער מענש מוז ענדליך צוקומען צו ביידע צרות: צו דער פרוי און צום מלאך המות.

עס טרעפט אַמאָל אַן אומגליק ביי אַ יאַפּאַנעזער, אַז זיין זוהן פערליבט זיך, בעטראַכט איהם דער פאָטער פאַר אַן אויסוואורף, און די גאַנצע משפּחה מיידט איהם אויס ווי אַ קרעציגען, מען וויל מיט איהם קיין שום פערבינדונגען נישט האָבען.

די יאַפּאַנעזער געהען אַפילו נישט שפּאַצירען מיט זייערע פרויען, אויפ'ן שטייגער פון אייראָפּע, אָדער אַמעריקע, דאָרטען געהט דער מאַן אויף איין זייט גאַס און די פרוי אויף דער אנדערער זייט. ער האַלט זי קיינמאָל נישט געאָרעמט און ריהרט זי אַפילו נישט אָן מיט קיין פינגער, ווען ער איז מיט איהר צווישען לייט, אָדער אויף דער גאַס.

די יאַפּאַנעזער האָבען גע'ירש'נט זייער פעראַכטענדיגע מיינונג וועגען דער פרוי פון זייער גרויסען לעהרער קאָנפוציוס

קאָנפוציוס איז אין אַלע ענינים געווען אַ דערהויבענער מענש, געווען אַ טיפער דענקער, אַ מאָראַליסט, אַ פרומער, אַן ערליכער. אָבער, אַזוי גאָט ווייס פאַרוואָס, ער האָט געהאַסט די פרויען און געהאַט וועגען זיי אַ שוידערליכע מיינונג.

אונבישט בלויז וועגען די פרויען אויף דער ערד, נאָר אַפילו וועגען די פרויען אין הימעל האָט ער געהאַט בייזע און שלעכטע. ווען ער שילדערט די געטער און געטינס, זענען ביי איהם די לעצטע (די געטינס) דער סימבאָל פון אַלדאָס בייז, זיי זענען קריגעריש, נאַריש און חוצפה'דיג.

אין זיינע בעשרייבונגען וועגען הימעל-זאַכען בעגעגענען זיך די געטער מיט די געטינס, זענען די געטינס חוצפה'דיג און פערשייט; זיי ווייסען נישט פון קיין דרך ארץ און פון קיין בושה.

און אָנגעזאָגט האָט ער די מענער: „געדענקט, אַז דער מאַן איז אין אַלע הינזיכטען וויכטיגער און לייטישער פון דער פרוי. דער מאַן האָט דאָס רעכט פונ'ם שטאַרקען, און זיין ווייב דאַרף זיך אונטערוואַרפען זיין ווילען. פּונקט ווי דער הימעל שטעהט העכער פון דער ערד און פּונקט ווי דער טיטול גראַף איז העכער ווי דער טיטול פון זיין אַרויסהעלפער, אַזוי איז דער מאַן העכער פון זיין ווייב".

הונדערטער און הונדערטער יאָהרען האָט דער יאַפּאַנעזער זיך געקוויקט מיט קאָנפוציוס'עס ווייזע און לעהרע. האָט זיינע רייד און לעהרע אַליין שטודירט און דערנאָך דאָס שטודירט מיט זיינע קינדער און קינד'ס קינדער.

די פרוי האָט אָנגענומען פאַר ליב די לעהרע פון דעם הייליגען קאָנפוציוס און זיך געהאַלטען נידעריגער פון גראָז און זיך בענוגענט מיט דער קלאָגעדיגער לאַגע און מיט דער טרויעריגער ראָל, וואָס זי שפּילט אינ'ם לעבען פון איהר מאַן.

ביי דער פרוי איז עס פערעכענט פאַר א פיינקייט פונ'ם מאַן, אַז ער דערנידעריגט זיך און האָט מיט איהר חתונה. טאָ וואָרום-זשע זאָל עס ביי איהם זיין אַזאַ גרויסע שמחה, ווען ער האָט חתונה? וואָס פאַר א שמחה זאָל עס זיין ביי אַ מענשען מיט שכל, ווען ער ווייס, אַז ער [illegible] אָפּגעטון אַ נאַרישקייט, זיך דערנידעריגט און אַריינגענומען אַ ווייב אין שטוב?

געווען אַ צייט, ווען די פערהייראַטע יאַפּאַנער פרויען פלעגען זיך פאַרבען די ציין אויף שוואַרץ און אָפּגאָלען די ברעמען. זיי האָבען עס געטון מיט'ן צוועק צו ווערען מיאוס, כדי קיין פרעמדער מאַן זאָל אויף זיי קיין בליק נישט וואַרפען און נישט האָבען קיין יצר הרע צו זיי.

וואָס מיאוסער זי האָט זיך געמאַכט, אַלץ מעהר געטריישאַפט האָט זי מיט דעם אַרויסגעוויזען איהר מאַן. און געטריישאַפט האָט זי אַרויסגעוויזען, כדי ער זאָל זעהען, אַז זי ווייס ווי אָפּצודאַנקען איהם פאַר זיין גוט האַרץ איינצוווילליגען צו הייראַטען מיט איהר.

יאַפּאַן ציוויליזירט זיך גאַנץ שנעל. זי אייראָפּעאיזירט זיך זעהר ראַשיג. אָבער ווען עס קומט צו דער פרוי, שטעהט דער יאַפּאַנעזער אויפ'ן זעלבען מעמד ווי אין דער צייט פון קאָנפוציוס'ן.

דער גאַנצער אָריענט איז נישט פריינטליך צו דער פרוי, פונדעסטוועגען האָט זיך די לאַגע אין טערקיי געביטען. עס האָט זיך אויך געביטען די לאַגע פון דער פרוי אין אַנדערע אָריענטאַלישע לענדער. יאַפּאַן אָבער שטעהט אויף איין אָרט.

ד"ר יהושע טהאָן וועגן אַרויסטריט פון די רעוויזיאָניסטען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

קראקא (יט"א) אויף דער ביטע פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור האָט דער וועטעראַן פון ציוניזם פּרעזעס ד"ר יהושע טהאָן צוגעשיקט פאָלגענדע בעמערקונגען וועגען דעם אַרויסטריט פון די רעוויזיאָניסטען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

איך האָב גרויס צער פון דער אָפּשפּאַלטונג פון די רעוויזיאָניסטען. אָהן ריקזיכט אויף דער נומערישער קראַפט פון דער דאָזיגער גרופּירונג, בעדויער איך גיכער דעם פערלוסט פון פיל היסע און טיכטיגע ציוניסטען, וועלכע קענען לייסטען גרויסע דינסטען פאַר אונזער בעוועגונג. מחוץ פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע וועט דער רעוויזיאָניזם אָהן ספק שנעל איינגעדאַרט ווערען און נישט דערגעהן צו קיין שום פּאָזיטיווער טעטיגקייט. אָן-און-פאַר-זיך איז עס פאַר מיר אַ רעטעניש, ווי אַזוי אינטעליגענטע און פערנונפטיגע מענשען, ווי עס זענען אָהן ספק די פיהרער פון דער דאָזיגער בעוועגונג, האָבען זיך געקענט בעשליסען אָפּצוברעכען מיט דער אָרגאַניזאַציע, אינערהאַלב פון וועלכער זיי האָבען געהאַט אַ זעהר ברייט טעטיגקייטס-פעלד. ווי שטעלען זיי זיך איינענטליך פאָר זייער ווייטערדיגען קיום? מיט וואָס קענען זיי קאָנקורירען מיט דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע? זיי האָבען נישט גאָרנישט צו געבען, אָבער דערפאַר פיל צו פאָדערן. צי קען אַ לעבעדיגע אָרגאַניזאַציע האָבען אַ קיום מיט בלויז — געשריי?

איך בעדויער ווירקליך זעהר די דאָזיגע שפּאַלטונג. אויב אָבער די בעציהונג פון רעוויזיאָניזם האָט געדאַרפט פערבלייבען אַזאַ, ווי זי איז געווען אין די לעצטע יאָהרען, וויל איך שוין בעסער די שיידונג. דער פולשטענדיגער מאַנגעל פון דיסציפּלין, וועלכען זיי האָבען זיך לעצטענס ממציא גע-ווען, קען נישט טאָלערירט ווערען אין אַ פריוויליגער אָרגאַניזאַציע. אַזאַ ממש אויסטערליש ברעכען די דיסציפּלין בעוויזט צוויפעלאַז, אַז די פיהרער פון דער דאָזיגער בעוועגונג האָבען נישט קיין בעגריף וועגען דער הויכער ווירדע און מעכטיגער עטישער קראַפט, וואָס דריקען זיך אויס אין דעם גוטוויליגען אונטעראָרדנען זיך דער מעהרהייט אין אַן אָרגאַניזאַציע, וואָס דינט ערהאַבענע געזעלשאַפטליכע אידעאַלען. נאָך אויסטערלישער איז דער דאָזיגער דיס ציפּלין-מאַנגעל מחמת דעם, וואָס ביי זיך אַקצענטירט די דאָזיגע ריכטונג אַזוי שטאַרק דעם פּאָס טולאָט פון דיסציפּלין.

איב מען זאָל נאָך דערמאָנען די לעצטע מעשים פון רעוויזיאָניזם לחוץ, ווערט קלאָר, אַז ער איז בהדרגה געוואָרען שטאַרק שעדליך פאַר'ן ציוניזם. אָט די גאַנצע אונהיימליכע יוצא-דופן'דיגקייט, וועלכע כאַראַקטעריזירט די לעצטע יאָהרען די רעוויזיאָניסטישע בעוועגונג, האָט זי געמאַכט אונערטרעגליך און געמוזט דערפיהרען צו אַ בעשלוס, וואָס האָט דעם רעוויזיאָניזם געצוואונגען צו אַ וועלכען עס איז דעצידירענדען שריט.

עס איז פערדריסליך, דאָס דער דאָזיגער שריט פיהרט צו פערלאָזען די פּאַרטיי. איך בין איבערצייגט, אַז די בעסטע רעוויזיאָניסטען — ד. ה. די יעניגע, וואָס זענען פּאַסט הונדערט-פּראָצענטיגע ציוניסטען — וועלען זיך שנעל בעדענקען און צוריקקומען. די, וואָס וועלען זיך אומקעהרען, וועלען טרעפען אָפענע אָרעמס זיי אויפצונעמען. די ווידער, ווזאָס וועלען אונז ערקלערען קריג, וועט מען מיט דער גאַנצער ריקזיכטלאָזיגקייט מוזען בעקעמפען. איך וואָלט וועלען די בעסטע רעוויזיאָניסטען — און זייער צאָהל איז זיכער בעדייטענד — ווידער זעהן אין אונזערע רייהען.

דאָס לעבען אין ארץ-ישראל

לעצטע ידיעות פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור

פּרעזידענט מאַסאַריק צו נחום סאָקאָלאָוו

ירושלים דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע נחום סאָקאָלאָוו האָט ערהאַלטען אַ וואַרימען בריף פון פּרעזידענט פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער רעפּובליק ט. ג. מאַסאַריק, וועלכער בעדויערט שטאַרק, דאָס צוליב זיין קראַנק האָט ער נישט בעוויזען אָנצושרייבען אַ פאָר-וואָרט צו סאָקאָלאָוו'ס בוך „חיבת ציון". איהר ווייסט — שרייבט פּרעזידענט מאַסאַריק — מיט וואָס פאַר אַן אינטערעס איך בעציה זיך צו אייער אַרבייט און צו דעם, וואָס ווערט געשאַפען אין ארץ-ישראל. איהר האָט געשפּילט איינע פון די וויכטיגסטע ראָלען ביים געווינען די עפענטליכקייט פון דער וועלט פאַר דעם געדאַנק פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים. אין איצטיגען מאָמענט, ווען דאָס יודישע פאָלק מאַכט ווידער דורך א שווערען און טרויעריגען פּעריאָד, וועט אייער בוך ערפיהלען א נוצליכע אויפגאַבע, געבענדיג א וויסענשאַפט-ליכע פאָרמולירונג פון דער פילאָזאָפיע פון ציוניזם. איך שיק איבער מיינע בעסטע וואונשען — שרייבט צום סוף פּרעזידענט מאַסאַריק — פאַר אייך און פאַר די אַלע, וועלכע זענען אייך נאָהענט און ליב.

פּראָ-איטאַליענישע אַגיטאַציע

ירושלים די אַראַבישע צייטונג „א דיסאָע" טיילט מיט, אַז אין בית-לחם איז טעטיג א צענטער פאַר פּראָ-איטאַליענישער אַגיטאַציע אין ארץ-ישראל.

ווירטשאַפטליכע אויפבוי-אַרבייט

ירושלים די טעג איז אין רחובות געלעגט געוואָרען דער גרונדשטיין אונטער א נייע אַרבייטער-זידלונג א. נ. „רמת אהרן אייזענבערג" די נייע אַרבייטער-זידלונג וואָס וועט צעהלען 20 אַרבייטער-משפּחות איז געגרינדעט געוואָרען אויף דעם באָדען, וואָס איז אויף דעם צוועק איבערגעלאָזען געוואָרען דורך דעם פערשטאָרבענעם אָרטיגען כלל-טוער אהרן אייזענבערג.

ירושלים ווי עס ווערט מיטגעטיילט שטעהן נאָך פריי אין רחובות 1000 בוי-פּאַרצעלען צו מינדעסטענס 750 קוו. מעטער יעדער.

פּתח תקוה ווערט א שטאָט

ירושלים דער הויך-קאָמיסאַר האָט בעשטימט אַ ספּעציעלע קאָמיסיע מיט'ן וויצע-דיסטריקט-קאָמיסאַר פּאָלאָק בראש מיט דער אויפגאַבע גענויע פעסטצושטעלען די גרעניצען פון פּתח-תקוה. די דאָזיגע אַרבייטען שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָהענטער פערוואַנדלונג פון פּתח-תקוה אין אַ שטאָט.

יודישע נדבות פאַר דער משפּחה פון דעם העלדיש-אומגעקומענעם אראבער

תל-אביב לאָרד מעלטשעט, ערען-פּרעזידענט פון וועלט-מכבי אָסיפ פערניקאַוו, פאָרזיצער פון פראַנצויזישען מכבי האָבען געשפּענדעט צו 10 פונט לטובת דער משפּחה פון דעם אַראַבער אלי האסאן, וועלכער איז דערטרונקען געוואָרען אין תל-אביב דעם 1-טען אַפּריל, פּרובענדיג העלדיש צו ראַטעווען דעם מיטגליד פון פראַנצויזישען מכבי אריה לעווקאָוויטש, צו דער „פּאַלעסטיין פּאָסט" וועלכע האָט געעפענט אַ געלד-זאַמלונג אויף דעם צוועק, פליסען איין ווייטערע שפּענדונגען לטובת דער משפּחה פון דעם נאָבעלען אַראַבער.

די אראַבער רוהען נישט

ירושלים אין נאָמען פון דער נייער „פּאַלעסטינער אַראַבישער פּאַרטיי" האָט דזשעמאַל על הוסייני איבערגעגעבען דעם הויך-קאָמיסאַר סער אַרטור וואוקאָפּ אַ מעמאָריאַל אין וועלכען עס ווערט געפאָדערט אָפּצושטעלען די יודישע ערד-קניות און די עליה. אין דעם מעמאָריאַל ווערט דערביי בעטאָנט, אַז „שוין 3 יאָהר ווי די אַראַבער וואַרטען אויף דער פערווירקליכונג פון די אָנווייזונגען פון די קאָמיסיעס פון שאו, סער סימפּסאָן און פרענטש".

דזשעמאַל הוסייני וואַרפט דעראַביי די שולד אויף די „בעאַמטע אַרום דעם הויך-קאָמיסאַר", וועלכע אינפאָרמירען איהם פאַלש וועגען דעם פאַקטישען מצב „אויס מורא פאַר די יודישע איינפלוסען".

דער אויטאָר פון מעמאָריאַל קריטיקירט אַלע פעראָרדנונגען פון דער רעגירונג ווי דאָס געזעץ וועגען פּאַכטער-שוץ א.ד. גל. ווייל „אַלע זענען זיי לטובת די יודען". עס פאָדערט זיך דעריבער אַ ראַדיקאַלע ענדערונג — אָבצושאַפען דעם מאַנדאַט און בילדען אַ נאַציאָנאַלע אַראַבישע רעגירונג. דזשעמאַל הוסיי גיט אָבער גלייך צו: „מיר פאָדערען דאָס נישט פון אייער עקסעלענץ, ווייל דאָס שטייגט איבער אייערע קאָמפּעטענצען". ער בעגנוגענט זיך דעריבער מיט די פאָדערונגען געגען עליה און יודישע ערד-קניות.

געריכטס-אָפּקלאַנג פון טראַגישען צופאַל-מאָרד אין לאָקאַל פון ספּאָרט-קלוב „הפועל"

אברהם ווילענסקי פערמשפּט צו דער מעגליך נידעריגסטער שטראָף

וואַרשא (יט"א) פרייטאָג איז אין וואַרשאַווער קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון אברהם ווילענסקי, מיטגליד פון ספּאָרט-קלוב „הפועל" און פון „קבוץ באַראַכאָוו", וועלכער האָט דעם 23-טען אָקטאָבער פ. י. מחמת אונפאָרזיכטיגען בעגעהן זיך מיט א רעוואָלווער, דערשאָסען אין הפועל-לאָקאַל אויף שוו.-יערסקא א צווייטען מיטגליד פון „הפועל" יעקב זאַנדלויפער. ווילענסקי איז נאָך צוויי טעג אַרעסט בעפרייט געוואָרען געגען קויציע. דער אָנגעקלאָגטער האָט זיך מודה געווען, אַז צוליב אונפאָרזיכטיגקייט האָט ער גורם געווען דעם טויט פון זיין איינענעם חבר. דער פערטיידיגער אדוו. רפאל לעמקין, האָט גערעדט וועגען א"י-אידעאַליזם פון דער יודישער יוגענד און האָט אין ריהרענדע ווערטער אָנגעוויזען אויף דעם טראַגישען פאַטום, וואָס האָט געוואָלט, אַז איין חלוץ זאָל אונווילקירליך ווערען דער טויט-פעראורזאַכער פון זיין צווייטען.

אברהם ווילענסקי איז פעראורטיילט געוואָרען צו דער מעגליך-נידעריגסטער שטראָף פון איין יאָהר תפיסה מיט אָפּלעגען די אויספיהרונג אויף בלויז איין יאָהר.

—=—

קינא-טעאַטער
„MIRAŻ"
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16
היינט און מאָרגן, טעג!
פּוילישער פילם-שלאַגער א. נ.
דערוואַכונג
אין די הויפּט-ראָלען
די שטערן פון די פּוילישע אַרטיסטען
A. Zelwerowicz
J. Stępowski
Igo Sym
W. Walter i inni
אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער

פון יודישע טעאַטער

אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

דער יודישער טעאַטער-סעזאָן האָט זיך אָנגעהויבען אין לאָדז מיט גרויס פּאָמפּע: אין „ראָזמאַיטאָשטשי" איז באמת אינסטאַלירט געוואָרען אַ גוטער אַנסאַמבּל. מ'האָט נאָר געזוכט סטאַרען און היות ווי די „ערשטע מאַרקעס" זענען שוין געוועזען פאַרנומען אין אַנדערע טעאַטערס זענען קיין לאָדז אַנגאַזשירט געוואָרען די צוויי אַמעריקאַנער אַרטיסטען סיידי שענגאָלד און סעם אויערבאַך.

מיר ווילען נישט דאָ בעריהרען די אָנגעוועהטאָגטע פראַגע פון סטאַרען בכלל, אָבער איינס וואָלטען מיר געוואָלט בעטאָנען, אַז ערזאַץ-סטאַרען זענען בכלל נישט נויטיג, ווייל דאָס דעגראַדירט קודם-כל אין אַ גרויסער מאָס אונזערע גוטע יודישע היימישע אַקטיאָרען, והשנית וועט דער עולם בכלל אויפהערען צו גלויבען אין סטאַרען און אין גרויסע רעקלאַמעס.

מיר ווילען בשום-אופן נישט אָפּנעהמען דעם ווערט פון סיידי שענגאָלד און סעם אויערבאַך. דאָס זענען צוויי גוטע, סובטעלע און קולטורעלע אַקטיאָרען, אָבער וואָס שטייגען נישט איבער מיט פיל דאָס וואָס אונזערע גוטע אַקטיאָרען קאָנען געבען.

מיר וואָלטען אויך דאָס געקענט פאַרלייד ען, וואָס אַרט עס אונז אייגענטליך? אָבער נאָר דעמאָלס, ווען אונזערע אַמעריקאַנער געסט וואָלטען געהאַט עפּיס אַנ'אַנדער רעפּערטואַר. וואָס וואָלט געקענט אימפּאָנירען כאָטש אין 50 פּראָצענט, אָדער אפשר אין נאָך ווייניגער, איז דאָס אויך נישט דער פאַל, ווייל די פּיעסע, וואָס די געסט האָבען פאַר אונז געבראַכט „די פרוי וואָס שווייגט" איז פאַר אונז נישט קיין נייעס און אויך נישט קיין ביימיטעל אויף אַרויסצורופען טרעהרען ביי פרויען און אַפילו ביי פּרימיטיווע מענערישע טעאַטער-צושויער. די דאָזיגע מיטלען האָבען שוין אָנגעווענדעט אַנדערע אין „מאַמע און שוויגער", „מאַמע פון דער וועלט", „אייביגע מאַמע", „אַ האַרץ וואָס בענקט" און אַזוי ווייטער און אַזוי ווייטער און אַזוי ווייטער. געוויס ווען מען פיהרט אַרויס אויף דער ביהנע קליינע קינדער, וועלכע מ'וויל אַוועקרייסען פון זייערע מאַמעס, ווען מ'פאַרמשפּט און מ'שיקט אַוועק אונשולדיגע פרויען אין „סינג סינג" בעקומט מען גרויס רחמנות און עס שטעלען זיך טרעהרען אין די אויגען. קיין שום אַנדערען ווערט האָט די פּיעסע נישט, אַ חוץ דעם וואָס אַלץ ענדיגט זיך לויט דער אַלטער אַמעריקאַנער מעטאָדע מיט אַ „העפּי ענד" פרעהליך און לעבעדיג און דער צושויער געהט אַוועק אַ צופרידענער וואָס ער וועט רוהיג קענען איבערשלאָפען די נאַכט. קיין שום שלעכטס איז נישט געשעהען.

די פּיעסע איז פאַרפלאָכטען מיט פאַרשידענע קאָמישע מאָמענטען, וועלכע ראַטעווען, לויט מיין בעשיידענער מיינונג, די סיטואַציע. אין דער ערשטער רייהע מוז געלויבט ווערען דער טיפּ, וועלכען ס'שטעלט אַוועק ליפּמאַן (אין דעם פאַרמער) און דאַן זענען גוט עני ליטאָן אין איהר סוברעטען-ראָל צוזאַמען מיט איהר פּאַרטנער לעמבערגער. דאָס פּאָרל ברויזט מיט טעמפּעראַמענט און פרעהליכקייט ביי אַ סובטעלער און ריכטיגער בעהאַנדלונג פון זייערע ראָלען, וועלכע וואָלטען זיי געקאָנט אַריינפיהרען אין באַנאַליטעטען. גרודבערג איז אַ פיינע ערשיינונג אויף דער ביהנע. ער געפינט זיך אין יעדער סיטואַציע און ווייסט שטענדיג, וואָס ער וויל. אויך נאַטאַליאַ ליפּמאַן און פאַני רובינאַ געהערען צו דעם צוזאַמענגעשפּילטען גוטען אַנסאַמבל פון „ראָזמאַיטאָשטשי". מיכאַל קליין און האַמבורגער ווירקען מיט אין דער פּיעסע.

אין „פילהאַרמאָניע"

האָט מען אונז מזכה געווען מיט „וואַרשעווער סמאָטשע-סחורה". די שלאַגער-פּיעסע „באַשקע" איז די אמת'ע סחורה, וואָס מ'דערלאַנגט דעם עולם און נישט קיין פּיעסע, וועלכע מ'שפּילט פאַר די צושויער מ'האָט געדאַרפט באמת האָבען טאַלענט און אַ גרויסע מאָס געשיקטקייט צונויפצושטעלען און צונויפצולאַטען אַזאַ מין „שאַנטאַקליער", אַזאַ מין בוקעט פון בונטע פּאַפּירענע בלומען, וועלכער קען אַוועקגעשטעלט ווערען אין אַ זעהר נישט געשמאַקפול איינגעאָרדענטער, זאָלען מיר זאָגען, גרויסער וואוינונג.

וואָס איז דאָרט נישט פאַראַן. אַ פאַרפיהרט יודיש מיידעל, אונטערגעוואָרפען קינד, ענטלויפען פון מאַן און איבערלאָזען אַנ'עופּה'לע. פאַרפיהרען אין שאַנד-הויז קיין בוענאָס-איירעס אַ לעבעדיג לייג פערד. געזאַנג און טענץ פון האַלב-נאַקעטע מיידלעך. וויצען און דראַמאַטישע מאָמענטען און וואָס נאָר אייער האַרץ גלוסט זיך און אַלץ צוזאַמען אַנ'אונגעהויערע געשמאַקלאָזיגקייט און אַ רויש אין קאָפּ. מיט „באַשקע" קען מען נעהמען דעם עולם „אויפן זיכער", כ'וואָלט געזאָגט, אַז דאָס איז אַנ'אמת'ע יום-טוב-פּיעסע פאַר דעם גרויסען עולם וואָס שטראָמט אין דער צייט אין טעאַטער אַריין.

אָבעוואָמיט וואָס האָט זיך פאַרזינדיגט די אינסטיטוציע, וועלכע מ'רופט טעאַטער צו אַזאַ גרינגשעצונג? פאַרוואָס זאָלען די אַקטיאָרען, וועלכע האָבען זיך שוין דעצידירט אויף אַזאַ וואַרשעווער מאַכערייקע, נישט וועלען נעהמען אויף זיך די פאַראַנטוואָרטליכקייט דערפאַר און דעם גאַנצען מיש-מאַש נאָך פאַרבילינגערן דורך זייער אייגענער בעציהונג צו דעם שפּילען און צו דעם טעאַטער.

דאָס בלייבט נאָך מעהר אונפאַרשטענדליך, ווען מיר לייענען פון אַפיש און ווען מיר זעהען אַלס אַנטיילנעהמער אין „באַשקע" אַזעלכע נעמען ווי שושנה, לאַמפּע ועל-כולם -- אַ. סאַמבערג.

מיר ווייסען נישט ווי דאָס אָנצורופען צי „די טראַגעדיע פון יודישען טעאַטער", צי „די טראַגעדיע פון יודישען אַקטיאָר" און אפשר איינס און דאָס צווייטע.

ראַנסין

מוזיקאַלישע נאָטיצען

חול המועדיגע קאָנצערטען

פריהלינג. די זון האָט זיך צושיינט מיט איהר גאַנצען צויבער און גלאַנץ. און אונזערע קינסטלער, זינגער און שפּילער, האָבען זיך צושפּילט און צעזונגען גאָר יום טוב'דיג, ווי עס פּאַסט לכבוד דעם ערוואַכען פון פריהלינגס יום-טוב פּסח.

פּסח. אַט דער יום-טוב פון פרייהייט און רוה. ווען געסטער שטעהען אויף תחית המתים און געהען אַרויף אין הימעל ערוואַכען מלאכים און געהען צו אונז אַרונטער אויף דער זינדיגער ערד.

אידאַ הענדעל, אַ קליין מלאכל, אַ וואונדערשעהן קינד. מיט אַ געזיכטעל און קערפּערל וואָס אַפילו אַ זשעני ווי אַנטאָקאָלסקי וואָלט בעסער און שענער נישט געקאָנט אויסהעמערן, איז צו אונז אַזוי ווי פון הימעל אַרונטער געגאַנגען צו בעגייסטערן מיט איהר קונסט.

די 11-יאָהריגע אידאַ הענדעל, האָט אונטער אַנדערע נומערן פון איהר ערנסטען פּראָגראַם געשפּילט... די סאָנאַטע פון הענדעל.

אַ וואונדער! וואָס פאַראַ הערליך קלאַנג-בילד! אמת אַנ'אָפּטישע פאַרבען-שפּילערייי אויפ'ן דונקעלען הינטער-גרונד שטעהט כמעט אונבעוועגליך אַ וואונדער מענשען-קינד מיט האַלב-פאַרמאַכטע אויגען און שפּילט וואונדער - שעהן דאָס „אַדאַזשיאָ" פון געניאַלען ביבעל-קאָמפּאָזיטאָר הענדעל

אונזער פאַנטאַזיע צושפּילט זיך, און מאָהלט אונז אַ הערליך בילד פון די בילדער, וואָס ערהויבען אונזער גייסט און גיבען איהם פליגעל צו פליהען אין די העכערע וועלטען.

נאָר לאָמיר אַרונטער פון די הויכקייטען אויף וועלכע מיר קענען זיך לאַנג נישט אויפהאַלטען און זאָגען פּשוט:

דאָס שפּילען פון קליינעם מלאכל אידאַ הענדעל איז ווי אַ פריידיגע שירה צום ערוואַכטען אויף געלעבטען פריהלינג.

* * *

אונזערע רעוועלערסען האָבען זיך אויך צעזונגען גאָר פיין.

אונזערע רעוועלערסען, לאָמיר אויסזאָגען דעם סוד ווער זיי זענען:

דאָס זענען אונזערע לאָדזער קינדער די ברידער גרינוואַלד, העכט און שאַרפשטיין, -- דער געוויסער מענער-קוואַרטעט, מיט וועלכען קיין קאָנצערט-עסטראַדע דאַרף זיך נישט שעהמען.

זייער פיל-פאַרביגען פּראָגראַם פון עכט-כאַראַקטעריסטישע פאָלקסטימליכע לידער פון אַזעלכע מוזיקער ווי ענגעל, קירזשנער, בייגעלמאַן, זאַקס, זעלמאַן — האָבען זיי אויסגעפיהרט ריטמיש, פּלאַסטיש און דינאַמיש. ווי רוטינירטע זינגער פון דעם זשאַנר. דער עולם איז גאָר געוועזען ענטציקט פון דעם שעהנעם געזאַנג. און ממש זיי נישט אַרונטער געלאָזען פון דער עסטראַדע.

בעזונדערס האָבען אויסגענומען די כאַראַקטעריסטישע פאָלקסטימליכע לידער.

מיר [illegible]ניגען די סימפּאַטישע רעוועלערסן דעם אמת פערדינטען ערפאָלג.

* * *

און ווי האָט דער „הזמיר" בעזונגען דעם יום-טוב?

אימפּאָזאַנט! מיט אַלע זייערע קרעפטען, ווי אָרקעסטער. סאָליסטען און גרויסען כאָר איז דער „הזמיר" צוגעגאַנגען צום ריזיגען פּראָגראַם און האָט אויך דערגרייכט אַ ריזיגען ערפאָלג.

דער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ס. פּעטרושקאַ (יעדער געזאַנג-פעראיין וואָלט זיך געמעגט ווינשען אַזאַ אָרקעסטער צו האָבען) האָט אויסגעפיהרט די צוויי „עלעגישע לידער" פון גריק אַזוי פּרעציז, עקזאַקט ריין און פיינפיהלענד, ווי נאָר אונטער דעם טאַלאַנטפולען פּעטרושקאַ'ן קען אַנ'אָרקעסטער שפּילען. און נאָר אונטער דער בעגלייטונג פון אַזאַ אָרקעסטער איז אונז פאַרשטענדליך געוואָרען די פראַגמענטען פון דער גרויס-אָנגעלייגטער „קאַנטאַטע" פון י. זאַקס איבער'ן טעקסט פון סלונסקי „מול הישימון".

דאָס ווערק וואָס אילוסטרירט אַזוי מוזיקאַליש ווי פון „תוהו ובוהו-לאַנד" וואו שאַקאַלען און רויב-פויגעל בעזוכען אויך זעהר זעלטען, זענען שטעט אויסגעוואַקסען דורך הייליגען פלייס און שווערער אַרבייט פון אונזערע פּיאָנערען חלוצים אַט די שווערע אַרבייט איז אַזוי עקשנות'דיג אויך געפיהרט און מיט אַזאַ פרייד ממש מיט עקסטאַזגעזאַנג, וואו יונגע בעגייסטערטע פּיאָנערען, וואָס גלויבען, אַז זייער אַרבייט וועט זיין אַ סרז סימת לישראל.

און אַזוי אַרבייטען זיי און זינגען: „קדימה, קדימה נוהרת, תזמירת המרד".

און דער דאָזיגער געזאַנג, וואָס מאַכט אַזוי פיל שטימונג ביי די אַרבייטער און בויער, האָט דער קאָמפּאָניסט אַזוי בולט אונטערגעשטראָכען אין זיין קאָמפּאָזיציע מיט אַזוי פיל מוזיקאַלישען שוואונג און שטייגערונג, אַז עס מאַכט אַנ'אונגעהויער שטאַרקען איינדרוק.

דער צוהערער פיהלט, אַז פאַר איהם ווערט אילוסטרירט מוזיקאַליש עפּעס גרויסעס. און ווערט מיטגעריסען אַפילו ווען ער פאַרשטעהט נאָך נישט גאַנץ וואָס דאָס ווערק ענטהאַלט.

קען מען זיך איצט פאָרשטעלען, ווען די פראַגמענטען מאַכען אַזאַ ווירקונג, וואָס פאַראַ ווירקונג וועט שוין מאַכען די גאַנצע „קאַנטאַטע".

מיר ערוואַרטען מיט שפּאַנונג די אויפפיהרונג...

דער כאָר מיט'ן אָרקעסטער האָבען אונטער דער שניידיגער לייטונג פון קאָמפּאָניסט ה' זאַקס אויסגעפיהרט די פראַגמענטען אויסערגעוועהנליך גוט.

* * *

און אחרון, אחרון חביב.

אונזער „שיר" האָט אויך געזונגען שירה דעם פריהלינגס-יום-טוב.

דער „שיר"-כאָר, וואָס האָט זיך אַזוי רוהמפול פאַרשריבען אין אונזער קולטור-לעבען, עקזיסטירט און זעצט פאָר זיין קינסטלערישע טעטיגקייט. אזא מין געזאַנג, ווי מיר הערען אין

(ווייטער זעה 10-טע זייט)

אין שכנס שטוב האָט זי זיך פאַרבלאָנדזשעט

דעם מאַן פון דער וועלט אומגעבראַכט און זיך אַליין אומגליקליך געמאַכט

(אַ שרעקליכע טראַגעדיע פון אַ לאָדזער יודישער אַרבייטער-משפּחה)

(סוף)

חיים האָט געשריגען, געוואַלדעוועט, געליאַרעמט, דאָך האָט קיינער פון די שכנים זיך נישט אַריינגעוויזען אין שטוב. זיי האָבען זיך געהאַלטען פון דערווייטענס און נישט געוואָלט האָבען מיט חיימ'ס שטוב קיין שום עסקים.

דער איינציגער, וואָס האָט געעפענט די טיר פון חיימ'ס שטוב איז געווען ש. מיט זיין ווייב. די דאָזיגע שכנים זענען זעהר אָפט אַריינגעקומען און האָבען זיך שטאַרק אינטערעסירט מיט'ן קינד און מיט דער גאַנצער לאַגע פון חיימ'ס משפּחה.

זעהענדיג די שרעקליכע נויט אין שטוב האָט ש. אַרויסגענומען פון קעשענע אַ געוויסע סומע געלד און זי דערלאַנגט חיימ'ן, פאַרלייגענדיג איהם שנעל צו רופען אַ דאָקטאָר און צו ראַטעווען דאָס קינד.

חיים האָט זיך אַביסעל געוואַקעלט, אַ רגע זיך פאַרטראַכט, אָבער באַלד זיך אַ שטעל אויף געגעבען, געכאַפּט דאָס געלד און מיט דער פולער ענטשידענקייט עס צוריקגעוואָרפען דעם בעל-טובה, ערקלערענדיג איהם מיט צאָרן, אַז אַזאַ שמוציג געלד נעמט ער נישט!

די חוצפה פון חיימ'ען האָט ש. שטאַרק געקרענקט. אויף אַזאַ אָפּשניט האָט ער זיך נישט געריכט. איהם האָט זיך געדאַכטען, אַז חיים ווייסט אין גאַנצען נישט, אַז ער פיהרט אַזעלכע מיאוסע געשעפטען. און דאָ איז ער פּלוצלינג דעמאַסקירט געוואָרען.

ווילענדיג אָפּצאָהלען חיימ'ען פאַר דער בעליידיגונג, האָט דער אויפגעקאָכטער ש. צו איהם אַזוי אַ זאָג געטון:

— הער נאָר דו, שטייפער קאַבצאַניאַק, איינער, וואָס וואַרפסט דו זיך אַזוי מיט'ן געלד און דו קרעקסט זיך מיט מיין פרנסה? דאָס געלד איז דאָך דיין אייגענע ווייב'ס. זי האָט זיך עס ביי מיר אין הייזער אַליין אויסגעאַרבייט..

הגם חיים האָט שוין לאַנג געפיהלט, אַז מיט זיין ווייב איז עפּעס נישט גלאַטיג, אַז נישט בחנם רייסט זי זיך אַזוי צו די ש.ס און אַז עס מוז זיין עפּיס אַ סיבה פאַרוואָס די איבריגע שכנים פון הויז מיידען אויס זיין דירה. ווי אַ פּעסט. דאָך האָט איהם אויף אַ מינוט נישט געקאָנט איינפאַלען, אַז פּערל זאָל זיין אַזוי נידריג געפאַלען, אַז זי זאָל האַנדלען מיט איהר קערפּער, ווי די לעצטע גאַסען-פרוי.

די זאַך-לאַגע האָט אָבער חיימ'ען איבערצייגט, אַז די געוואָרפענע „באָמבע" איז נישט קיין רכילות, נאָר אַ טרויעריגער אמת. די ענטפּלעקונג האָט איהם שרעקליך געטראָפען. אין זיין פּסיכישען צושטאַנד איז פאָרגעקומען אַנ'איבערקערעניש. אין קרענקליך-אַפּאַטישען חיים האָט אויפגעפלאַמט אַ פייער פון צאָרן.

ער האָט אָבער מיט אַלע כחות דעם כעס אין זיך דערשטיקט און דעם מינדעסטען פאָרוואורף פּערלען נישט געמאַכט.

דאָס געלד האָט חיים נישט גענומען. די ש'ס האָבען זיך שוין פון דעמאָלט אָן נישט מעהר אַריינגעוויזען.

דער צעבראָכענער חיים האָט מיט אַלע זיינע חושים געפלעגט דאָס קינד. קיין שום זאַך האָט איהם מעהר נישט עקזיסטירט. ביים אָרים געלעגערל פון קראַנקען קינד האָט ער זיך בעהאַלטען פון אַלע שיקזאַל-פאַרפאָלגונגען.

חיים איז געווען אַזוי ווייט אויסגעטון פון דער אַרומיגער וועלט, אַז ער האָט אַפילו נישט בעמערקט, אַז פּערל איז שוין איינינע טעג נישט אין דער היים. ערשט ווען די שכנטע ש. וועלכע איז נאָך אַ צייט ברוגז'שאַפט, פּלוצלינג אַריינגעפאַלען אַנ'אויפגערעגטע צו חיימ'ן אין שטוב און גענומען אויספרעגען, וואו פּערל איז, ווען זי איז אַוועק פון שטוב און וואָס זי האָט אַלס מיט זיך מיטגענומען, דעמאָלט האָט ערשט חיים זיך געכאַפּט, אַז זי איז פאַרשוואונדען געוואָרען.

ער האָט זיך אָבער אויף דער געשעהעניש נישט אָפּגעשטעלט. שווער צו זאָגען, צי דערפאַר, ווייל ער איז געווען אַזוי פאַרטון מיט'ן קינד, אַז ער האָט נישט געהאַט קיין חוש פאַר קיין שום אַנדערע זאַך אין דער וועלט, צי דערפאַר, ווייל פּערל איז איהם שוין געווען אַזוי פאַרמיאוסט, ער איז צו איהר געווען אַזוי גלייכגילטיג, אַז איהר אָפּוועזענהייט האָט איהם אַבסאָלוט נישט אינטערעסירט.

גאָר אַנדערש האָט אויף דער געשיכטע רעאַגירט די שכנטע ש. זי האָט זיך שוין דווקא צופיל מיט דעם ענין פאַרנומען אָבער נישט בלויז דערפאַר, וואָס פּערל איז אַוועק, נאָר צוליב דעם, וואָס צוזאַמען מיט איהר איז אויך פאַרשוואונדען איהר מאַן.

פרוי ש. האָט גענומען זוכען, נישטערן, פאָרשען און איז דערגאַנגען, אַז איהר מאַן האָט זיך שוין לאַנג געגרייט מיט פּערלען צו אַנטלויפען און אַז דאָס פּאָרל איז טאַקע אַוועק קיין בוענאָס איירעס.

פרוי ש. האָט וועגען איהר ענטדעקונג דערציילט חיימ'ען און געפּרובט איהם צו טרייסטען און ווידער זיך צו מאַכען אַ פּיסעל צו איהם אין שטוב. חיים האָט אָבער די שכנטע אָפּגעשיקט צום טייוועל און בעפוילען איהר, אַז זי זאָל מעהר זיך נישט וואַגען די שוועל פון זיין שטוב איבערצוטרעטען. ער האָט אויך מעהר נישט געוואָלט פון פּערלען הערען.

שנעל איז די סענסאַציע וועגען פּערל'ס אַנטלויפען מיט ש. דערגאַנגען צו די שכנים פון הויז. זיי האָבען זיך אויך גלייכצייטיג דערוואוסט, ווי אַזוי חיים האָט זיך בעצויגען צו זיין פרוי'ס אויפפיהרונג און ווי אַזוי ער האָט רעאַגירט אויף איהר לעצטען שריט.

פאַר די שכנים איז דאַן קלאָר געוואָרען, אַז חיים איז אַנ'אָנשטענדיגער, זויבערער מענש. זיי האָבען אויף איהם אָנגעהויבען רחמנות צו האָבען. איינינע שכנטעס, וועלכע ווייסענדיג, אַז אויך פּערל איז פאַרמישט אין ש'ס געשעפטען, האָבען זיך ביז-אַהער אויסגעמיטען נישט בלויז חיימ'ס שטוב. נאָר אויך אַפילו זיין טריט, האָבען אָנגעהויבען אַריינצוקומען, צו אינטערעסירען זיך מיט'ן קראַנקען קינד, מיט'ן צעבראָכענעם חיימ'ען. זיי האָבען אַריינגעבראַכט אַ לעפעל „געקעכטס", פאַר חיימ'ען, עפּעס אין מויל אַריין פאַר'ן קינד, צונויפגעזאַמעלט צווישען זיך אַ פּאָר גילדען און אַריינגעשיקט אַ דאָקטאָר, געקויפט אַ רפואה, אַנגעוואַנדען אַלע מעגליכקייטען, בכדי צו דערהאַלטען דאָס קינד ביים לעבען.

די אָנשטרענגונגען פון די מענשען האָבען נישט געהאָלפען. דאָס קינד איז געשטאָרבען.

דער טויט פון קינד האָט חיימ'ען שוין אינגאַנצען צוטרייסעלט. ער איז געוואָרען שרעקליך ווילד פּשוט משוגע.

די שכנים האָבען פאַרשטאַנען, אַז ער וועט דאָס נישט איבערהאַלטען און אין אַ מאָמענט פון פאַרצווייפלונג וועט ער מיט זיך אַ סוף מאַכען. זיי האָבען זיך דעריבער בעמיהט, אַז ער זאָל אַריינגענומען ווערען אויף אַ געוויסער צייט אין אַ היים-אַנשטאַלט פאַר פּסיכיש-קראַנקע.

נאָך לאַנגע לויפעניש און אינטערווענצען איז זיי דאָס ענדליך געלונגען. חיים איז איינגעאָרדענט געוואָרען אויפ'ן חשבון פון דער שטאָט אין אַזאַ סאַנאַטאָריום.

דורך דער צייט פון חיימ'ס אַרבייטסלאָזיגקייט האָט זיך אָנגעזאַמעלט אַ דירה-געלד-חוב. דער ווירט האָט חיימ'ען איינגעגעבען אין געריכט און אַרויסבעקומען אויף איהם אַנ'עקסמיסיע.

כל-זמן דאָס קינד איז קראַנק געווען האָט ער חיימ'ען נישט געקאָנט ריהרען.

דאָס קינד איז געשטאָרבען. חיים איז אין שפּיטאָל. דער ווירט האָט אויסגענוצט די גינסטיגע געלעגענהייט און נישט געקוקט אויף די בקשות פון הויז שכנים די עקסמיסיע אויסגעפיהרט.

חיים האָט זיך געהיילט אין שפּיטאָל. אין זיין דעפּרעסיע איז געקומען אַ לייכטע ענטשפּאַנונג. אַזוי ווי די איינצאַהלונג איז אויך נישט געוואָרען בעגיינט, האָט איהם די שפּיטאָל-אַדמיניסטראַציע אויסגעשריבען און אַרויסגעשיקט.

אַריינקומענדיג אין הויז און דערוויסענדיג זיך אַז ער איז געוואָרען עקסמיטירט, אַז זיין לעצטע ביסעל אָרימקייט וואַלגערט זיך אַרום ערגיץ אויפ'ן בוידעם, אַז אין זיין שטיבעל וואוינט שוין אַנ'אַנדערער לאָקאַטאָר, אַז ער האָט שוין נישט וואו אַריינצוגיין און אַז ער בלייבט פּשוט אויף דער גאַס, איז חיים געוואָרען אַזוי אויפגעקאָכט, אַז ער איז בליץ שנעל אַרויף אויפ'ן פערטען שטאָק, האָט אַ פּראַל אויפגעגעבען דאָס הויזפענסטער און זיך אַראָפּגעוואָרפען אויפ'ן ברוקירטען הויף.

דאָס איז געווען דער לעצטער שפּרונג אין טראַגישען לעבען פון ערליכען אַרבייטער חיים ל.

א—ם

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 29 אפריל
כו ניסן תרצה

זון-אויפגאנג 4.10
זון-אונטערגאנג 6.58

א שרעקליכער אויפרייס אויף וואלבארסקא גאס

5 פערזאן שווער-פערוואונדעט—גרויסע מהומה אויף אלטשטאט—א שרפה און א גרויסן שאדן

(א) אויף וואלבארסקא 1 איז נעכטען פארגעקומען א שרעקליכער אויפרייס פון פולווער-פראפענס.

אין דעם אויבערדערמאהנטען הויז פערנעהמט א וואוינונג אין קעלער א געוויסער יצחק אייבושיץ, לעבען דער וואוינונג געפינט זיך א קעמערל, וואו אייבושיץ האט געהאט א לאגער פון פולווער-פראפענס.

פון דער צווייטער זייט פון קעמערל פערנעהמט א וואוינונג א געוויסער יחיאל אבראמאוויטש.

אין דעם דערמאנטען קעמערל האט זיך געפינען ביז 5000 פולווער-גילזען אין גרעסערע פעקלעך, און אויך עטליכע הונדערט „סטראשאקעס".

ארום 12 א זייגער בייטאג איז דער זוהן פון אייבושיץ דער 25 יעהריגער אברהם אייבושיץ אריין אין קעמערל אפקלויבען סחורה פאר א קונה, אזוי ווי אין קעמערל איז געווען פינסטער, האט דער יונגערמאן אנגעצינדען א ליכט.

עס איז זיכער אז צוליב דעם איז ענטשטאנען דער אויפרייס.

אין א געוויסען מאמענט האט זיך דערהערט א שרעקליכער קנאל און עס האט אויפגעטרייסלט דאס גאנצע הויז; עס האבען זיך אנגעהויבען שיטען די שויבען, גלאז פון די פענסטער. די ווענטלעך, וועלכע האבען אפגעטיילט דאס קעמערל פון אייבושיצ׳ס און אבראמאוויטשס וואוינונגען, זענען צופאלען געווארען. אברהם אייבושיץ, וועלכער האט זיך געפינען אין קעמערל איז צוליב דער קראפט פון אויפרייס ארויסגעשליידערט געווארען צוזאמען מיט דעם פאדערשטען וועגטעל פון דעם קעמערל. ער האט בעקומען שווערע וואונדען פון גאנצען קערפער, א חוץ דעם זענען ביי איהם בעשעדיגט די אויגען, אזוי, אז עס דראהט איהם בלינד צו ווערען. אין דער וואוינונג פון די אייבושיצעס איז געווען אין דער היים נאר יצחק אייבושיץ, ער איז שווער פערוואונדעט געווארען.

ביי די אבראמאוויטשעס זענען געווען אברהם מאוויטש אליין, זיין פרוי רייזעל און צוויי קרובות סאלא און בלומא וועגנער.

אלע 4 זענען פערוואונדעט געווארען.

דער אויפרייס האט ארויסגערופען א שרעקליכע מהומה צווישען די לאקאטארען פון הויף, נאך מעהר, ווייל באלד האט זיך פון די קעלערען בעוויזען א רויך.

מען האט באלד אלארמירט די באלוטער פייער-לעשער, וועלכע האבען די שרפה איינגעלאשען.

אויפ׳ן ארט פון געשעהעניש איז ארויסגערופען געווארען פאגאטאוויע. דעם פערוואונדעטען אברהם אייבושיץ האט מען אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל, די איבעריגע האט מען ערטייל׳ט הילף, און געלאזט אויפ׳ן ארט.

אויפ׳ן ארט פון אויפרייס זענען באלד אנגעקומען פארשטעהער פון דער מאכט, פאליציי, און אונטערגענומען אנ׳אויספארשונג.

די מחלוקה צווישען „חסד-של-אמת" און „חסד-ואמת"

איז בעטראכט געווארען אויף דער זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

אונטער׳ן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג איז נעכטען פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, נאכ׳ן אדורכלייענען און אננעהמען דעם פראטאקאל, זענען בעטראכט געווארען פאלגענדע ענינים:

דער וועטערינאר-אמט האט צוגעשיקט דער קהלה-פערוואלטונג א מיטיילונג, אז ער פערוועהרט איינצואָרדנען קאסעס אויף איינצוקאסירען געלד פאר דער שחיטה אין שעכט-הויז, אזעלכע קאסעס קענען נאר, לויט דעם וועטערינאר-אמט איינגעארדענט ווערען אויסער דער טעריטאריע פון שעכט-הויז, ס׳איז בעשלאסען געווארען אויסצובויען אנ׳ אייגענע קאסע אויף אנ׳ארט וואס איז אויסגעקליבען געווארען מיט דער פערשטענדיגונג פון מאגיסטראט.

בשעת׳ו האט די קהלה-פערוואלטונג געהאט אינטערוועניר׳ט ביי דער לוסטראציע-קאמיסיע פון מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ וועגען די פאלען פון פלמסען מתים אין שפיטאל פון דער קראנקען-קאסע. נעכטען איז אנגעקומען אנ׳ענטפער, אז די לאדזער קראנקען-קאסע האט בעקומען א פאראָרדנונג, אז ענינים פון פלמסען זאל זי זיך צופאסען צו די פערפליכטענדע פארשריפטען.

פאר דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט איז בעשלאסען געווארען אנ׳איינמאליגע סובסידיע אין דער הויך פון 300 זלאטעס.

פון דעם מקוה-קאמיטעט אין שייבלערס ראיאן איז אנגעקומען א ביטע, אז מ׳זאל איהם ערלויבען אויסצובויען א מקוה אויפ׳ן פלאץ פון דער קהלה יולויושא 36, ס׳איז בעשלאסען געווארען די ווענדונג ערשט צו בעטראכטען דאן ווען דער קאמיטעט וועט האבען 20 טויזענט זלאטעס מזומנים אדער פאר אזא סומע מאטעריאל, די פערוואלטונג איז איבערגאנגען צו טאג-ארדנונג איבער דער ווענדונג פון שומרי-שבת וועגען אפגעבען זיי 2 צימערען אין לאקאל אויף יגליוש גאס.

פאר דער דערנעהרונגס-אקציע פאר די קינדער אין דער קהלהשער תלמוד-תורה איז בעשטימט געווארען 100 זלאטעס, ביז איצט בעקומען די קינדער פון מאגיסטראט 18 קילא ברויט און פון „טאז" 30 ליטער מילך טעגליך.

דאן ווערט בעטראכט די פראגען פון „חסד של אמת" און „חסד ואמת", דעם ענין רעפערירט וויצע-פרעזעס בערגער, די פערוואלטונג האט זיך בעקענט מיט דעם פסק פון ראבינאט אין דעם ענין און נאך א קורצער דיסקוסיע האט די מעהרהייט פון דער פערוואלטונג בעשלאסען נישט צו דערלויבען דער געזעלשאפט „חסד ואמת" זיך צו פערנעהמען מיט לויה און בית-עולם-ענינים, צוליב דעם וואס אויף דעם האט די חזקה „חסד של אמת" וועלכע ערפיהלט די פונקציעס פון דער חברה קדישה, נאכ׳ן אננעהמען די בעריכטען פון דער פינאנץ קאמיסיע, קאמיסיע פאר סאציאלע ענינים און בית-החיים-קאמיסיע איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

* * *

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג, וועלכע דארף רעאליזירען דעם בעשלוס פון דער קהלה פערוואלטונג וועגען גרינדען א צווייטע קהלהשע תלמוד תורה אין צענטער פון שטאט, ס׳איז בעשלאסען געווארען נאכצוקוקען דעם לאקאל אויף שעגקעוויטשא 26, צי ער אייגענט זיך פאר אזא אינסטיטוציע.

א געזעגנונגס-באנקעט איז „לעגיאן בערעק יאסעלאוויטש"

אין אייגענעם לאקאל איז שבת אוונד פארגעקומען א געזעגונגס-באנקעט, לכבוד דעם אפפאהרען פון איינעם פון די ערשטע יודישע אינסטרוקטארען פון „בערעק יאסעלעוויטש לעגיאן", סערזשאנט משה יחיאל מייזעלס מיט זיין פרוי קיין ארץ ישראל.

ביי א פול געפאקטען זאל עפענט וויצע-פרעזעס זיגמונד קראטאשינסקי דעם באנקעט און ערטיילט דאס ערשטע ווארט צו א בעגריסונג דעם אבסאלווענט פון לעגיאן, אפאטאווסקי. וועלכער גיט איבער אינ׳ם נאמען פון די אבסאלווענטען און „יונאקעס" די הייסעסטע וואונשען דעם אינסטרוקטאר מייזעלס צו זיין רייזע קיין ארץ-ישראל.

נאכדעם ווי דער ארקעסטער שפילט דעם פוילישען און יודישען הימנען און די ערשטע בריגאדע, בעקומט דאס ווארט דער שעפער פון לעגיאן, קאמענדאנט צבי מייזלער.

קאמענדאנט מייזלער הויבט אן זיין רעפעראט מיט דער אנווייזונג אויף דער איצטיגער אויסערסט שווערער לאגע, וואס הערשט ביי יודען, פון איין זייט דער קריזיס און פון דער צווייטער זייט — די פאליטישע פערהעלטנישען און גיט איבער איינציגע היסטארישע דאטומס, „מיר יודען — ערקלערט קאמענדאנט מייזלער — זענען נישטא אין פוילען אלס צופעליגע איינוואנדערער ווי עס ווילען עס אונז איינרעדען אונזערע שונאים, מיר בעטראכטען פוילען אלס אונזער היים, אלס דאס איינציגע ווינקעל אין דער וועלט, וואו יודען האבען דאס רעכט און קענען זיך אויסלעבען אלס יודען, עס דארף אבער נישט פערשטאנען ווערען, אז דערמיט מינדערווערטיג איך ארץ-ישראל, אז עס איז אזוי, — קען דינען דער פאקט, וואס איך האב אין די לעצטע טעג אנגעקניפט בעציהונגען, אז דאס אוועקפאהרען פון איינעם פון אונזערע ערשטע אינסטרוקטארען, סערזשאנט מייזלער קיין ארץ-ישראל, זאל זיין א יסוד, אויף צו גרינדען א „בערעק-יאסעלעוויטש-לעגיאן" אין ארץ-ישראל.

אין ווייטערדיגען טייל פון זיין רעדע — ווייזט קאמענדאנט מייזלער אן, אז מיר יודען האבען אין פוילען געשפילט א קאלאסאלע ראלע מיט אונזערע העלדענטאטען און הערואיזם. ווייזט אן אויף דער טאפפערקייט און העלדענטאט פון פולקאווניק בערעק יאסעלעוויטש אויף וועמענס נאמען דער לעגיאן איז געשאפען, אויף דער היסטארישער פיגור פון אברהם פראכאווניק, וועגען וועלכען די לעגענדע דערצעהלט, אז די פוילישע בעפעלקערונג נישט וויסענדיג וועמען אויסצוועהלען אלס קעניג האבען אפגעמאכט, אפצווארטען פארטאגס ווער עס וועט קומען צום ערשטען אין שטאט אריין דער וועט ווערען קייסער פון פוילען און גראד האט דער גורל געוואלט, אז דער ערשטער זאל זיין אברהם פראכאווניק. דאן די לעגענדע וועגען קעניג שאול, וואהל, און פונוואנען עס נעמט זיך דאס ווארט פוילען — דערצעהלט די לעגענדע, אז ביי זייערע וואנדערונגען האבען יודען נישט געהאט, ווי איבערצונעכטיגען, האבען זיי זיך באין ברירה געלעגט שלאפען אין וואלד, האט זיך זיי געחלומט, ווי א מלאך קומט צו און זאגט „פה-לין" און אויך אז די ערשטע פוילישע מטבעות האבען געהאט העבראישע אותיות. דאס אלס בעווייזט, אז מיר יודען זענען אין פוילען נישט קיין צופעליגע איינוואנדערער, ווי היינט זענען מיר דא און מארגען געהען מיר ווייטער, מיר זענען אין די טויזענד יאהר וואס מיר וואוינען אין פוילען געווארען צוגעבונדען צום לאנד, מיר פערגיסען בלוט פאר דעם לאנד, ווען עס פאדערען עס די אינטערעסען פון לאנד. מיר וועהטאגען צוזאמען מיט׳ן גאנצען פוילישען פאלק, און פרייען זיך מיט זיינע נצחונות, וועלכע זענען אויך אונזערע נצחונות. מיר האלטען, אז נאר א גרויס, שטארק און מעכטיג פוילען, וועט געבען די מעגליכקייטען אויסצולעבען אונז יודען אלס גלייכבערעכטיגטע בירגער. אט דאס איז די גרונד אידעע און די הויפט פרינציפען פון „בערעק-יאסעלעוויטש" לעגיאן. און מיט דעם דאזיגען באגאזש פאהרט פון אונז אוועק סערזשאנט מייזעלס, און איך בין מעהר ווי זיכער, אז זייענדיג אין לאנד פון אונזערע אבות וועט ער די דאזיגע דאגמען ווייטער פערשפרייטען.

אין פוילען — ערקלערט קאמענדאנט מייזלער — זענען שטענדיג געווען אזעלכע וואס האבען געוואלט פערניכטען די יודען, אבער מען דארף זיך נישט איינרעדען, אז דאס זענען די מיינונגען פון פוילישען פאלק. דאס פוילישע פאלק מיינט און דענקט אנדערש וועגען אונז יודען, אבער נישט נאר איצט האבען מיר אויסצושטעהען נגישות און רדיפות, מיר האבען זיי געהאט שטענדיג אויסצושטעהען, און נישט נאר אין פוילען נאר אויך אין אנדערע לענדער. ביי דער געלעגענהייט שוועבט פאר מיינע אויגען אדורך דאס בילד פון בעריהמטען קונסט-מאלער ארטור שיק, וואס כ׳האב געזעהען ביי איהם, זייענדיג מיט עטליכע טעג צוריק צו גאסט ביי איהם, דאס בילד שטעלט פאר דעם סימבאל פון דער סדר-נאכט, ווי דער יוד שטעהט מיט א כוס וויין אין האנד, און זאגט מיט א פרייליכע מינע דעם „שפוך חמתך", אונטער׳ן יוד שלענגעלט זיך א רויטע שלאנג און וויל אריינגיסען א טראפען פון איהר גיפט אין יוד׳ס קערפער, דערנעבען זענען אויסגעמאלט אלערליי מכשידים מיט וועלכע מען האט יודען געפייניגט, פערשטעהט זיך, אז עס פעהלט אויך נישט דער האקען-קרייץ, — אבער דער יוד שטעהט און זאגט מיט א פרעהליכע מינע און שרייט הויך: „שפוך חמתך".

צו להכעיס דעם קליינעם הייפעלע שונאים וועלכע געפינען זיך אין פוילען, וועלען מיר יודען ווייטער פיהרען אונזער ארבייט לטובת דער מלוכה און פאר א גרויס, שטארק און בעפרייט פוילען.

בעת דער קאמענדאנט מייזלער דערלאנגט דעם סערזשאנט מייזעל דעם דיפלאם, אלס אנדענקען פון לעגיאן, ברעכען די אנוועזענדע אויס מיט א שטורם פון אפלאדיסמענטען. דערביי הערען זיך אויסרופען לכבוד דעם מלוכה-פרעזידענט און מארשאל יוזעף פילסודסקי.

א זעהר שעהנע רעדע האלט וויצע-פרעזעס זיגמונד קראטאשינסקי, ער ווייזט אן, אז מיר יודען וועלען זיך נישט לאזען פראוואצירען פון די, וואס ווילען אונז אויסשטעלען אלס שונאים פון פוילען, מיר צו להכעיס זיי פיהרען אונזער ארבייט אלס בירגער לטובת דער מלוכה און פערגרעסערען די צאהל פון די „יונאקעס" אין לעגיאן צו אזא הויך, וואס עס האבען נישט אפילו קיין ריין פוילישע ארגאניזאציעס, אלס צייכען פון דאנקבארקייט פאר זיין ארבייט אין לעגיאן דערלאנגט ער דעם סערזשאנט מייזעלס א מתנה, וואס שטעלט מיט זיך פאר א „לאטניק".

נאכדעם רעדט נאך דער פערוואלטונגס-מיטגליד קאכינסקי.

צום סוף האט אלעמען געדאנקט דער ה׳ מייזעלס, וועלכער האט גערופען די מיטגלידער פון לעגיאן ווייטער מוטיג צו פיהרען די ארבייט אין דער ריכטונג פון פוילענס זעלבסטשטענדיגקייט.

דער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון חיים בייגעלמאן האט נאך געוויילט די געסט ביז שפעט אין דער נאכט.

טראמוואי-בילעטען
שויז צו בעקומען איז
Wagons-Lits Cook
לאדז, פיעטריקאווער 64.

אויטא-קאנטראל

היינט מאנטאג, דעם 29 אפריל דארפען זיך שטעלען צו קאנטראל די אויטאמאבילען. פאר דער קאמיסיע נומער 1 אויף ווינגורא גאס, צופאהר פון דער זייט פון קילינסקי, פון די אינהאבערס, אדער פירמעס, וואס הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

Wi ביז סוף W

Za ביז Ze איינשליסליך.

די אויטאס מוזען זיך שטעלען פינקטליך 8 א זייגער אינדערפריה.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(א) היינט בייגאכט דיזשורירען: ס. יאנקעלעוויטש (צלט-שטאט 9), גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ע. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), א. פיעטראווסקי (פאמארסקא 91), ל. שטעקל (לימאנאווסקיעגא 37).

אנ׳אונטערגעווארפען קינד

(א) אויף פיעטריקאווער 64 האט מען אין טויער פון הויז געפינען אנ׳אונטערגעווארפען קינד, א יונגעלע פון א 4 וואכען.

מען האט דאס קינד איבערגעשיקט אין שטעטישען זויגלינג-הויז.

פון הונגער

(א) אויף באלוטער מארק, אין דעם ווארטע-צימער ביי דער טראמוואי-סטאציע איז אוועקגעפאלען פון ערשעפונג און הונגער די היימלאזע און ארבייטסלאזע 44-יעהריגע סטאניסלאווא וויצטשארעק.

די פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין רעזערוו-שפיטאל.

קאמוניקאט

פון פייערונגס-קאמיטעט פון דער ים- און קאלאניאל-ליגע

אונטער׳ן לאזונג: „א פאנד פאר דער קאלאניאל-אקציע דאס איז די צוקונפט פון פוילען", ארדענט איין די ים-ליגע אין פארק „העלענאוו, דעם 30 מאי, 2 א זייגער בייטאג א פייערונג.

די הכנסה געהט אויפ׳ן פאנד פאר דער קאלאניאל-אקציע.

אין פראגראם פון דער פייערונג זענען פאראויסגעזעהען פערשידענע אטראקציעס, קאנקורסען און רייכער אריגינעלער פראגראם פון מוזיק, טענץ און טעאטער-פארשטעלונגען.

זעלבסטמארד צוליב נויט

אין טויער פון הויז אויף פאמארסקא 64 האט געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד די 24-יעהריגע מאריא אורבאנסקא, אנ׳ארבייטסלאזע און היימלאזע, געוועזענע דינסט-מיידעל.

קלאנג-קינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאנג-ערווארטעטער פילם א. נ.
ציגיינער-מעלאדיעס
הערליכע אויסשטאטונג און גלענצענד שפילען פון אלע ארטיסטען
אין דער הויפט-ראל
Philips Holmes
און אנדערע.
אויסערן פראגראם: אקטועלע נייהייטען.
אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

א בלוטיג=געשלעג צווישען צוויי „גוטע פריינד"

וואס האט זיך פערענדיגט מיטן טויט פון איינעם

(א) אין כאיני איז נעכטען פארגעקומען א בלוטיג געשלעג, וואס האט זיך פערענדיגט מיט׳ן טויט פון איינעם פון די אנטיילנעהמער אין געשלעג.

אויף פיאסעצקע גאס 21 וואוינט א געוויסער פראנצישעק פאסערא.

פאסערא האט עפעס אלטע, פערזענליכע חשבונות מיט זיינעם א געוועזענעם גוטען פריינד און איצט שונא העגריק דראזשדזש. דראזשדזש איז אמאל צוליב פאסערא׳ן אפגעזעסען אין תפיסה א שטראף און האט דאס איהם נישט געקענט מוחל זיין.

דראזשדזש געפינט זיך איצט אין מיליטער דינסט.

נעכטען איז ער געקומען קיין לאדז אויף אורלויב. ער האט זיך דערמאנט אין זיין געוועזענעם „גוטען פריינד" און בעשלאסען זיך אפצורעכענען מיט איהם. ער האט מיט זיך גענומען א פאר „קאמעראדען" און געקומען צו פאסערא׳ן אין שטוב אריין. דא איז ענטשטאנען דאס אמת׳ע געשלעג. ווען פאסערא האט בעמערקט, אז דראזשדזש נעהמט זיך צום רעוואלווער, איז ער איהם פערלאפען דעם וועג, געכאפט א האק און איהם דערלאנגט דריי מאל איבער׳ן קאפ. דראזשדזש איז אוועקגעפאלען, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט, די „קאמעראדען" האבען זיך דערשראקען און זענען ענטלאפען.

פאסערא איז אוועק אין פאליציי קאמיסאריאט און אליין דערצעהלט די גאנצע מעשה. ערקלערענדיג, אז ער האט אזוי געהאנדעלט אין אייגענעם שוץ. ער איז באלד ארעסטירט געווארען.

לאקאטארען פאדערן

ערמעסיגען דאס דירה-געלד אפשטעלען עקסמיסיעס, קרעדיטען אויף בוי-אונטערנעהמונגען א.ד.ג.

גרויסער מיטינג אין זאל פון פילהארמאניע

(א) אין זאל פון פילהארמאניע איז נעכטען פארמיטאג פארגעקומען א גרויסער מיטינג פון לאקאטארען און סוב - לאקאטארען, געווידמעט די פראגען פון לאקאטארען-שוץ, דירה-געלד א.ד.ג.

אלס פארזיצער פון מיטינג איז אויסגעוועהלט געווארען ה׳ קעלער. מיט רעפעראטען זענען ארויס געטרעטען פרעזעס פון לאקאטארען-פעראיין כאדינסקי, אדוו. טהאן פון ווארשע און ראטמאן אורבאך.

אין זייערע רעפעראטען האבען די פרעלעגענטען אויפגעוויזען אויף דער נישט נארמאלער לאגע וואס הערשט אין דעם דירה-וועזען. אויף דעם צו הויכען דירה-געלד, אויף די אפטע עקסמיסיעס, און די הויפט זאך, אויף דער האנדלונג פון די ענדעקעס, וועלכע פיהרען זייער פאליטיק אזוי, אז די לאגע פון די אונבעמיטעלטע לאקאטארען ווערט פערשווערט און פערלייכטערונגען בעקומען די הויז-בעזיצער.

ביי דער פראגע וועגען דער האנדלונג פון די ענדעקעס, וועגען וועלכער עס האט גערעדט ראטמאן אורבאך, האט אויסגעבראכען א ליארם פון די אנהענגער פון די ענדעקעס, די ארדנונג איז אבער באלד צוריקגעשטעלט געווארען:

צום סוף זענען אנגענומען געווארען ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס., וועלכע וועלען צוגעשטעלט ווערען דער מאכט.

10=יעהריגער יובל פון העברעאישן אוניווערזיטעט אין ירושלים

גרויסע אקאדעמיע אין „ראזמאיטאשטשי"

נעכטען איז אין „ראזמאיטאשטשי" פארגעקומען א גרויסע אקאדעמיע לכבוד דעם 10-יעהריגען יובל פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים. דער זאל איז געווען איבערפולט מיט אנ׳אינטעליגענטען עולם פון אלע שיכטען אין דער יודישער געזעלשאפט. די אקאדעמיע איז געעפענט געווארען דורך אדוו. ז. שטראוך, אין העברעאיש, יודיש און פויליש. אין זיין רעדע האט אדוו. שטראוך מזכיר געווען די פערשטארבענע גרויסע פערזענליכקייטען וועלכע האבען געהאלפען שאפען און אויסבויען פון אוניווערזיטעט: אחד-העם, לארד באלפור, באראן ראטשילד, און חיים נחמן ביאליק, דער עולם האט בעעהרט זייער אנדענק מיט אויפשטעהן פון די ערטער.

דיר. בראנדשטעטער דער פארזיצער פון דער „געז. פריינד פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים" האט דאן אין א זעהר אינהאלטסרייכען רעפעראט איבערגעגעבען די געשיכטע פון דעם ענטשטעהונג און ענטוויקלונג פון אוניווערזיטעט.

נאך דער רעדע פון דר. פרענקעל איז פארגעקומען דער מוזיקאלישער טייל וועלכער איז מיט גרויס ערפאלג אויסגעפיהרט געווארען דורך דעם בעקאנטען פיאניסט ארטור באלזאם, דעם זינגער ריאזאנצעוו און דעם מיידעל-כאר פון דער יודישער גימנאזיע אונטער דער לייטונג פון פראפ. פיוווישים.

פון דעם דיכטער אנדזשעי סטרוג, וועלכער האט געזאלט אנטיילנעהמען אין דער אקאדעמיע, איז אנגעקומען א בריף, אז צוליב זיין קראנקהייט האט ער נישט געקענט קומען. ער דריקט אויס זיין התפעלות פאר דעם ארץ-ישראל אויפבוי און בעוואונדערונג צוליב דער ענטוויקלונג פון העברעאישען אוניווערזיטעט.

די קרייז=קאנפערענץ פון צעירי=אגודת=ישראל אין לאדז

דריטע זיצונג

האט געדויערט פון 8 אווענט ביז 4 א זייגער פארטאג, אונטער׳ן פארזיץ פון יעקב בערלינער. גענ. סעקר. פון צא״י אין פוילען רעד. קראנגראד גיט אב א אלזייטיגען בעריכט וועגען אונזער ארבייט אין א״י. דער רעדנער האט אין זיין צוויי שעה׳דיגען רעפעראט ארומגערעדט אלע פראבלעמען וואס זענען נוגע דעם רעליגיעזען יודענטום אין א״י בכלל און די צעירי בפרט, ארום דעם רעפעראט ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע אין וועלכען ס׳בעטייליגען זיך מאניספעלד (קאליש), שנייבערג (פאביאניץ), מאראקא (זד. וואלא), אויך נעמען א ווארט אין דער דיסקוסיע ארום דעם ענין הכשרה ועלי׳ פרנס רעד. א. ג. פרידענזאן, ראטמ. אדוו. רייכמאן, דוד פרושאנאווסקי, לייב רובינשטיין, בערל שנייאורסאן, לוי בענדער, אלטער שנור (לאדז), ראזענבלאט (זגערזש), און ש. זעלוער (דוואהרט) אויף אלעם ענטפערען אפ מיט אויספיהרליכע ערקלערונגען די פארשטעהער פון צ. ק. פרנס הענדעלעס, דיר. אונגער און רעד. קראנענראד און מיט דעם ווערט די זיצונג געשלאסען.

די פירטע זיצונג

מאנטאג ג׳ דחוהמ״פ 12 מיטאג אונטער׳ן פארזיץ פון יעקב בערלינער און לייבעל עלבינגער ראטמאן אדוו. מאיר רייכמאן רעפערירט א. ד. ט. די סאציאל עקאנאמישע פראבלעמען און די ארט יוגענד, דער רעדנער בעריהרט די פראגע פון פראדוקטיוויזירען די ארטאדאקסישע מאסען און בעזונדערס די יוגענד, ער גיט אויך א ריי״ע פראקטישע פארשלאגען, דאן האלט א מייסטערהאפטען רעפעראט פרנס רעד .א. ג. פרידענזאן וועגען די ארט. פרעסע און ליטעראטור. דער רעדנער רעדט ארום בפרטות די אויפגאבען פון א ריי״ע ארטאדאקסישע ליטעראטור און פרעסע וואס דארף זיין א מוסטער מיט׳ן תוכן. ער בעריהרט דעם מאנגעל פון אידעאלאגישע ביכער און בכלל דעם קליינעם אינטערעס צו אנ׳ערנסטע ליטערארישע אויסגאבע. דער אויספיהרליכער רעפעראט איז אויסגעהערט געווארען מיט גרויס אינטערעס. ס׳רעדען נאך ר׳ שמחה בארנשטיין (לאדז), וועלכער בעמערקט אז דעם אויבען-אן דארף פערנעהמען דאס חינוך-פראבלעם און די גרינדונג פון ישיבות-קטנות, וואס איז ביי אונז דער עיקר העקרים. ס׳רעדען נאך ש. זעלוער (דוואהרט), אלטער שנור (לאדז), שטאהל (פאביאניץ), מאניספעלד (קאליש), סקרזשינעק (וויעלון) און די פארשטעהער פון צ. ק. ענטפערען אויף אלע געשטעלטע פראגען.

נאכ׳ן אדורכלייענען די רעזאלוציעס האלטען געזעגענונגס-רעדעס פרנס הענדעלעס און דיר. אונגער, לסוף האלט א שלוס-רעדע פרעזעס יעקב בערלינער.

פסח=פערזארגונג פאר יודישע קראנקע אין שפיטאלען און ארעסטאנטען

איינע פון די וויכטיגסטע אקציעס, וועלכע די קהלה האט דורכגעפיהרט, האט נישט געקאסט קיין מיה, אז די אומגליקליכע קראנקע און ווען די פערזארגונג פון יודישע קראנקע אין די שפיטאלען און די יודישע ארעסטאנטען. פון דער דאזיגער אקציע האבען היי־יאהר גענאסען איבער 500 פערזאן און דערביי מוז מען מודה זיין אז אויף דעם פונקט איז די ארגאניזאציע און די גאנצע פערפלעגונג געווען א מוסטערהאפטע. זעהט אויס אז פרנס רעכטמאן, וועלכער האט ארגאנזשירט און אדורכגעפיהרט די דאזיגע גרויסע ארבייט, האט נישט געקארגט קיין מיה, אז די אומגליקליכע קראנקע און עלענדע ארעסטאנטען זאלען אויף דער צייט פון פסח פערזארגט זיין מיט „אלעם גוטען".

אין פערשידענע פונקטען פון דער שטאט (א חוץ די שפיטאלען) זענען אויפגעשטעלט געווארען ספעציעלע קוכען וועלכע האבען געקאכט די מאכלים און פון דארט איז עס צושיקט געווארען אין די ציווילע און מיליטערישע טורמעס, דאס ערשטע מאל איז אויך היי־יאהר דערהאלטען געווארען די ערלויבעניש פון דער פראקוראטור אריינצוגעבען די ארעסטאנטען וויין אויף ארבע כוסות, וויטער זענען די ארעסטאנטען דורך גאנץ יום טוב געווען פערזארגט מיט ערשטקלאסיגע יום־טובדיגע מאלצייטען.

דאס הויפט-געוויכט איז אבער געליגט געווארען אויף די יודישע קראנקע אין די שפיטאלען. דארט איז אלץ איינגעארדענט געווארען אויף דעם אופן וואס בעסער לאזט זיך כמעט נישט ווינשען. פערזארגט זענען געווארען אלע ציווילע און מיליטערישע שפיטאלען.

מיר האבען געהאט די געלעגענהייט צו בעזוכען די פסח-קוך ביי דעם ראדאגאשטשער שפיטאל. די קראנקע אין א צאהל פון אנ׳ערך 150 האבען בעקומען מאלצייטען נישט וואס זענען בעשטימט געווארען פון פריהער נאר וואס יעדער קראנקער קען פערטראגען און וואס ער פערלאנגט, ס׳האט נישט געפעהלט פון די בעסטע און טייערסטע מאכלים, אין יעדער אפטיילונג איז געווען ארגאניזירט א ספעציעלע יודישע פלעגערין אויף יום־טוב, וועלכע האט א גאנצען טאג בעדינט די קראנקע. און אזוי איז געווען אין יעדען שפיטאל וואו די קראנקע האבען פשוט בעדויערט וואס דער יום טוב ענדיגט זיך שוין.

די דאזיגע אקציע פון דער קהלה איז באמת געווען מוסטערהאפט ארגאניזירט.

Dr. REICHER
פאלודביאַווא 28, טעל. 93-201
ספעציאליסט
פאר מענער=שוועכע=בעהאנדלונג
ספעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון —.630 זל. און
ארגאניזירט:
„ארבים" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33

ר. איזראעל

משומדים

סענסאצ. שפאנענדער ראמאן פון היינטיגען יודישען לעבען

(7

— דערמיט, האט סטעפאן קארטשינסקי געזאגט, איז מיין מיסיע געענדיגט, איך האב אפילו ביי אייך נישט בעקומען אזא אויפנאהמע, אויף וועלכע איך האב געקענט האפען, אבער איך האב פער שטענדיש פאר אייער לאגע.

סטעפאן איז אוועק צו זיין ארבייט, ער איז געווען ווי אין א חלום. ער האט זיך נישט געקענט בעפרייען פון דעם איינדרוק, וועלכער ס׳האט אויף איהם געמאכט די געשעהענישען פון נעכטיגען אווענד. ער האט נישט געוואלט פערלייקענען, אז ער האט געוואלט זיך דערווייטערען פון אידאן, איבערייסען די בעציהונגען מיט איהר — מיט איין ווארט פון איהר פטור ווערען. דאס יודישע מיידעל איז געווען פאר איהם א שווערער לאסט, ער האט געפיהלט, אז אויב ער זאל ווייטער האלטען די בעציהונגען מיט דעם הערליכען יודישען מיידעל — שטעהט זיין קאריערע אין געפאהר. וויפיל האט ער געמוזט האבען פראטעקציע ביז ער איז געקומען צו דער מדרגה אויף וועלכער ער איז היינט געקומען און איצט האט געדראהט, אז ער זאל דאס אלץ פערלירען צוליב זיין ראמאנס מיט דעם יודישען מיידעל, דאס האט איהם נישט געלוינט, הגם ער איז נישט געווען ביי׳וויליג און, האט נישט געפיהלט צו אידאן קיין ספעציעלע טענות צוליב איהר יודישקייט. ער האט אבער אויך נישט געפיהלט קיין ספעציעלע בעדערפניש און נויטווענדיגקייט צו קעמפען פאר אידאן. ער האט דאס מיידעל ליב געהאט און ווען ס׳וואלטען זיך איהם נישט געשטעלט קיין שוועריגקייטען אין וועג וואלט ער דאס יודישע מיידעל קיינמאל נישט פערלאזען. איצט אבער ווען ער האט געדארפט ריזיקירען מיט זיין קאריערע האט דער קאמף פאר איהם נישט געהאט קיין ווערט און דעריבער האט ער געהאט בעשלאסען אויפריכטיג איבערצורעדען מיט אידאן, זי נישט אפצונארען, כדי זי זאל קלאר זעהען די לאגע, ער האט גערעדט מיט איהר און האט איהר אלץ געזאגט און איהם האט זיך געדוכט, אז אידא פערשטעהט איהם נישט, זי האט געקוקט אויף איהם אזוי מאדנע גלייכגילטיג און האט אפילו נישט רעאגירט דערויף ווען ער האט איהר ערקלערט, אז ער געהט אוועק און וועט מעהר נישט קומען צו איהר, ער וועט זיך בעמיהען, אז ער זאל זי אפילו מעהר נישט זעהען, ער איז אוועקגעגאנגען און זי האט איהם נישט צוריקגערופען און דאס האט געמאכט אויף איהם א שטארקערען איינדרוק ווי דעמאלס ווען אידא וואלט געמאכט וואנטורעס און היסטערישע סצענעס. ער האט נישט געוואוסט וואס ס׳זאל בעדייטען אידאס שווייגען און מאדנע אויפפיהרען זיך, איז זי מסכים מיט דעם צושייטען זיך, אדער האט זי געגען איהם צוגעטראכט עפעס אנ׳ענטפער, וועלכער וואלט איהם געקענט פערשאפען צרות.

און ווען נאך׳ן לעצטען געשפרעך מיט אידאן האט סטעפאן געהאט דעם אויסטערלישען בעזוך פון דעם קריפעל, איז ער געווען זיכער, אז ער איז געשיקט פון אידאן, וועלכע וויל נקמה נעהמען פאר איהר צובראכענעם הארץ און פאר איהר חרפה, דעריבער האט ער נישט געהאלטען קיין ווארט און באלד ווי דער עקעלהאפטער קריפעל האט פערלאזען זיין וואוינונג איז סטעפאן געלאפען צו אידאן, דארט האט ער אבער זיך איבערצייגט, אז דער קריפעל איז נישט געקומען אין שליחות פון אידאן. דאס האט איהם אריינגעברענגט אין א שרעקליכען כעס, ער האט דערפיהלט א ווילען פון אימיצען איהם שלעכטס צו טון. ער איז ענטלאפען פון אידאן און זיך נישט געקענט קיין עצה געבען. פרעגען אימיצען וועגען אזא ענין וואלט ער דאך אויסגעלאכט געווארען, ער האט דעריבער בעשלאסען צו שווייגען און ווארטען וואס די צייט וועט ברענגען, דאס מערקווירדיגסטע ביי דעם אלעם איז געווען דאס וואס דער קריפעל איז אויך געווען ביי אידאן, וואס ער האט גערעדט מיט איהר האט סטעפאן נישט געוואוסט, אבער דאס האט איהם געגעבען די איבערצייגונג, אז דא איז צוגעטראכט געווארען א שאנטאזש, וועלכער נעהמט ארום איהם און אויך אידאן.

סטעפאן האט אויך אידאן שוין מעהר נישט געזאגט וועגען דעם באנקעט אין בעאמטען-הויז קודם כל שוין דערפאר, ווייל ער האט זיך מעהר נישט געוואלט בעווייזען מיט אידאן, מיט דעם יודישען מיידעל אין דער געזעלשאפט פון זיינע קאלעגען, וועלכע האבען שוין אזוי אויך קרום געקוקט אויף איהם צוליב דעם און צווייטענס, כדי אידא זאל ענטגילטיג פערשטעהן, אז ער האט ערנסט בעשלאסען מיט איהר איבערצורייסען. סטעפאן האט מיט גרויס אונגעדולד און דערביי מיט גרויס מורא געווארט אויף דעם, אז דער ייגער זאל אויסשלאגען צעהן מאל, אין דעם מאמענט וועט ער זיך קענען איבערצייגען, צי די געשיכטע מיט דעם קריפעל איז בלויז א ביי׳וויליגען וויץ אדער דאס איז אנ׳ערנסטער צוגעטראכטער שאנטאזש, און ווען ער האט אין דעם דאזיגען מאמענט דערזעהען, אז אין זאל קומט אריין אידא, וועלכע איז דורך קיינעם נישט איינגעלאדען געווארען אהער און וועלכער ס׳האט קיינער נישט געשיקט האט זיין מוח שוין אויפגעהערט נארמאל צו ארבייטען, ער האט שוין גארנישט מעהר פערשטאנען וואס עס קומט פאר, אלץ וואס ער האט פון דעם מאמענט געטון אדער גערעדט איז פארגעקומען מעכאניש, אהן זיין ווילען און אפילו אהן זיין וויסען, אלץ וואס איז דערנאך פארגעקומען האט סטעפאן געזעהען אזוי ווי אין חלום און האט ערשט אנגעהויבען וואכענדיג צו ווערען נאכדעם ווי ער האט פערברענגט א שלאפלאזע נאכט ביי זיך אין דער וואוינונג.

דער ערשטער געדאנק איז געווען אידא, ער האט אנגעהויבען צו בעטראכטען צי אידא איז טאקע נעכטען געקומען צום באנקעט אדער האט זיך איהם בלויז געחלומט און ווען זיינע אלע חושים האבען אנגעהויבען נארמאל צו ארבייטען האט ער זיך איבערצייגט, אז ס׳איז אמת, אידא איז געווען אויפ׳ן באנקעט. אין מיטען פון דער סעודה איז פינסטער געווארען, ער האט געהערט אידאס היסטערישען אויסגעשריי „סטעפאן, סטעפאן" און ווען ס׳איז ווידער ליכטיג געווארען איז אידא מעהר נישט געווען אין זאל, ער האט זי אנגעהויבען ארומצוזוכען אומעטום אין יעדען צימער פון דעם לאקאל אין יעדען ווינקעלע, אבער אין ערגעץ איז זי נישט געווען, פון די געסט אויפ׳ן באנקעט האט קיינער דאס פערשוואונדען נישט בעמערקט פונקט אזוי גוט ווי קיינער האט כמעט נישט בעמערקט דאס ערשיינען פון אידאן אויפ׳ן באנקעט, סטעפאן איז גלייך ארויסגעלאפען אין גאס און דאן אין דער וואוינונג פון אידאן, זי איז נישט געווען, ס׳איז געווארען קלאר, אז אידא איז ספעציעל בעשטעלט געווארען צום באנקעט אין בעאמטען-הויז, כדי מ׳זאל זי פון דאנען קענען אוועקפיהרען אדער צורויבען

— אבער צוליב וואס, האט סטעפאן זיך געטראכט, זיצענדיג נעבען זיין ארבייטס-טיש, ווער האט געהאט א אינטערעס דאס צו טון, קיין געלד-אויסקויף קען מען פון איהר נישט פערלאנגען, ווייל אלע ווייסען, אז נישט זי פערמאגט געלד, נישט איהרע עלטערען, נישט איהר געליבטער סטעפאן קארטשינסקי. ער האט זיך אפגעזאגט אויפצוקלערען דאס געהיימניש און דעריבער האט ער געהאלטען פאר זעהר ריכטיג ווען ער האט בעאויפטראגט אידאס עלטערען איבערצוגעבען דאס געהיימניש דער פאליציי.

(פארטזעצונג קומט)

הספארט-בעוועגונג

ווער זענען אונזערע פערטרעטער אין די לאדזער פוסבאל-אינסטאנצען?

מיר האבען אין אונזער נאטיץ נישט בדעה צו זאגן מוסר עטליכע יונגלעך פון „מכבי" און „הכח" וועלכע זענען מ'שטיינס געזאגט די יודישע פערטרעטער אין לאדזער פוסבאל-קרייז-פערבאנד און אין דער דיסציפלינאר-אפטיילונג. די האנדלונג פון די דאזיגע ליט, וואס הייסן א. שטערן יענטשמיעניק און קאופמאן פערדינט בשום אופן נישט, אז מ'זאל מיט די ליט דיסקוטירן. אין דעם בעריכט פון מעטש לאדז — ברעסלוי האבען מיר שוין געשריבען, אז די אלע, וועלכע זענען געוועזן אנוועזענד אויפ'ן מעטש אונטער דער פאהן פון האקען-קרייץ האבען זיך אליין געשפיגען אין פנים אריין, די דערמאנטע דריי ליט רעפרעזענטירען אונז, די יודישע ספארטלער און דעם יודישען ספארט זענען נישט נאר אנוועזענד געווען אויפ'ן מעטש, נאר האבען אויך אנטייל גענומען אין דער ארגאניזאציע און האלטען די ארדנונג. אויפ'ן מעטש, וואו ס'האבען זיך פערמאסטען די דייטשע ספארטלער, וועלכע האבען ארויסגעווארפען, בעליידיגט, געזידעלט און ערנידריגט אונזערע יודישע ספארט-ברידער אין דייטשלאנד.

מיר מאכען דערויף אויפמערקזאם די פערוואלטונגען פון „מכבי" און „הכח", וועלכע האבען די דערמאנטע ליט געשיקט אין די העכערע פוסבאל-אינסטאנצען און מיר האלטען, אז זיי פערשטעהען נישט צו רעפרעזענטירען די יודישע ספארטלער-אינטערעסען און דעם יודישען כבוד און דארפען פון דארט אפגערופען ווערען.

ס'טאר דאך נישט הערשען קיין הפקרות אין אנ'ענין, וועלכער איז נוגע דעם כלל ישראל.

S.

מאקס בער קומט קיין אייראפא

מאקס בער, דער וועלט-מייסטער אין באקס, דער בעזיגער פון שמעלינג'ן האט בעשלאסען צו מאכען א רייזע איבער אייראפא. פאר זיין אפפאהרען האט ער געמוזט געבען א צוזאג, אז ער וועט אין אייראפא וויטער טרענירען און וועט זיך אפט ווענדען צו זיינע אנהענגער דורך ראדיא.

מאקס בער'ס פאפולאריטעט אין אמעריקא איז איצט זעהר גרויס, וואו ער בעוויזט זיך נאר, זאמלען זיך טויזענדער מענשען ארום איהם, ער ווערט כסדר פאטאגראפירט און געפילמט.

פוילישער דעלעגאט אויפ'ן אינטערנאציאנאלען קאנגרעס פאר פיזישער ערציהונג

דער אינטערנאציאנאלער קאנגרעס פאר פיזישער ערציהונג קומט פאר פון 30 יוני ביז'ן 7 יולי אין בריסעל.

אויף דעם דאזיגען קאנקרעס וועט ארויספאהרען מצד דעם פוילישען וויסענשאפטס-ראט דער דאצענט ד"ר שוליץ, וועלכער וועט האלטען 2 רעפעראטען וועגען דעם צושטאנד פון דער פיזישער ערציהונג אין פוילען.

„ל.ק.ס." — „רוך" 2:4 (0:2)
סענסאציאנעלע מפלה פון פוילישען פוסבאל-מייסטער אין לאדז

מיט גרויס שפאנונג איז אין לאדז ערווארט געווארע; דער מעטש פון „ל.ק.ס." מיט'ן פוילישען פוסבאל-מייסטער „רוך" פון שלעזיען.

„רוך" איז זייט א לענגערע צייט די בעסטע פוסבאל-מאנשאפט אין פוילען און זייער שפילען שטעהט תמיד אויף א גאר הויכער מדרגה. „רוך" געפינט זיך אין א גלענצענדער פארם און זיינע רעזולטאטען מיט אויסלענדישע מאנשאפטען אין דער לעצטער צייט זענען געווען די סענסאציע אין פוילישען ספארט-וועלטעל.. ס'איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס אין לאדז, האט דער מעטש ארויסגערופען א געוואלדיגע פעראינטערעסירונג און צום מעטש איז געקומען א 8000 קעפיגער עולם.

די מאנשאפטען זענען ארויסגעטרעטען אין פאלגענדע צוזאמענשטעלען:

„ל.ק.ס.": פיסארסקי, קאראש, פליגעל, פעגבא, וועלניץ, טאדעאושעוויטש, מיללער, סאוויאק, הערבסטרייך, קאטשעווסקי און קרול.

„רוך": טעטוש, פאנכיש, רוראנסקי, דזשיוויש, באדורא, זארזשיצקי, אורבאן, גיעמזא, פעטערעק, ווילימאווסקי, וולאדאזש.

פאר'ן מעטש איז פאר קיינעם נישט געווען קיין פראגע, ווער ס'וועט פון מעטש ארויס אלס זיגער. אלט הונדערט-פראצענטיגער פאווארריט איז דא אנגעגאנגען די שלעזישע מאנשאפט. מ'האט נאר געהאפט, אז די „ל.ק.ס." מאנשאפט וועט שטעלען א געהעריגען ווידערשטאנד. אבער איבעראשט האבען דאס מאל די „ל.ק.ס." שפילער. זיי איז אויסגעקומען צו שפילען מיט'ן ווינד און באלד פון אנהויב הויבען די „ל.ק.ס." שפילער אן צו בעלאגערען דאס טויער פון געגנער. אין דער 5 מינוט איז אונטערן טויער פון „רוך" א זעהר הייסער מאמענט. דער גאנצער אנגריף פון „ל.ק.ס." איז אונטער'ן טויער פון געגנער. א פעהלער פון „רוך'ס" פערטיידיגער נוצט אויס הערבסטרייך און שוין אין דער 6 מינוט פיהרט „ל.ק.ס." 0:1.

„רוך" רייסט זיך צום אנגריף. פאר זיי איז געקומען אומערווארטעט די קאמפאקטקייט פון די „ל.ק.ס."-שפילער. א רייהע אנגריפען פון „רוך" בלייבט אהן רעזולטאט, ווייל די פערטיידיגונג פון „ל.ק.ס." איז אויף דער וואך. אין דער 30 מינוט האט „רוך" א געלעגנהייט אויסצוגלייכען דעם רעזולטאט, אבער ווילימאווסקי שיסט איבערן טויער.

דער קאמף ווערט געפיהרט אין א זעהר שנעלען טעמפא. מעהר פון שפילען האט אבער „ל.ק.ס.", וועלכע זיצט כסדר אונטערן טויער פון געגנער. אין דער 34 מינוט איז אונטערן טויער פון „רוך" א זעהר ערנסטער מאמענט, און דער פערטיידיגער ווארפט דעם באלעם אויף א קארנער. פון דעם דאזיגען קארנער שיסט הערבסטרייך דאס צווייטע טויער און דער רעזולטאט 0:2 בלייבט ביז דער העלפט שוין נישט געענדערט.

ס'האט זיך אויסגעדאכט, אז די „ל.ק.ס." שפילער וועלען איצט שוין מוזען קאפיטולירען, אבער די ערשטע מינוטען געהערען ווידער צו „ל.ק.ס." עטליכע מינוט ווערט דאס טויער פון „רוך" פשוט באמבארדירט. הערבסטרייך און קרול נוצען נישט אויס א רייהע גינסטיגע מאמענטען. די „ל.ק.ס." שפילער פערלאזען נישט דאס טויער פעלד פון „רוך". קרול שיסט אויפ'ן טויער. טאטוש ראטעוועט. הערבסטרייך שיסט ווידער אויך איצט ראטעוועט דער טויערמאן פון „רוך". דעם באלעם בעקומט דער בעסטער שפילער פון „רוך" ווילימאווסקי. ער פיהרט אליין אדורך אנ'אנגריף און שיסט דאס ערשטע טויער פאר רוך (אין דער 7 מינוט).

דער „רוך" אנגריף איז שוין עפטער אונטער „ל.ק.ס." טויער. אבער דא איז קאראש אויף דער וואך.

דאך געלונגט פעטערעקען אין דער 22 מינוט אויסצוגלייכען דעם רעזולטאט אויף 2:2.

אבער ווידער רייסט זיך דער „ל.ק.ס." אנגריף צום קאמף. אין דער 35 מינוט שיסט קרול אויפ'ן טויער. דעם באלעם כאפט אויפ'ן קאפ הערבסטרייך און שיסט דאס 3 טויער פאר „ל. ק. ס.". „רוך" וויל פאר יעדען פרייז אויסגלייכען. גיעמזא, פעטערעק און ספעציעל ווילימאווסקי פיהרען אדורך א רייהע אנגריפען אבער אהן רעזולטאט. דאגעגען געלונגט קרול'ן אין דער 42 מינוט צו שיסען דאס פירטע טויער און דער רעזולטאט 2:4 בלייבט שוין נישט פערענדיגט.

ריכטער פון מעטש איז געווען הי וואלטשאק.

נעכטיגע באקס-אימפרעזע אין לאדז

נעכטען איז אין „סקאלא" פארגעקומען א באקס-אימפרעזע, פון וועלכע די הכנסה איז בעשטימט געווארען פאר די געליטענע פון דער פערפלייצונג פון גאליציען.

אויף דער אימפרעזע האט אויך געזאלט קומען צו א צוזאמענטרעף צווישען כמיעלעווסקי'ן און שווירק פון שלעזיען. פון שלעזיען איז אבער אנגעקומען א ידיעה, אז שווירק וועט נישט קומען, מחמת דעם, וואס ער איז אין דער לעצטער וואך שוין 5 מאל אויפגעטרעטען. כמיעלעווסקי האט, אלזא נעכטען נישט געקעמפט.

די רעזולטאטען פון די נעכטיגע קאמפען זענען געווען פאלגענדע:

קומער (בר-כוכבא) האט בעזיגט גראטשיק'ן.

בארטניק האט בעזיגט צעלמאכען.

שיקארסקי האט געוואונען ביי מאדסי (ל.ק.ס.).

דער קאמף גאלעמביאווסקי — וואיטשעכאווסקי האט זיך פערענדיגט מיט א רעמי רעזולטאט.

אויך דער קאמף מיכאלאק — לעשטשינסקי האט זיך פערענדיגט מיט א רעמי-רעזולטאט.

אין קאמף וודראווינסקי — וואזשניאקעוויטש האבען די ריכטער בע'עוולה'ט דעם יודישען באקסער אנערקענענדיג אלס זיגער וואזשניאקעוויטש'ן. וודראווינסקי האט דעם דאזיגען קאמף געהאט געוואונען.

אניאלא האט רעמיזירט מיט'ן באנאשיאק'ן.

די קאמפען זיידעל — אנטשיקאווסקי און פוסטושאק (קאליש) — יאסקולא האבען זיך פערענדיגט מיט רעמי-רעזולטאטען.

פוסבאל-מעטשעס וועגען דער „א" קלאס

נעכטען זענען נאך א הפסקה פון 2 וואכען בענייט געווארען די קאמפען וועגען דער פוסבאל-מייסטערשאפט פון דער לאדזער „א" קלאס.

צום קאמף האבען זיך געשטעלט אלע מאנשאפטען.. די רעזולטאטען פון די מעטשען זענען געווען פאלגענדע:

„טוריסטען" — „ל. ק. ס." 1:2

פ. ט. צ. — הכח 0:2

ווידזעוו — מכבי 0:5

ל. ט. ס. ג. — וו. ק. ס. 2:3

ס. ק. ס. — ווימא 1:1

געענדערט דער טערמין פון יום-טוב פאר פיזישער ערציהונג און מיליטערישע צוגרייטונג

דער שטאטישער קאמיטעט פאר פיזישער ערציהונג און מיליטערישער צוגרייטונג האט פונאנדערגעשיקט צו אלע ספארט-פעראיינען און קלובען א מיטטיילונג, אז לויט א פעראָרדנונג פון מלוכהשען אמט פאר פיזישער ערציהונג, איז דער טערמין פון יום-טוב פאר פיזישער ערציהונג און מיליטערישער צוגרייטונג געענדערט געווארען פן 30 מאי אויפ'ן 26 מאי.

די קירצונג פון טערמין אויף 4 טעג וועט נישט האבען קיין ווירקונג אויפ'ן צוגרייטונג פונם יום-טוב אין לאדז. די בעזונדערע קאמיסיעס ארבייטען זעהר אינטענסיוו און דער פראגראם וועט שוין בקרוב פערעפענטליכט ווערען מיט אלע זיינע פרטים

דער יום-טוב פאר פיזישער ערציהונג און מיליטערישער צוגרייטונג וועט דעם 26 מאי פארקומען אין גאנץ פוילען און דעריבער וועלען אלע ספארט-אימפרעזעס, וועלכע זענען בעשטימט געווארען אויף דעם טערמין אפגעלעגט ווערען.

ספארט-אימפרעזעס דעם 3 מאי

א חוץ דעם „נאציאנאלען לויף", וועלכער וועט פארקומען אין פאניאטאווסקי-פארק האלב 10 אינדערפריה, וועלען פארקומען פוסבאל-מעטשען וועגען דער מייסטערשאפט פון קלאס „א" צווישען ל. ק. ס. 1. און אוניאן-טורינג אויפ'ן פלאץ פון ל.ק.ס. און אין פאביאניץ צווישען פ. ט. צ. און הכח (לאדז)

צווישען-מלוכהשע מעטשען פון דער פוילישער פוסבאל-רעפרעזענטאנץ

דער פוילישער פוסבאל-פערבאנד האט מסכים געווען צו שפילען דעם 16 יוני אנ'אינטערנאציאנאלען פוסבאל-מעטש אין ווארשא צווישען דער פראפעסיאנעלער רעפרעזענטאנץ אין אונגארן מיט דער פוילישער ליגע-רעפרעזענטאנץ. מיט 2 טעג שפעטער וועלען די אונגארען שפילען אין קאטאוויץ מיט דער רעפרעזענטאנץ פון שלעזיען.

דער צווייטער מלוכה'שער מעטש מיט יוגאסלאוויען וועט פארקומען דעם 19 אויגוסט אין קאטאוויץ.

דער מעטש מיט דער רעפרעזענטאנץ פון לעטלאנד וועט פארקומען דעם 15 סעפטעמבער.

די לאדזער רעפרעזענטאנץ אויפ'ן לייכטאטלעטישען מעטש מיט פויזען

דער לאדזער לייכטאטלעטישער קרייז-פערבאנד האט פעסטגעשטעלט די לאדזער רעפרעזענטאנץ אויפ'ן לייכט-אטלעטישען פרויען-מעטש, וועלכער וועט פארקומען אין פויזען דעם 3 מאי.

די בעזונדערע קאנקורענצען זענען פעסטגעשטעלט געווארען אויף פאלגענדען אופן: 60 מעטער: יאווארסקא (ל.ק.ס.), סלאמטשעווסקא (ווימא). 200 מעטער-לויף: סוקיענניצקא (זיעדנאטשאנע), דאמאגאלאנקא (טור) 800 מעטער-לויף גלאזשעווסקא (י.ק.פ.) סוקענניצקא (זיעדנאטשאנע), ווייט-שפרונג פון ארט: ווייסובנא און סלאמטשעווסקא, ווייט-שפרונג מיט פארלויף: קוואטניעווסקא און סלאמטשעווסקא, הויך-שפרונג: יאנאווסקא 3. (סאקאל) און ווייסובנא, דיסק-ווארפען: ווייסובנא און פלוטשינסקא (קרושע ענדער). קויל-ווארפען: ווייסובנא און קוואשניעווסקא, שפיז-ווארפען קוואשניעווסקא און גלאזשעווסקא.

טשעכישע פוסבאל-רעפרעזענטאנץ וועט שפילען אין רוסלאנד

דער טשעכישער פוסבאל-פערבאנד פיהרט שוין זייט א לענגערע צייט אונטערהאנדלונגען מיט די סאוויעטען וועגען שפילען אין רוסלאנד צוויי צווישען שטעטישע פוסבאל-מעטשען צווישען דער רעפרעזענטאנץ פון פראג און די רעפרעזענטאנצען פון מאסקווא און לענינגראד.

די אונטערהאנדלונגען האלטען שוין איצט ביים רעאליזירט ווערען. דער טשעכישער פערבאנד האט נעכטען דערהאלטען פון רוסלאנד א בריף, אין וועלכען די סאוויעטישע פוסבאלער זענען מסכים, אז די דערמאנטע מעטשען זאלען פארקומען אין חודש אויגוסט.

דער טשעכישער פערבאנד קען אבער נישט מסכים זיין אויף דעם דאזיגען טערמין, ווייל גראד דעמאלט הויבען זיך אן די פערמעסטונגען וועגען מיטעל-אייראפעאישען בעכער און טשעכיען וועט נישט קענען ארויסשיקען נאך רוסלאנד קיין ערשטקלאסיגע מאנשאפט, די טשעכען האבען דעריבער געבעטען צו ענדערן דעם דערמאנטען טערמין.

יום-טוב פון ארבייטער-ספארט אין לאדז

ווי יעדעס יאהר וועט מיטוואך דעם 1 מאי, 4 א זייגער נאכמיטאג אויפ'ן פלאץ פון „ווידזעוו" פארקומען א יום-טוב פון ארבייטער-ספארט. ס'וועלען פארקומען לייכט-אטלעטישע פערמעסטונגען צווישען זיי א 2000 מעטער-לויף. גימנאסטישע איבונגען וועלען אויספיהרען די גרופען פון „מארגענשטערן".

ווייטער וועט פארקומען א פוסבאל-מעטש צווישען דער מאנשאפט פון „ווידזעוו" און דער רעפרעזענטאנץ פון די ארבייטער-קלובען אין לאדזער קרייז. טור (לאדז און פאביאניץ), לעכיא (טאמאשאוו), סקרא און רוך (פעטריקאוו)

מעטשען וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „ב"-קלאס

סאקאל - זיערנאטשאנע 3:5

י. ק. פ. — בר-כוכבא 0:5

קרושע-ענדער — „בזשא" 0:2

נעכטיגע ליגע-מעטשען

ווארטא — ווארשאוויאנקא 1:1 (0:0)

פאגאן — קראקאוויא 0:3

שלאנסק — פאלאניא 0:2 (0:2)

* * *

דייטשלאנד — בעלגיען 1:6

Dr. med. H. LUBICZ

פאר הויט. וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10. 12–2 און 5–8 אווענד
זונטאג פון 9–11 בייטאג און יום-טוב פון 9–1,
פאר דאמען – בעזונדערער ווארטע-זאל.

די מיטגלידער פון דער עקספעדיציע פון פוילישען „מכבי" זענען אריינגעטרעטען אין תל-אביב'ער „הפועל"

(א) קיין ווארשא איז אנגעקומען די ידיעה, אז כמעט די גאנצע פוילישע „מכבי" עקספעדיציע, וועלכע איז געבליבען אין א"י איז אריינגעטרעטען אין תל-אביב'ער „הפועל". אין צוזאמענהאנג דערמיט האט געזאלט פארקומען א ספעציעלע פערזאמלונג פון די ספארטלער פון פוילען. פארזיצער פון דער בעראטונג איז געווען דער לאנגיעהריגער באקסער פון דער ווארשאווער מכבי, זיגער פון דער איצטיגער מכביאדע נוידינג. אויפ'ן סדר-היום איז געשטאנען איין פראגע: וואו אריינטרעטען אין מכבי אדער אין „הפועל". די מעהרהייט האט זיך ארויסגעזאגט פאר'ן אריינטרעטען אין „הפועל". און אין דער צייט, ווען מ'האט נאך געצעהלט די פונקטען פון דער מכביאדע האט מען שוין געזעהען פיל פון די מכבי = עקספעדיציע אין די פארבען פון הפועל. פיל פון צווישען די מכבי = עקספעדיציע האבען זיך בעטייליגט אין דער דעפילאדע פון תל-אביב'ער הפועל בעת'ן צוזאמענפליה, וועלכער איז לעצטענס פארגעקומען אין תל אביב. אזוי ווייס מען שוין, אז אין הפועל האבען זיך אנגעשלאסען די באקסער און ספארט-טוער פון פוילען: נוידינג, ראזענבלום, בירנבוים, פריימאג, קופערשטיין, גארבאזש, די לייכט=אטלעטען: קיילסאן, מאיארטשיק, גאטליב, מעצענדארף, לעווין און פיל אנד. אויך א רייהע קויש-באל שפילערינס זענען אריינגעטרעטען אין הפועל. נישט דעצידירט זענען דערוויייל געבליבען די פוסבאל-שפילער. מ'רעכענט אבער, אז אויך זיי וועלען אריינטרעטען אין הפועל.

טעאטער „פילהאַרמאָניע“ נאַרוטאָוויטשאַ 20

לעצטע פאָרשטעלונגען פון גוואַלדיגען שלאַגער
מיט די בעריהמטע קינסטלער:

ר. שושנה, א. סאמבערג
מ. לאמפע
מיט זייער אַנסאַמבל

א. סאַמבערג

ר. שושנה

מ. לאמפע

היינט, מאָנטאָג, ווערט נישט געשפּילט.
מאָרגן, דינסטאָג און מיטוואָך, 9 אָוונט
2 פּאָפּולערע פאָרשטעלונגען 2
„באַשקע“
עס ווערט גע-
שפּילט דער
וועלט-שלאַגער
פרייזן: גאַלעריע 54 גר. אַלע זיץ-פּלעצער צו 1.09 זל.

די לאָדזער קאָמונאַלע בעאַמטע פאַר דער אינוועסטיציע-הלוואה

די לאָדזער שטאָטישע בעאַמטע האָבען פערענדיגט די צייכנונג פון דער אינוועסטיציע הלוואָה, די אַלגעמיינע סומע וועלכע די שטאָטישע בעאַמטע האָבען געצייכענט פאַר דער אינוועסטיציע-הלואה בעטרעפט 213 טויזענט זלאָטעס.

אַלפּוילישער פּעדאַגאָגישער צוזאַמענ-פאָהר אין קראָקאָ.

דעם 4, 5 און 6 מאַי קומט פאָר אין קראָקאָ אַ אַלפּוילישער פּעדאַגאָגישער צוזאַמענפאָהר. אויף די פּלענאַר-זיצונגען 'וועט בעטראַכט ווערען דאָס פּראָבלעם פון אַטאַוויזם און אומגעבונג גענומען פון פילאַלאָגישען, מעדיצינישען, פּסיכאָלאָגישען און סאָציאָלאָגישען שטאַנדפּונקט דורך די בעדייטענדסטע פאָרשטעהער פון דער פּוילישער וויסענשאַפטס-וועלט.

ווייטער וועט בעטראַכט ווערען דאָס פּראָבלעם פון אויסבילדען לעהרער.

זעלבסשטענדיגע 1 מאַי-דעמאָנסטראַציע

פון די רעכטע „פּועלי-ציון“

הייאָהר האָט די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט דער לויבט די רעכטע „פּועלי ציון“ צו דעמאָנסטרירען זעלבסשטענדיג. דער צוג וועט 9 אַ זייגער ריהרען פון פּעטריקאָווער 83 און געהן איבער די גאַסען: פּעטריקאָווער, לעגיאָנוב צום גרינעם מאַרק, וואו דער צוג וועט נאָך אַ מיטינג אויפגעלעזט ווערען.

אויסצייכענונג פאַר אַ לאָדזער יודישען אינזשיניער - אַרכיטעקט

דער יונגער לאָדזער יודישער אינזשיניער ארכיטעקט ה' דוב פיין, אַ זוהן פון בעקאַנטען בוי-מייסטער ראטמ. מאַרעק פיין, האָט בעקומען דעם צווייטען פּריז אין דער הויך פון 2000 זלאָטעס אין דעם גרויסען נישט-בעגרעניצטען אַרכיטעקטאָנישען קאָנקורס אויף אַ פּראָיעקט פון אַ 8-שטאָקענדיגען בנין פאַר דער ק. ק' אָ. אין ראָזשאָוו.

מוזיקאַלישע נאָטיצען

(ענדע פון דער 6-טער ,,ייט)

„שיר“-כאָר אונטער דער ליַיטונג פון פּעדאַגאָגט-דיריגענט ה' פּיוווישיס, קענען מיר אַנדערש נישט אָנרופען, ווי קינסטלערישע טעטיגקייט.

עס איז אַ קונסט-טאַט צוזאַמענצושמעלצען שטימען פון פערשידענע טעמבערס אין אַנ'איינהייטליכען כאָראַלען צוזאַמענקלאַנג און רעגירען מיט דעם דאָזיגען צוזאַמענקלאַנג ממש ווי מיט אַנ'אָרגעל-פּעדאַל און אַרויסבעקומען אַזאַ דינאַמישע גראַדאַציע, וואָס מאַכט יעדען געזונגענעם נומער פון דעם קינסטלער-כאָר אונטער דער קינסטלערישער ליַיטונג, הויך אינטערעסאַנט.

אַזאַ אויספיהרונג ווי דער פראַגמענט פון הענדעל'ס „יהודה המכבי“ הערט מען זעלטען אין אַנדערע כאָרען, ווי אין „שיר“.

און די סאָליסטען? עס וועט אונז אָבער זעהר ווייט פיהרען, ווען מיר זאָלען זיך אָפּשטעלען אויף יעדען איינציגען. עס איז גענוג, אַז מיר וועלען דערמאָהנען דעם ליבלינג און מיט זילבער-ריינע סאָפּראַן-שטימע אינטימען געזאַנג פון פרל. קראַפּיוווניק, כדי זיך צו מאַכען אַ בילד פון דער קינסטלערישער אַרבייט פון „שיר“ אונטער פּראָפ. פּיוווישיס'עס ליַיטונג.

D—ski

Dr
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעמט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען. מענער-שוועכע
פון 8–11 ביי טאָג און פון 4–9 אָוונד

ראַדיאָ-ווינקעל

מיר טרעטען שוין אריין אין דער תקופה פון פּראַקטישער טעלעוויזיע

אין אַמעריקע האָט די טעלעוויזיע שוין אָנגענומען גאַנץ רעאַלע פאָרמען. דאָרט זענען לעצטענס דורכגעפיהרט געוואָרען עקספּערימענטען, וואָס גי־בען אויף סצענעס צווישען ניו-יאָרק און דער געגענד קעמדען ביי פילאַדעלפיע, וועלכע איז אָפּגעטיילט פון ניו-יאָרק אויף אַ שטח פון 145 קילאָמעטער. ביים אויפגעבען האָט מען בענוצט אַ איקאָנאָסקאָפּ, ביים אויפנעהמען — אַ קינעסקאָפּ. צום ערשטען מאָל האָט אַנ'עקספּערימענט פון אָט דעם מין געגעבען אַ צופרידענשטעלענדען רעזולטאַט. צו פערדאַנקען איז הויפּטזעכליך דעם איקאָנאָסקאָפּ, וואָס עס האָט ערפונדען דער אינזש. זוואָרקין און אין 1933 בעקומען דערפאַר די מאַריס-לייבמאַן פּרעמיע.

די אויפגאַבע סטאַציע איז געשטאַנען אויף אַ מרחק פון אַנדערהאַלבען קילאָמעטער פונ'ם אָרט, וואו די סצענעס זענען אויפגעכאַפּט געוואָרען. פאַר איינינגט איז זי געוועזען בלויז דורך אַ קאַבעל.

אַ חוץ דעם האָט מען דורכגעפיהרט אַנ'אַנדערען עקספּערימענט: אַ סצענע פון אַ פּיעסע, וואָס איז געשפּילט געוואָרען אין דער סטודיאָ פון טעלעוויזיע אין ניו-יאָרק, איז טראַנסמיטירט געוואָרען קיין קעמדען. דער רעזולטאַט פון אָט דעם עקספּערימענט איז אויך גוט אויסגעפאַלען.

דער ציל פון אָט די ערפאַהרונגען איז געוועזען: מען זאָל פעסטשטעלען, צי עס איז אַ פּראַקטיש אויספיהרבאַרע זאַך צו אָרגאַניזירען טעלעוויזיע-עמיסיעס אויפ'ן גאַנצען שטח פון די פאַראייניגטע שטאַטען און וויפיל סטאַציעס מען וועט דערויף דאַרפען. פאָרלויפיג רעכענט מען, אַז 80 סטאַציעס וועלען גענוג זיין. די הוצאות אויף אויפצושטעלען אַזאַ נעץ זאָלען בעטרעפען 40 מיליאָן דאָלאַר; אויפצוהאַלטען די גאַנצע נעץ דאַרף קאָסטען 58 מיליאָן דאָלאַר אַ יאָהר. די צאָהל אַבאָנענטען זאָל זיין אַנ'ערך פון 700,000. דער קאַפּיטאַל, וועלכער איז איצט אינוועסטירט אינ'ם אַמעריקאַנער ראַדיאָ בעטרעפט קוים 25 מיליאָן, דערביי דאַרף מען געדענקען אַז די ראַדיאָ איז אויפגעקומען אין פערלויף פון 10 יאָהר. דער בעריהמטער ספּעציאַליסט אויפ'ן געביט פון טעלעוויזיע, ד״ר לי דע פאָרעסט פון לאָס-אַנדזשעלעס, האַלט, אַז פון סוחרישען שטאַנדפּונקט איז טעלעוויזיע שוין מעגליך צו בענוצען.

סענסאַציאָנעלע טראַנסמיסיע פון די גרויסע יובל-פייערליכקייטען פון ענגלישען קעניג

דעם 6-טען מאַי וועט גאַנץ ענגלאַנד זיך געפינען אונטער'ן צייכען פון די פייערליכקייטען, וועלכע זענען פערבונדען מיט'ן קרוינען פון ענגלישען קעניג דזשאָרדזש דער 5-טער, וואָס איז פאָרגעקומען פאַר 25 יאהר צוריק. דער ענגלישער ראַדיאָ אַרבייט שוין אַ רייהע חדשים ביים צוגרייטען דאָס פּראָגראַם, וואָס זאָל אויפגעגעבען ווערען אין דער גאַנצער אימפּעריע.

אויסער דעם אַרבייט נאָך אַ רייהע רעפּאָרטערן פון אַנדערע מלוכות, וואָס וועלען בעריכטען דירעקט פון לאָנדאָן. למשל, די וויענער ראַדיאָ-סטאַציע וועט דורך איהר אייגענעם מיקראָפאָן אויפגעבען די צערעמאָניעס אין דער קאַטעדרע פון הייליגען פּאַוועל, די דאַנק-גאָטעס-דינסט און אויך די לעצטע פייערליכקייטען. דער קעניגליכער יובל וועט זיך אויסצייכענען מיט אַזאַ פּראַכט, וועלכע מען האָט שוין צעהנער יאהרען נישט געזעהן.

ראַדיאָ-טעכניק אין די שולען

איינע פון די ניו-יאָרקער שולען האָט איינגעפיהרט ביי זיך אַ קורס פון ראַדיאָ-טעכניק, אַלס פערפליכטענדען לימוד. ראַדיאָ-טעכניקער, ספּעציאַליסטען פיהרען די לעקציעס אין אַ בעזונדערען זאַל, וואו יעדער תלמיד האָט זיין פּלאַץ און אַרבייטס-מכשירים. עס האָט זיך שוין געגרינדעט אַ ראַדיאָ-שול-פערבאַנד, וועלכער דיספּאָנירט מיט אַ קליינער קורצכוואַליעדיגער סטאַציע, וואָס די קינדער גופא האָבען אויפגעשטעלט.

די לעקציעס פון ראַדיאָ-טעכניק האָבען גרויס ערפאָלג, אַזוי, אַז די שול-מאַכט רעכענט איינצופיהרען פערפליכטענדע שעה'ן פאַר ראַדיאָ-טעכניק אין אַלע שולען.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַנ'אָנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

צו פערמיטען אַ שעהן פראָנטאָווע וואוינג צימער מיט 2 פענסטער מיט אַלע בעקוועמליכקייטען, פּאָלודניאָווע 24, וואוינונג 12. 7379

פערשידענעס

איך זוך צו קויפען אַ געניצטע שטריק-מאַשין 80—10 אין גוטען צושטאַנד פאַר אַ צוגענגליכען פּרייז. אַדרעס שקאָלנאַ 26, וו. 27. 7366

אַ דאַמען-שניידער-געזעלען צוגעטרייזם פון דייטשלאַנד, זוכט בעשעפטיגונג ביי בעסערע אַקריטשע-אַרבייט. אָפּערטען אונטער „A“. 7367

אַנ'אַנשטענדיגער יונגערמאַן זוכט בעשעפטיגונג ביי וואָס עס זאָל נישט זיין. אָפּערטען אין אַדמיניסטר. פון דער ציַיטונג אונטער „A“. 7376

Zaginął kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na sumę zł. 100, z r. 1932 wydany na nazwisko H. L. Opatowski, Łódź. ul Południowa 4. 7372

איך קויף געניצט מעבעל און צאָל גוטע פּרייזען, ביי מיר איז אויך צו בעקומען שלאָף-צימער, עס-צימער און פערשידענע מעבעל-שטיק אויף ענצעל. אויך טאַפּעציר אַרבייט. שענקעוויטשאַ 52 אין מעבעל-מאַגאַזין טעל. 08-261.

אַ בעקעריי ווי אויך אַ וויללע אויף אַ פּענסיאָנאַט אָדער אויף אַ קאָלאָניע צו פערמיטען. ערפאַהרען פּראַנציסקאַנער 30 ביים ווערכטער. 7375

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne Narutowicza 11, m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

ביליגער פערקויף פון מאָדערן מעבעל אויף גינסטיגע בעדינגונגען. לאָדז, 6-טער שטרפיען 2 (עק פּיעטריק.)

פּרייזע פּאָסטענס

אַ לערן-יונגעל פון אָרענטליכע עלטערן קען זיך זאָפאָרט מעלדען אין צוקערלעך-פאַבריק וואָלבאָרסקאַ 16. 371

עס ווערט געזוכט אַ ריכטעווער און אַ געהילף-ריכטעווער ביים קאָמאָשעןשטעפּער זאַוואַדזקאַ 4. 7370

אַ רעפּעזירקע ווערט געזוכט צו זאַקען. צו ערפאַהרען אין גאַלאַנטעריע-געשעפט זשעלאָנאַ 22 האַניטאַ. 7368

עס ווערט געזוכט אַ מיטנייהער צו מענער-מאַגאַזין 1 סאָרט ווי אויך אַ לערן-יונגעל. פּולנאָצנאַ 14 פ. זילבער-גליים. 7378

ראַקאַלען

אַ מעבשאָרניע אין קאָלאָניאַל-געוועלב מיט איינריכטונג אַוועקצוגעבען אויף דזשערזשאָווע פאַר בלויז דירה-געלד קילינסקיעגאָ 10 זאַלדיס. 7369

צו פערקויפען אַ פריזיער-געשעפט אָדער אַ גאַנצע איינריכטונג. צו ערפאַהרען זגערזשער 8 מאָשענבערג. 7365

צו פערקויפען אַ שטוב מיט אַ קיך וואוינונגעל צו פערדינגען אויך מיט אַ געוועלב, אין בעסטען צענטרום פון דער אַלטשטאָט נומער 8. צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט ביי אייזען.

Uwaga. Sprzedam 2 pierwszorzędne zakłady fryzjerskie. Wiadomość Franciszkańska 6 lub Zawadzka 33 od zaraz. 7374

אַ שטוב אויף אַ פראַצאָווניע צו פערמיטען אין צענטרום פון שטאָט, פּולנאָצנאַ 22, וו. 45 רעכטס. 7377

דער
פּאָטאָגראַפישער אַטעליער
„POLONJA“
גדאַנסקאַ 31
גיט אַלם פּרעמ'ע אויף אַ קורצע צייט
7 רעטושירטע פאָטאָגראַפיעס
מיט אַ פערגרעסערונג נאָר פאַר 1.50
פאַר יעדען, וואָס פאָהרען נאָך פּאַלעסטינאַ, ווערט אויסגעפערטיגט אַלע אַרט פּאַס-פאָטאָגראַפיעס שנעל, גוט און ביליג.
בעמערקונג: גרויסע בילדער מאַך איך צו זעהר נידריגע פּרייזען.
מיט אַכטונג
אינהאַבער: גוטערמאַן
לאָדז, גדאַנסקאַ 31.

שנעל-דרוקעריי
בראַמבערג
צעגעלניאַנאַ 8. טעל. 09-255
פיהרט אויס:
ברית-בויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, קוויטאַנציעס, טעלעגראַמען - און התונה-קאַרטען, וויזיט-קאַרטען, פאַבריק-און קאָנסעקציע-עטיקעטען, שטרימפּ-באַנדראָלען
רעעל מאָדערן
און שעהן און ביליג!!!

Dr. Med.
J. Schlosser
כירורג
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאַנאַ 30 טעל. 122-16
נעהמט אָן טעגליך פון 4–7 אָוו.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראַגאַ, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו

ד״ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט
זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייז

Dr med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4–8 אָוונד.

Dr. med. D. Frid
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף זאַוואַדזקאַ 16a
פּראָנט 1 שט. טעל. 224-78
נעמט אָן פון 9–10 און פון 5–7 אָוו.

לעטשניצע
פאַר ווענעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטע
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-78
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד.
ווענעריש-קראַנקע, מענערשוועכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-קאַבינעט
ווענעראָלאָגישער אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.